

แนวทางการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์
จังหวัดขอนแก่น

นางสาวปิยะพร นิตยสุวรรณ

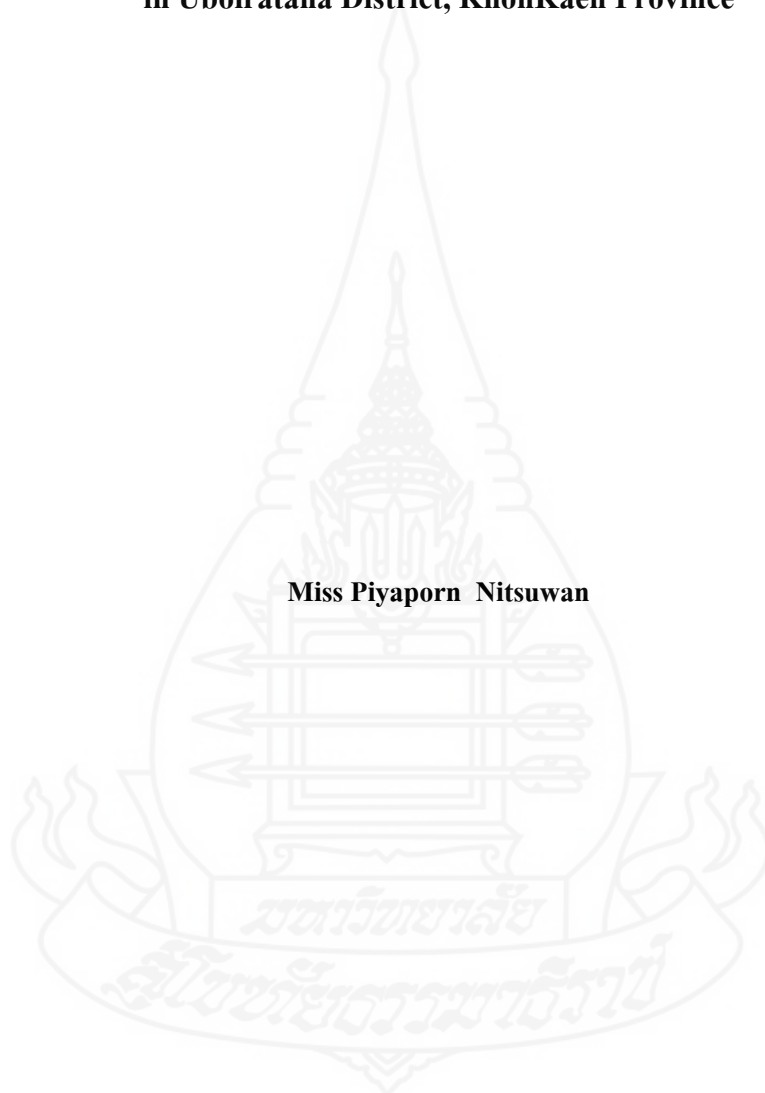

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2562

**Extension Guidelines for New Theory Agriculture of Farmer
in Ubolratana District, KhonKaen Province**

Miss Piyaporn Nitsuwan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2019

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น
ผู้วิจัย นางสาวปิยะพร นิตยสุวรรณ รหัสนักศึกษา 2619001197 **ปริญญา** เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช คุรุทเมือง แสนเสริม
 (2) รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน **ปีการศึกษา** 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร 2) ความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร 3) ปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร 4) ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี 2560 ถึง 2562 ในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 567 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 151 คน โดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ ที่ค่าความคาดเคลื่อน 0.07 โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีจับสลากตามรายชื่อเกษตรกรตามสัดส่วนที่กำหนด เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรร้อยละ 55.6 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 57.10 ปี ร้อยละ 67.5 จบประถมศึกษา โดยมีสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 4.60 คน แรงงานครัวเรือนเฉลี่ย 2.60 คน ร้อยละ 85.5 ที่ดินเป็นของตนเอง พื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 21.15 ไร่ พื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่เฉลี่ย 7.56 ไร่ ประสบการณ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่เฉลี่ย 3.91 ปี รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ย 61,901.99 บาทต่อปี รายได้การทำเกษตรทฤษฎีใหม่เฉลี่ย 26,817.81 บาทต่อปี รายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 61,901.99 บาทต่อปีและร้อยละ 78.1 เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร 2) เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่เกษตรกรตอบผิดมากที่สุดคือหลักการของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ มี 3 ขั้นตอน 3) เกษตรกรมีปัญหการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ด้านการสนับสนุนอยู่ในระดับมาก มีปัญหาด้านความรู้และด้านการส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่เป็นปัญหาสูงสุด คือ ขาดความรู้ในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเกษตรกรมีความต้องการในการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ด้านการสนับสนุน ด้านความรู้และด้านการส่งเสริมอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน โดยประเด็นที่มีความต้องการสูงสุดคือ การสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งน้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ 4) เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ด้านการสนับสนุน ด้านความรู้ และด้านการส่งเสริม อยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน โดยประเด็นที่เกษตรกรเห็นด้วยสูงสุดคือ ควรมีการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งน้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์

คำสำคัญ แนวทางการส่งเสริม เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกร จังหวัดขอนแก่น

Thesis title : Extension Guidelines for New Theory Agriculture of Farmer in Ubolratana District, Khon Kaen Province

Researcher : Miss Piyaporn Nitsuwan; **ID:** 2619001197;

Degree: Master of Agricultuer (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Sineenuch Khрутmuang Sanserm, Associate Professor; (2) Bumpen Keowan, Associate Professor; **Academic year:** 2019

Abstract

The objectives of this research study were 1) to explore basic general conditions of farmers; 2) to gain an insight into their knowledge regarding New Theory Agriculture; 3) to survey their problems and needs for extension on New Theory Agriculture; 4) suggestions for extension guidelines on New Theory Agriculture for farmers.

The population of this study was 567 farmers who participated in the new theory agriculture extension project (5 cooperation in continuing new theory agriculture for His Majesty the King project) from the year 2017-2019 in Ubonratana district, Khon Kaen province. The sample size of 151 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.07 and simple random sampling method by using lotto of farmers' name list as per specified proportion. Data were collected through structured interviews and were analyzed by using descriptive analysis: frequency distribution, percentage, minimum value, maximum value, standard deviation, and ranking.

The analysis revealed four main findings. 1) 55.6% of farmers were female with the average age of 57.10 years. 67.5% of farmers completed primary school education with the average household members of 4.60 people and labor in the household of 2.60 people. The majority (85.5%) held land ownership. The average agricultural area was 21.15 rai with the average area for New Theory Agriculture of 7.56 rai. Their average experience in adopting New Theory Agriculture was 3.91 years. Their average income from agricultural sector was 61,901.99 baht per year with the average income from New Theory Agriculture of 26,817.81 baht per year and the average income outside the agricultural sector of 61,901.99 baht per year. Seventy-eight percent (78.1%) of the farmers were members of a group/organization. 2) the farmers had knowledge about New Theory Agriculture at the high level. The area in which the farmers produced incorrect answers the most was the principles of New Theory Agriculture which consisted of 3 processes. 3) the farmers faced problems about extension on at the high level. They encountered with the problem regarding knowledge and extension New Theory Agriculture at the moderate level with the most problematic one on the lack of knowledge in using electronic media. The farmers wanted to receive the new theory agriculture in supporting aspect, knowledge aspect, and extension aspect at the high level in all of the mentioned aspects. The aspect they needed the most was the support from related agencies on water resources, plants, and animal breeds. 4) the farmers agreed with the suggestions in the extension of New Theory Agriculture regarding the support, knowledge, and extension aspects at the high level. The most agreeable aspect was about the fact that there should be support from related agencies regarding water resources, plants, and animal breeds.

Keywords: Extension guideline, New Theory Agriculture, Farmer, Khon Kaen province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก
เกษตรกร ผู้นำทุกหมู่บ้านในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงยิ่ง จาก รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยระคง
ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. สินีนุช คุรุฑเมือง แสนเสริม
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ รองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม จากสาขาวิชา
เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำ ชี้แนะ
แนวทางที่เป็นประโยชน์ยิ่งแก่ผู้วิจัย ด้วยความเอาใจใส่ ติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด
ส่งผลให้การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ประสบความสำเร็จ

ขอขอบพระคุณเกษตรอำเภออุบลรัตน์ เจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์อำเภออุบลรัตน์
เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น และเพื่อนร่วมงานทุกท่าน ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ และที่สำคัญขอขอบคุณเกษตรกรอำเภอ
อุบลรัตน์ทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในความร่วมมือตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บ
รวบรวมข้อมูล ทำให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากทุกคนในครอบครัว ที่คอยห่วงใย
และให้กำลังใจเสมอมา ตลอดจนบุคคลต่างๆ จนทำให้การวิจัยครั้งนี้นำไปสู่ความสำเร็จ ผู้วิจัยจึง
ขอขอบพระคุณไว้ในโอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และสามารถ
ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน คุณค่าและความดีอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่
บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

ปิยะพร นิตยสุวรรณ

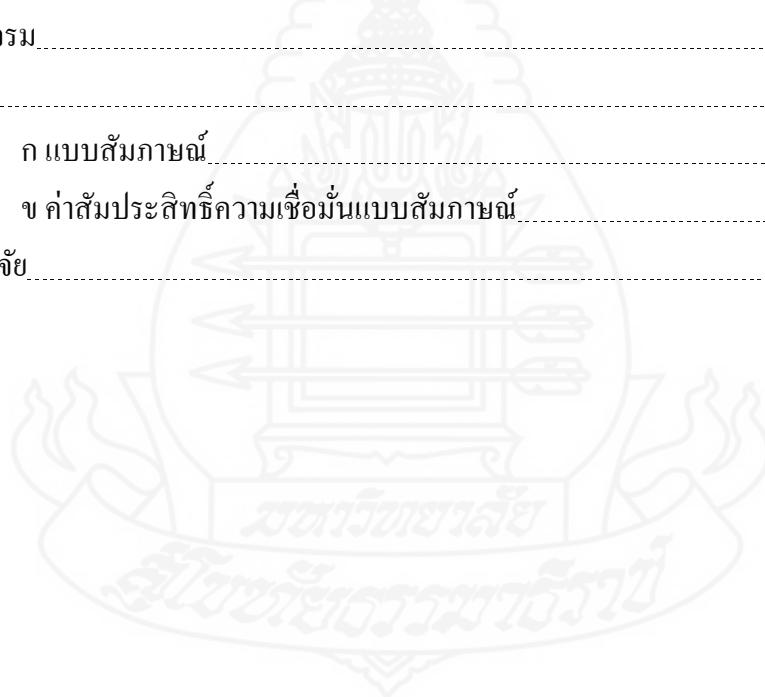
สิงหาคม 2563

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ	13
แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ และ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน	16
สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)	
บริบททั่วไปของอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น และการดำเนินงานโครงการ	24
เกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)	
ของอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น	
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร	42
ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร	49
ปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร	53
ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร	73
บทที่ 5	
สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	91
สรุปการวิจัย	91
อภิปรายผล	98
ข้อเสนอแนะ	106
บรรณานุกรม	110
ภาคผนวก	115
ก แบบสัมภาษณ์	113
ข คำสัมภาษณ์ที่ความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์	126
ประวัติผู้วิจัย	132

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแยกตามสัดส่วนของแต่ละตำบล.....	35
ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร.....	43
ตารางที่ 4.2 ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร.....	49
ตารางที่ 4.3 ระดับความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร.....	52
ตารางที่ 4.4 ปัญหาด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร.....	53
ตารางที่ 4.5 สรุปปัญหาด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร.....	57
ตารางที่ 4.6 ปัญหาด้านความรู้ของเกษตรกร.....	58
ตารางที่ 4.7 สรุปปัญหาด้านความรู้ของเกษตรกร.....	60
ตารางที่ 4.8 ปัญหาด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร.....	60
ตารางที่ 4.9 สรุปรวมปัญหาในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร.....	62
ตารางที่ 4.10 ความต้องการด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร.....	64
ตารางที่ 4.11 สรุปความต้องการด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร.....	67
ตารางที่ 4.12 ความต้องการด้านความรู้ของเกษตรกร.....	68
ตารางที่ 4.13 สรุปความต้องการด้านความรู้ของเกษตรกร.....	70
ตารางที่ 4.14 ความต้องการด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร.....	71
ตารางที่ 4.15 สรุปรวมความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร.....	73
ตารางที่ 4.16 ระดับความเห็นต่อข้อเสนอแนะแนวทางด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎี ใหม่ of เกษตรกร.....	74
ตารางที่ 4.17 สรุประดับความเห็นต่อข้อเสนอแนะแนวทางด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกร.....	80
ตารางที่ 4.18 ระดับความเห็นต่อข้อเสนอแนะแนวทางด้านความรู้ของเกษตรกร.....	81
ตารางที่ 4.19 สรุประดับความเห็นต่อข้อเสนอแนะด้านความรู้ของเกษตรกร.....	84
ตารางที่ 4.20 ระดับความเห็นต่อข้อเสนอแนะแนวทางด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกร.....	85
ตารางที่ 4.21 สรุปรวมระดับความเห็นต่อข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริม เกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร.....	88

ญ

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.22 สรุปรวมปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริม.....	89
เกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร	

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 แบบจำลองกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ภาพที่ 4.1 สรุปข้อเสนอแนะการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่.....	90

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวโน้มการพัฒนาการเกษตรไทยกำลังตกอยู่ในภาวะที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง เนื่องจากปัจจุบันพบว่า มีจำนวนเกษตรกรรายย่อยลดลงไม่สามารถอยู่รอดได้ คนจนจากภาคเกษตรกรรมมีแนวโน้มจะลุ่มสลาย ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดการหันเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการพัฒนาประเทศและเกิดการถดถอยของวิถีการเกษตร ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ภาคเกษตรกรรมไทยกำลังเผชิญกับปัญหาความยากจนอันเกิดจากความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรไทยในปัจจุบันมีหลายประการ เช่น 1) ปัญหาที่ดินทำกิน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง อีกทั้งการสูญเสียที่ดินทำกินให้กับสถาบันการเงินหรือนายทุน การเข้าไม่ถึงทรัพยากรการผลิต และทรัพยากรพันธุกรรมทั้งหลาย ทำให้เกษตรกรรายย่อยขาดศักยภาพในการผลิต และไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ 2) ปัญหาด้านทุนการผลิตสูงขึ้น เนื่องจากปัจจัยการผลิตมีฐานจากการใช้พลังงาน ต้นทุนปุ๋ย ยา และค่าแรงงานที่สูงขึ้น ทรัพยากรอาหารลดลง ราคาอาหารที่แพงขึ้น ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายของเกษตรกรที่สูงขึ้น 3) ปัญหาเรื่องสุขภาพ เมื่อถึงฤดูการผลิต มักจะมีกลิ่นของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชกระจายอยู่ทั่วทุกหนแห่งในไร่นา ส่งผลกระทบโดยตรงต่อเกษตรกรเอง และผลกระทบต่อผู้บริโภค 4) ปัญหาเรื่องตลาด การลงทุนและความเสี่ยงเป็นของเกษตรกร แต่เกษตรกรไม่มีส่วนในการกำหนดราคาตลาด และราคาผลผลิตการเกษตร แตกต่างจากพ่อค้า เกิดความไม่เป็นธรรมต่อเกษตรกร ขณะที่ราคาปัจจัยการผลิตสูงขึ้น โดยไม่มีแนวโน้มที่จะลดลง 5) ปัญหาที่มาจากนโยบายพลังงาน และปัญหาอันเกิดจากการขาดแคลนน้ำมัน กระทบต่อการผลิตในภาคเกษตรกรรม เนื่องจากมีการขยายพื้นที่ปลูกพืชน้ำมันเพิ่มมากขึ้น และส่งผลกระทบในหลายมิติ ดังนั้น ระบบเกษตรกรรมที่ยั่งยืน จึงถือเป็นโอกาสที่เกษตรกรไทยจะก้าวข้ามผ่านปัญหาในการทำการเกษตรในปัจจุบัน โดยหันมาให้ความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร นำมาพัฒนาให้เกิดความสำเร็จกับตนเอง ครอบครัว เกิดความกินดีอยู่ดี สามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด (อิสราภรณ์ ชัยภุมมา, 2562, น. 8)

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรได้ทรงพระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนแก่พสกนิกรให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ด้วยความมั่นคงและยั่งยืน มุ่งเน้นให้ผู้ผลิตหรือผู้บริโภค พยายามเริ่มต้นผลิตหรือบริโภคภายใต้ขอบเขตข้อจำกัดของรายได้ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ไปก่อน แต่มิใช่หมายถึงการกระเบียดกระเสียนจนเกินสมควร หากแต่อาจพุ่มพวยได้เป็นครั้งคราวตามอัธยาศัย เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปสู่เป้าหมายของการสร้างความมั่นคงในทางเศรษฐกิจได้ โดยพื้นฐานแล้วประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เศรษฐกิจของประเทศจึงควรเน้นที่เศรษฐกิจการเกษตร เน้นความมั่นคงทางอาหารเป็นการสร้างความมั่นคงให้เป็นระบบเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง จึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยลดความเสี่ยง หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาว สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทุกสาขา ทุกภาคของเศรษฐกิจ ไม่จำเป็นจะต้องจำกัดเฉพาะแต่ภาคการเกษตรหรือภาคชนบท โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกันคือ เน้นการเลือกปฏิบัติอย่างพอประมาณ มีเหตุมีผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม ทฤษฎีใหม่ คือ ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงที่เด่นชัดที่สุด ซึ่งพระองค์ได้พระราชทานพระราชดำรินี้ เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่มักประสบปัญหาทั้งภัยธรรมชาติและปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อการทำงานเกษตร ให้สามารถผ่านพ้นช่วงเวลาวิกฤต โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำได้โดยไม่เดือดร้อนและยากลำบากนัก เมื่อปี 2532 ได้พระราชทานพระราชดำรินี้ ทรงเรียกว่า “ทฤษฎีใหม่” โดยเน้นการจัดสรรทรัพยากรน้ำในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการจัดสรรพื้นที่เพื่อใช้ในการเพาะปลูกเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก หากมีเหลือจึงขาย สร้างผลผลิตอาหารที่พอเพียงและหลากหลายเพื่อเป็นแหล่งรายได้ สร้างความมั่นคงด้านอาหาร เกิดการพึ่งพาตนเอง ลดการพึ่งพาปัจจัยจากภายนอก ทฤษฎีใหม่ จึงเป็นแนวทางหรือหลักการในการบริหารการจัดการที่ดินและน้ำ เพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2560) โดยทรงพระราชทานขั้นตอนดำเนินงานของเกษตรทฤษฎีใหม่เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น ทฤษฎีใหม่ขั้นกลาง และทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า โดยหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งส่วนราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรประชาชนได้ตระหนักถึงผลสำเร็จในการน้อมนำแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ไปใช้ในการดำเนินชีวิต จึงได้ดำเนินงานให้มีการนำเอาเกษตรทฤษฎีใหม่ไปทำการทดลองขยายผลนำไปใช้อย่างกว้างขวางขึ้น อาทิ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กองบัญชาการทหารสูงสุด กองทัพอากาศ กระทรวงกลาโหม และกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น (สำนักประชาสัมพันธ์เขต 1 ขอนแก่น, 2558)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ที่ทรงมีต่อปวงชนชาวไทย จึงได้จัดทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวาย

ในหลวง) ขึ้นเพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2559, น. 1) และในฐานะผู้ดูแลด้านการเกษตรทั้งกระบวนการผลิตและตัวเกษตรกรผู้ผลิต ได้น้อมนำ “ทฤษฎีใหม่” มาเป็นแนวทางในการพัฒนาภาคการเกษตร โดยมุ่งหวังจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร สร้างความมั่นคงด้านอาหารลดความเสี่ยงด้านรายได้ของครัวเรือน และกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เกิดการพึ่งพาตนเอง ลดการพึ่งพาจากภายนอก ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อขยายผลโครงการให้เชื่อมโยงถึงตลาด ใช้กลไกความร่วมมือในรูปแบบประชารัฐมาขับเคลื่อนโครงการ โดยมีการดำเนินการโครงการ ในระหว่างปี พ.ศ. 2560 ถึง 2562 มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น กว่า 210,206 คน โดยได้ทำการประเมินศักยภาพและจัดกลุ่มของเกษตรกร ปี 2560 และ ปี 2561 จำนวน 140,206 คน เป็นเกษตรกร ปี 2560 จำนวน 70,034 คน ดำเนินการได้ 69,786 คน คิดเป็นร้อยละ 99.65 จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม A จำนวน 20,603 คน กลุ่ม B จำนวน 37,504 คน และกลุ่ม C จำนวน 11,679 คน และเป็นเกษตรกร ปี 2561 จำนวน 70,172 คนดำเนินการได้ 69,637 คน คิดเป็นร้อยละ 99.24 จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม A จำนวน 17,287 คน กลุ่ม B จำนวน 38,262 คน และกลุ่ม C จำนวน 14,088 คน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2562, น. 24) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และกำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาให้เหมาะสมตามศักยภาพของแต่ละกลุ่มส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการอบรมหลักสูตรกลางส่งเสริมองค์ความรู้เฉพาะสาขาจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำฐานข้อมูลเกษตรกร และสนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้ดำเนินการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่เพื่อสืบสานพระราชดำริตามนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภายใต้โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี พ.ศ. 2560 ถึง 2562 โดยมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการจำนวน 567 คน และได้ถูกประเมินศักยภาพและจัดกลุ่มเกษตรกรหลังจากเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว จำนวน 567 คน โดยมีจำนวนเกษตรกรในปี พ.ศ. 2560 จำนวน 189 คน ได้ถูกประเมินศักยภาพและจัดกลุ่มเกษตรกรแบ่งเป็น กลุ่ม A จำนวน 56 คน กลุ่ม B จำนวน 109 คน และกลุ่ม C จำนวน 24 คน เกษตรกรในปี พ.ศ. 2561 จำนวน 189 คน ได้ถูกประเมินศักยภาพและจัดกลุ่มเกษตรกรแบ่งเป็น กลุ่ม A จำนวน 38 คน กลุ่ม B จำนวน 114 คน และกลุ่ม C จำนวน 37 คน และเกษตรกรในปี พ.ศ. 2562 จำนวน 189 คน ได้ถูกประเมินศักยภาพและจัดกลุ่มเกษตรกรแบ่งเป็น กลุ่ม A จำนวน 90 คน กลุ่ม B จำนวน 84 คน และกลุ่ม C จำนวน 15 คน (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น, 2562) โดยพิจารณาจากข้อมูลแหล่งน้ำ ที่ดิน แรงงาน และพฤติกรรมของเกษตรกร และประเมินศักยภาพโดยใช้

หลักเกณฑ์การแบ่งกลุ่มเกษตรกรตามค่านิยาม และตัวบ่งชี้เป็น 3 กลุ่ม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2560, น. 8)

จากผลการประเมินศักยภาพและจัดกลุ่มเกษตรกรดังกล่าว ยังพบปัญหาในการส่งเสริมการพัฒนาตนเองของเกษตรกร เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาตนเองไปสู่ทฤษฎีใหม่ในแต่ละขั้น และสามารถทำเป็นต้นแบบได้ จึงมีความสำคัญที่จะศึกษาแนวทางการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาเกษตรกรตามแนวทางพระราชดำริเพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง และการพัฒนาตนเองไปสู่ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 และทำเป็นต้นแบบได้

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร
- 2.4 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร สามารถนำมากำหนดประเด็นในการศึกษา ดังนี้

3.1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร ที่เข้าร่วม โครงการเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน ลักษณะการถือครองที่ดิน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร ขนาดพื้นที่ทำเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ประสบการณ์การทำเกษตรกรทฤษฎีใหม่ รายได้ในภาคการเกษตร รายได้จากการทำเกษตรกรทฤษฎีใหม่ รายได้นอกภาคการเกษตร และการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร

3.2 ความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ประกอบด้วย ความเป็นมาและความหมายของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ และหลักการและขั้นตอนของเกษตรกรทฤษฎีใหม่

3.3 ปัญหาการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ประกอบด้วย ปัญหาด้านการส่งเสริม ปัญหาด้านความรู้ ปัญหาด้านการสนับสนุน

3.4 ความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ประกอบด้วย ความต้องการด้านการส่งเสริม ความต้องการด้านความรู้ ความต้องการด้านการสนับสนุน

3.5 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ ประกอบด้วย ด้านการส่งเสริม ด้านความรู้ และด้านการสนับสนุน

ภาพที่ 1.1 แบบจำลองกรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 **ขอบเขตเชิงพื้นที่** การวิจัยครั้งนี้ศึกษาข้อมูลจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี พ.ศ. 2560 ถึง 2562 ในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 567 คน

4.2 **ขอบเขตเชิงเนื้อหา** ในการวิจัยครั้งนี้คือ ศึกษาแนวทางการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ด้านสภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร และข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ในประเด็น การส่งเสริม ความรู้ และการสนับสนุน

4.3 **ขอบเขตเชิงเวลา** ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี พ.ศ. 2560 ถึง 2562 ในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือนระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2562 ถึง สิงหาคม 2563

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 **เกษตรกร** หมายถึง เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี พ.ศ. 2560 ถึง 2562 ในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 567 คน

5.2 **เกษตรทฤษฎีใหม่** หมายถึง การทำการเกษตรตามแนวทางหรือหลักการ ในการจัดการทรัพยากรระดับไร่นา คือ ที่ดินและน้ำ เพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 เป็นขั้นตอนของการผลิตทางการเกษตรโดยตรง เพื่อให้มีอาหารอย่างพอเพียงสำหรับการบริโภคในครอบครัวมีการจัดทำแหล่งน้ำสำหรับการปลูกพืช และแบ่งหรือจัดสรรพื้นที่ออกเป็นสัดส่วน เพื่อใช้ในการปลูกพืชและดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน อัตราส่วน 30:30:30:10 พื้นที่ส่วนที่ 1 ใช้ขุดสระหรือสร้างแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร และกักเก็บน้ำไว้ใช้ยามขาดแคลน พื้นที่ส่วนที่ 2 ใช้สำหรับปลูกข้าวไว้บริโภคภายในครอบครัวให้เพียงพอตลอดทั้งปี พื้นที่ส่วนที่ 3 ใช้สำหรับปลูกพืชอื่น ๆ ได้แก่ พืชไร่ ไม้ผล พืชผัก

พืชสมุนไพร และไม้ใช้สอยอื่น ๆ พื้นที่ส่วนที่ 4 ใช้สำหรับปลูกสร้างที่อยู่อาศัยและโรงเรียนอื่น ๆ เกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จในเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 สามารถเป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ ได้

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 การรวมพลังกันในรูปของกลุ่มหรือสหกรณ์ ซึ่งเป็นการร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินกิจกรรม 1) การผลิต 2) การตลาด 3) การเป็นอยู่ 4) สวัสดิการ 5) การศึกษา 6) สังคมและศาสนา เพื่อให้พอมีกินมีใช้ ช่วยให้ชุมชนและสังคมดีขึ้นไปพร้อม ๆ กัน

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 ร่วมมือกับแหล่งเงินและแหล่งพลังงาน ตั้งและบริการโรงสี ตั้งและบริการร้านสหกรณ์ ช่วยกันลงทุน ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท ซึ่งไม่ใช่ทำอาชีพเกษตรอย่างเดียว

5.3 การส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึง การนำเอาความรู้ตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ไปถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร ให้เกษตรกรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำการเกษตรและการดำเนินชีวิต

5.4 ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาและความหมายของเกษตรทฤษฎีใหม่ และหลักการและขั้นตอนของเกษตรทฤษฎีใหม่

5.5 ปัญหาการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึง ปัญหาการส่งเสริมในประเด็นการส่งเสริม ความรู้ และการสนับสนุน โดยปัญหาด้านการส่งเสริม หมายถึง ปัญหาด้านการส่งเสริมแบบรายบุคคล แบบกลุ่ม แบบมวลชนปัญหาด้านความรู้หมายถึง ปัญหาด้านความรู้ในการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่มปัญหาการสนับสนุนหมายถึง ปัญหาการสนับสนุนในด้านปัจจัยการผลิต แหล่งเงินทุนการรวมกลุ่ม และสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์

5.6 ความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึง ความต้องการในการส่งเสริมในประเด็นการส่งเสริม ความรู้ และการสนับสนุน โดยความต้องการส่งเสริม หมายถึง ความต้องการการส่งเสริมแบบรายบุคคล แบบกลุ่ม แบบมวลชนความต้องการความรู้หมายถึง ความต้องการความรู้ในด้านการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่มความต้องการการสนับสนุน หมายถึง ความต้องการการสนับสนุนในด้านปัจจัยการผลิต แหล่งเงินทุนการรวมกลุ่ม และสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์

5.7 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึง ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมในประเด็นการส่งเสริม ความรู้ และการสนับสนุน โดยข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริม หมายถึง ข้อเสนอแนะการส่งเสริมแบบรายบุคคล แบบกลุ่ม แบบมวลชน ข้อเสนอแนะด้านความรู้หมายถึง ข้อเสนอแนะด้านความรู้ในด้านการผลิต การตลาด และการ

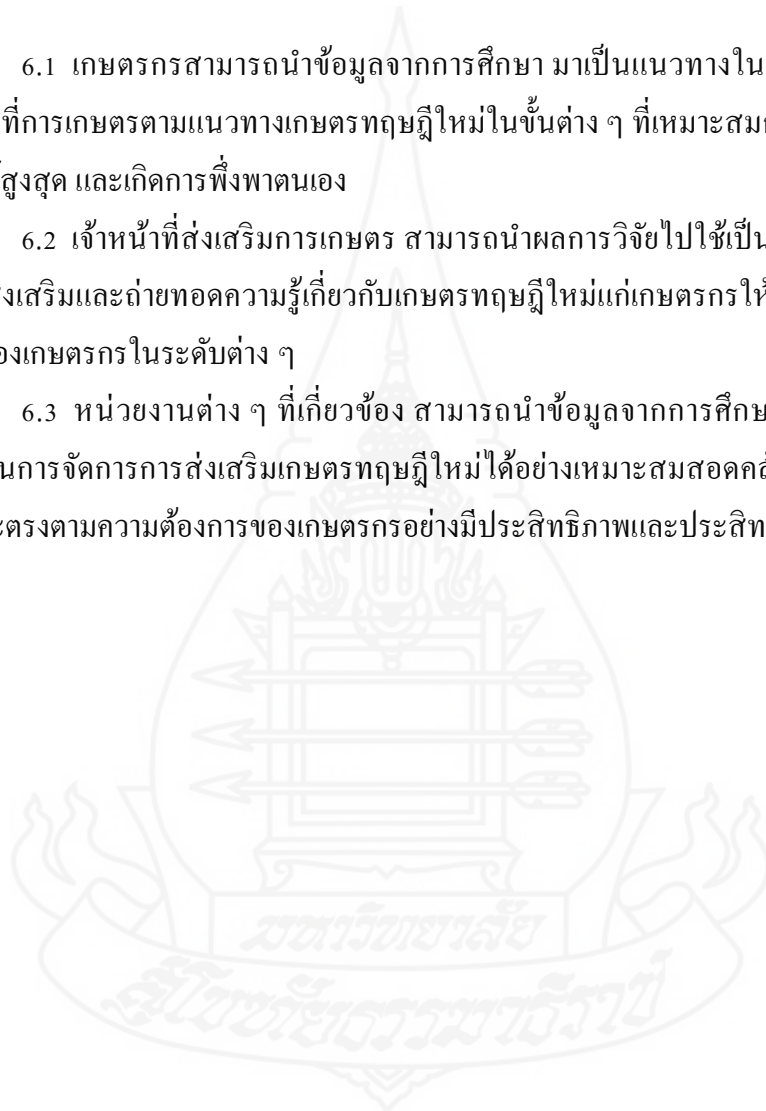
รวมกลุ่มข้อเสนอแนะการสนับสนุนหมายถึง ข้อเสนอแนะการสนับสนุนในด้าน บังคับการผลิต แหล่งเงินทุนการรวมกลุ่ม และสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เกษตรกรสามารถนำข้อมูลจากการศึกษา มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา จัดการพื้นที่การเกษตรตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ในขั้นต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับตนเองเพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุด และเกิดการพึ่งพาตนเอง

6.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกรให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรในระดับต่าง ๆ

6.3 หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลจากการศึกษาไปใช้กำหนดเป็นแนวทางในการจัดการการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของชุมชนและตรงตามความต้องการของเกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
3. แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ และโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)
4. บริบททั่วไปของอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น และการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ของอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร แบ่งเป็น 2 ประเด็น อันได้แก่ ความหมายการส่งเสริมการเกษตร และวิธีการส่งเสริมการเกษตร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ความหมายการส่งเสริมการเกษตร

ได้มีผู้ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรไว้ ดังนี้

ดิเรก ฤกษ์หรรษา (2522, น. 4) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตร คือกระบวนการในการให้การศึกษานอกโรงเรียนรวมทั้งการบริการแก่บุคคลเป้าหมายที่เป็นเกษตรกรและครอบครัว โดยให้บุคคลเป้าหมายเหล่านี้เรียนรู้โดยการกระทำด้วยตนเองและช่วยตนเอง เพื่อให้บรรลุถึงการกินดีอยู่ดีของคนในชุมชน โดยส่วนรวม ทั้งนี้ โดยมีพื้นฐานตั้งอยู่บนการพัฒนาประชาชนในชุมชน

บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2540, น. 28) กล่าวว่าไว้ว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การนำความรู้ วิธีการ และเทคนิคใหม่ ๆ ทางการเกษตรไปแนะนำเผยแพร่ให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกร แล้วติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือจนเกิดผลสำเร็จ ขณะเดียวกันก็นำเอาปัญหาต่าง ๆ ทางเกษตรมาวิเคราะห์หาหนทางแก้ไข

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2560, น. 4-17) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร หมายความว่า กระบวนการพัฒนาความรู้ของเกษตรกรจากการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาผลผลิตที่เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดการพัฒนารายได้เศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตครอบครัวเกษตรกรอยู่พอดี กินพอดี และมีความสุขอันเป็นผลต่อการพัฒนาชุมชนชนบทให้มีความมั่นคงและมั่งคั่งในที่สุด

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมการเกษตร เป็นกระบวนการในการให้ความรู้ วิธีการ และเทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสม รวมถึงการบริการแก่เกษตรกรและครอบครัว ให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำด้วยตนเอง และติดตามให้คำแนะนำจนเกิดผลสำเร็จ เกษตรกรและครัวเรือนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นสามารถพึ่งตนเองได้

2.2 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

ได้มีผู้กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมการเกษตรไว้ ดังนี้

บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2540, น. 57) ได้กล่าวว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตรมีอยู่ 3 วิธีใหญ่ ๆ คือ

1. **วิธีการส่งเสริมรายบุคคล** ประกอบด้วย การเยี่ยมที่บ้านและไร่นา บุคคลมาพบ ณ สำนักงาน การติดต่อทางจดหมาย และการติดต่อทางโทรศัพท์
2. **วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม** ประกอบด้วย การประชุมเกี่ยวกับการส่งเสริม การสาธิต ทัศนศึกษา การจัดฝึกอบรมพิเศษ การทดสอบในท้องถิ่น และการจัดงานวันเกษตร
3. **วิธีการส่งเสริมมวลชน** ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เอกสารเผยแพร่ วิทยุ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ การประกวด การณรงค์

นอกจากนี้มีการใช้วิธีการส่งเสริมแบบผสม เช่น การใช้วิธีการส่งเสริมผสมกัน 2 - 3 วิธี ในเรื่องเดียวกันเพื่อให้ได้ผลสูงสุด การใช้หน่วยส่งเสริมการเกษตรเคลื่อนที่ก็มีโอกาสใช้วิธีส่งเสริมหลาย ๆ อย่าง

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2560, น. 4-41) ได้กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมและพัฒนากการเกษตรไว้ดังนี้

1. วิธีการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมโดยอิงบุคคลเป้าหมายเป็นเกณฑ์

(Number of Target Population Oriented)

1.1) วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล (Individual Method) เป็นการส่งเสริมโดยการให้เกษตรกรหรือบุคคลผู้รับการถ่ายทอดความรู้ ได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นอิสระ จะทำให้ผู้รับความรู้มีโอกาสโดยตรงที่จะปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ทำให้เกิดความสนใจ เชื่อมมั่น และเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ในวิธีการแบบนี้พบว่าหลายวิธี และเทคนิคที่นิยมใช้กันมาก ได้แก่ การเยี่ยมไร่นาและบ้านของเกษตรกร เกษตรกรผู้รับการส่งเสริมมาติดต่อที่สำนักงาน การติดต่อทางโทรศัพท์ การติดต่อกันทางจดหมายส่วนตัว การติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ

1.2) วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคล (Group Method) การส่งเสริมแก่กลุ่มบุคคลจะให้ผลได้ดีในการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของผู้รับการส่งเสริม จากขั้นสนใจ (interest) ไปสู่ การทดลองทำดู (trial) และหากเป็นที่พอใจของกลุ่มแล้ว สมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่ม ก็อาจก้าวไกลไปถึงขั้นยอมรับ (adoption) ได้ วิธี การที่มีประสิทธิภาพและนิยมใช้มาก ดังนี้ การประชุมกลุ่ม การฝึกอบรม การสาธิต การศึกษาดูงานนอกสถานที่

1.3) การส่งเสริมแบบมวลชน (Mass Method) การส่งเสริมแบบมวลชนโดย สื่อสารมวลชน (Mass Media) จะช่วยในการส่งเสริมเผยแพร่วัตกรรม (innovations) ให้ประชาชน ได้ทราบว่าได้มีสิ่งนั้น ๆ เกิดขึ้นแล้วและก็มีอยู่ บางคนอาจสนใจที่จะศึกษาหารายละเอียดเพิ่มเติม อีก ซึ่งในขั้นนี้สื่อมวลชนก็ยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ดี และใช้กับคนจำนวนมาก ๆ ได้อย่าง กว้างขวาง สื่อสารมวลชนที่นำมาใช้ได้ดีในการส่งเสริม ได้แก่ เอกสารเผยแพร่ โปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์และฟิล์มสตริป และการจัดนิทรรศการ

2. การส่งเสริมโดยอิงวัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์ (Purpose Oriented) จะมีลักษณะ แตกต่างกันในหลายแบบด้วยกันดังนี้

2.1) การส่งเสริมโดยเลือกการส่งเสริมเพียงเรื่องเดียว (Single Topic Approach)

2.2) การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องที่จะส่งเสริมหลาย ๆ เรื่อง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องพร้อม ๆ กัน (Integrated Approach of Package Approach)

2.3) การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับฟาร์มและบ้านเรือน (Farm and Home Approach)

2.4) การส่งเสริมโดยการเลือกท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งเป็นเป้าหมายในลักษณะ Intensive

3. วิธีการส่งเสริมโดยอิงเจ้าหน้าที่เป็นเกณฑ์ (*Change Agent Oriented*)

- 3.1) การใช้ Change agent ที่มีความรู้แบบกว้าง โดยถ่ายทอดแบบกว้าง ๆ หรือทั่วไป
- 3.2) การใช้ทีมนักวิชาการ (Team Approach)
- 3.3) การใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของหลายหน่วย (Interagency หรือ Cooperative Approach)
- 3.4) การใช้เจ้าหน้าที่เป็นสื่อมวลชน (Change Agent as Mass Media Approach)

4. วิธีการส่งเสริมโดยอิงเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเกณฑ์ (*Information Technology Oriented*) การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเป็นกระบวนการที่สามารถนำข้อได้เปรียบหรือสิ่งที่มีอยู่ในระบบสื่อสารข้อมูลทางไกลมาใช้ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกและผลิตผลผลิตทางการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงที่สุดยิ่ง โดยผนวกเข้ากับวิธีการอื่น ๆ

5. วิธีการส่งเสริมโดยอิงชุมชนเป็นเกณฑ์ (*Community Oriented*) ในปัจจุบันนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในลักษณะของการประสานหน่วยงานทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องเป็นลักษณะผสมผสาน (Integrated) กันตามความต้องการและภูมิปัญญาของท้องถิ่น ได้แก่

- 5.1) ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล
- 5.2) ศูนย์การเรียนรู้ประจำตำบล
- 5.3) การถ่ายทอดความรู้ กิจกรรมชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/ประชารัฐพัฒนาแบบบูรณาการ

กล่าวโดยสรุป วิธีการส่งเสริมการเกษตรมีหลายวิธีการพิจารณาเลือกวิธีการขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการส่งเสริม จำนวนบุคคลเป้าหมาย ลักษณะของเนื้อหาและความเข้มข้น และบุคคลเป้าหมาย โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดต่าง ๆ มากำหนดประเด็นศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ความต้องการในการส่งเสริม ซึ่งประกอบไปด้วย แบบรายบุคคล แบบรายกลุ่ม และแบบมวลชน

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ แบ่งเป็น 2 ประเด็น อันได้แก่ ความหมายและประเภทความต้องการ และทฤษฎีความต้องการและระดับความต้องการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ความหมายและประเภทความต้องการ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554, น. 468) กล่าวถึง ต้องการ ว่าหมายถึง ความอยากได้ ใคร่ได้หรือประสงค์

เดมส์คัลด์ คทวณิช (2546, น. 150) กล่าวว่า ความต้องการเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงขับและแรงจูงใจขึ้นในตัวบุคคล กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีความต้องการเกิดขึ้นก็เนื่องมาจากร่างกายอยู่ในสภาวะของการแสวงหาบางสิ่งบางอย่างที่ขาดหายหรือสูญเสียไป จนทำให้เกิดแรงกระตุ้นร่างกายให้เกิดพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นมา เพื่อตอบสนองสภาวะของร่างกายที่ขาดความสมดุลนั้นให้กลับสู่สภาวะปกติ โดยทั่วไปแล้วความต้องการของมนุษย์แบ่งได้เป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

1) **ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Need)** ได้แก่ ความต้องการน้ำ อาหาร อากาศ การพักผ่อน ความต้องการทางเพศ ความต้องการเหล่านี้จะต้องอยู่ในสภาวะสมดุล มิฉะนั้นจะเกิดการแสวงหาเมื่อขาด หรือจะขจัดส่วนเกินความต้องการออกไปจากร่างกาย

2) **ความต้องการทางจิตใจ (Psychological Need)** เป็นความต้องการที่บุคคลจะได้อาสาต้องการตอบสนองจากคนอื่น ๆ ในสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ เช่น ต้องการความรัก ความอบอุ่น ความมั่นคง ความปลอดภัย ความต้องการการยอมรับจากสมาชิกอื่นในสังคม ต้องการความเคารพนับถือและความภูมิใจ เป็นต้น

2.2 ทฤษฎีความต้องการและระดับความต้องการ

อับราฮัม เอช. มาสโลว์ ผู้นำจิตวิทยาของกลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) ได้อธิบายกระบวนการของการจูงใจไว้ว่าการจูงใจเกิดจากความ ต้องการของมนุษย์ ซึ่งจะต้องเป็นไปตามลำดับขั้น ซึ่งมีทั้งสิ้น 5 ขั้น (เดมส์คัลด์ คทวณิช, 2546, น. 156 และสินินุช ทรุทเมือง แส่นเสริม, 2561, น. 12-28) ได้กล่าวว่า ดังนี้

1) **ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs)** เป็นความต้องการ ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ ปัจจัยสี่

2) **ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs)** หมายถึง ความต้องการที่จะแสวงหาหลักประกันและความอุ่นใจให้กับตนเอง เนื่องจากการที่บุคคลรู้สึกถึงความไม่แน่นอน ไม่มั่นคง และไม่ปลอดภัยที่อาจเกิดขึ้นได้กับตนเอง ซึ่งเป็นความต้องการความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจ

3) **ความต้องการความเป็นเจ้าของและความรัก (Belongingness and Love Needs)** หมายถึง ความต้องการที่จะเป็นที่รักของบุคคลอื่น รวมทั้งมีความต้องการที่จะทำให้สังคมในระดับต่าง ๆ ที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ยอมรับในฐานะที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเหล่านั้นด้วย เป็นความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4) **ความต้องการได้รับการยกย่องจากผู้อื่น (Self-esteem Needs)** เป็นความต้องการที่เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองที่ได้รับการเคารพยกย่องจากสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคมว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีประโยชน์ มีความสำคัญ และเป็นที่ยิ่งของบุคคลทั่วไป

5) **ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (Self-actualization Needs)** ความต้องการในขั้นนี้มีมาสโลว์ถือว่าเป็นความต้องการขั้นสูงสุด ที่ทุกคนปรารถนา และมีความต้องการจะไปถึง เป็นขั้นอุดมคติของบุคคลที่ทุกคนใฝ่ฝัน ที่จะใช้ความสามารถและศักยภาพของตนเองให้ถึงขีดสุด เพื่อให้เกิดความสำเร็จ

ต่อมาสโลว์ ยังได้ศึกษาเพิ่มลำดับขั้นของความต้องการ 8 ขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเสริมคุณค่าความเป็นมนุษย์ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความต้องการพื้นฐาน (Physiological Needs) เป็นความต้องการลำดับต่ำสุดและเป็นพื้นฐานของชีวิต เป็นแรงผลักดันทางชีวภาพ

ขั้นที่ 2 ความต้องการด้านความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการที่จะเกิดขึ้นหลังจากที่ความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองอย่างไม่ขาดแคลนแล้ว

ขั้นที่ 3 ความต้องการความรักและการยอมรับ (Need for love and acceptance) เมื่อมีความปลอดภัยในชีวิตและมั่นคงในการงานแล้ว คนเราจะต้องการความรัก มิตรภาพ ความใกล้ชิด ผูกพัน ความต้องการเพื่อน การมีโอกาสเข้าสมาคมสังสรรค์กับผู้อื่น ได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ความต้องการนับถือตนเองและได้รับการเคารพจากผู้อื่น (need for self-esteem) เมื่อความต้องการความรักและการยอมรับได้รับการตอบสนองแล้ว คนเราจะต้องการสร้างสถานภาพของตัวเองให้สูงเด่น มีความภูมิใจและสร้างความนับถือตนเอง ขึ้นชมในความสำเร็จของงานที่ทำ ความรู้สึกมั่นใจในตนเองและมีเกียรติ

ขั้นที่ 5 ความต้องการรู้และเข้าใจตนเอง (knowledge and understanding needs) ในด้านความสามารถ ความสนใจ สิ่งที่ชอบ สิ่งที่ทำแล้วเกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมอย่างแท้จริง โดยไม่ยึดติดกับตำแหน่งหน้าที่ในการทำงาน แต่ทำทุกอย่างที่เป็นความสบายใจของตนเองและเกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

ขั้นที่ 6 ความต้องการเข้าถึงสุนทรียะความดีงามของชีวิต (need for aesthetics/beauty) มีความสามารถในการมองเห็นสิ่งสวยงามที่อยู่รอบตัวที่คนอื่นมองไม่เห็น เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งว่าตนเองและสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก ทุกสิ่งในโลกนี้ล้วนสวยงามและมีคุณค่าในตนเอง

ขั้นที่ 7 ความต้องการเข้าถึงศักยภาพแห่งตน (self-actualization needs) คือต้องการจะเติมเต็มศักยภาพของตนเอง ต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาของตนเอง ความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาทักษะความสามารถให้ถึงขีดสุดยอด มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ และคิดสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ การก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นในอาชีพและการทำงาน

ขั้นที่ 8 ความต้องการเป็นบุคคลที่ยอดเยี่ยมในการอุทิศตนเพื่อมวลมนุษยชาติ (transcendence) เป็นอัจฉริยะบุคคลที่สามารถสร้างประโยชน์ให้กับมนุษยชาติอย่างถึงที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ มีชีวิตอยู่เพื่อผู้อื่น

และได้กล่าวถึง ทฤษฎีความต้องการของแมคเคลแลนด์ (McClelland's theory of learned needs หรือ three needs theory) เน้นความต้องการของมนุษย์ 3 ประการได้แก่ ความต้องการความสำเร็จ (need for achievement) ความต้องการความสัมพันธ์ที่ดี (need for affiliation) และความต้องการอำนาจ (need for power)

กล่าวโดยสรุป ความต้องการหมายถึง ความประสงค์ ความอยากได้ ความใคร่ได้ เมื่อได้รับการตอบสนองจนถึงขั้นพึงพอใจแล้ว สภาวะนั้นก็จะหายไป และอาจเกิดความต้องการขึ้นมาใหม่ได้ไม่มีที่สิ้นสุด พฤติกรรมของมนุษย์ เป็นผลมาจากความต้องการโดยส่วนใหญ่เป็นไปตามลำดับขั้น ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรัก และความเป็นเจ้าของ ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง และความต้องการความสำเร็จ โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดต่าง ๆ มากำหนดประเด็นศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งประกอบไปด้วย ความต้องการในการส่งเสริม ความต้องการความรู้ และความต้องการการสนับสนุน

3. แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ และโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)

แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ และโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) แบ่งเป็น 4 ประเด็น อันได้แก่ ความเป็นมาและความหมายของเกษตรทฤษฎีใหม่ หลักการและขั้นตอนของเกษตรทฤษฎีใหม่ แนวคิดเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) และการดำเนินการโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ความเป็นมาและความหมายของเกษตรทฤษฎีใหม่

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระองค์ทรงทราบและตระหนักถึงความทุกข์ยากของพสกนิกรของพระองค์ จึงทรงพระราชดำริเพื่อแก้ไขปัญหาในการประกอบอาชีพของเกษตรกร โดยเน้นที่เกษตรกรยากจนในเขตน้ำฝน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย มีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 5-15 ไร่ แนวทางแก้ปัญหาก็คือ การจัดการแหล่งน้ำให้พอเพียงต่อการปลูกพืชในช่วงที่ไม่มีฝน เนื่องจากน้ำเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการปลูกพืช หากมีน้ำเพียงพอเกษตรกรก็สามารถปลูกพืชได้ทั้งปี มีงานทำและมีรายได้ตลอดทั้งปี ไม่ต้องอพยพเคลื่อนย้ายไปทำงานที่อื่น นอกจากการจัดการแหล่งน้ำแล้ว การแก้ไขปัญหาในการประกอบอาชีพตามแนวพระราชดำรินี้ ยังเน้นการจัดการระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม เช่น แบ่งเป็นพื้นที่ปลูกข้าวไว้บริโภคในครอบครัว และพื้นที่ปลูกพืชอื่น ๆ ไว้บริโภค ใช้สอย และจำหน่าย แนวทางการประกอบอาชีพการเกษตรแบบนี้จะทำให้เกษตรกรมีงานทำ มีอาหารไว้บริโภค มีรายได้เพียงพอต่อการครองชีพ สามารถดำรงชีพอยู่ได้ตามอัธยาศัย อันจะเป็นการแก้ไขปัญหาในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร ซึ่งจะก่อให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ นับว่าเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติในอนาคต แนวคิดในการแก้ปัญหาคือการประกอบอาชีพการเกษตรตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร นี้ จึงเรียกว่า ทฤษฎีใหม่ (วัลลภ พรหมทอง, 2550, น. 2)

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2555, น. 2) ได้กล่าวถึง ปัญหาหลักของเกษตรกรในอดีตจนถึงปัจจุบันที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การขาดแคลนน้ำเพื่อเกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่อาศัยน้ำฝน ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศและส่วนมากเป็นนาข้าวและพืชไร่ นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงกับความแปรปรวนของสภาพ

ดินฟ้า อากาศ และฝนทิ้งช่วง แม้ว่าจะมีการขุดบ่อหรือสระเก็บน้ำไว้ใช้บ้างแต่ก็ไม่มีขนาดแน่นอน หรือมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นปัญหาให้น้ำใช้ไม่เพียงพอ รวมทั้งระบบการปลูกพืชไม่มีหลักเกณฑ์ใด ๆ และส่วนใหญ่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว ด้วยเหตุนี้ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จึงได้พระราชทานพระราชดำริเพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบความยากลำบากดังกล่าว ให้สามารถผ่านพ้นช่วงเวลาวิกฤติโดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำได้ โดยไม่ต้องรื้อถอนและยากลำบากนัก พระราชดำรินี้ ทรงเรียกว่า “ทฤษฎีใหม่” อันเป็นแนวทางหรือหลักการในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เอกบุตร อยู่สุข (2555, น. 15) ได้กล่าวว่า การทำการเกษตรทฤษฎีใหม่นั้น เป็นการจัดการพัฒนาทางการเกษตรแบบพึ่งพาตนเอง พึ่งพาชุมชน และมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยเน้นหลักความสามัคคี การร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สำนักปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2561, น. 2) ได้กล่าวว่า เกษตรทฤษฎีใหม่ คือ ระบบการเกษตรที่เน้นการจัดสรรทรัพยากรน้ำในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดสรรพื้นที่สำหรับใช้ในการเพาะปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก ที่มีเหลือจึงขาย มีการสร้างผลผลิตอาหารที่เพียงพอและสร้างการผลิตที่หลากหลายสำหรับเป็นแหล่งรายได้ที่มั่นคงของครัวเรือน สร้างความมั่นคงด้านอาหาร เกิดการพึ่งพาตนเอง และลดการพึ่งพาจากภายนอก

3.2 หลักการและขั้นตอนของเกษตรทฤษฎีใหม่

กรมส่งเสริมการเกษตร (2543, น. 2) ได้กล่าวถึงหลักการของทฤษฎีใหม่ 3 ขั้นตอนไว้ว่า

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่ง การผลิตเป็นการผลิตให้พึ่งตนเองได้ ด้วยวิธีง่าย ๆ ค่อยเป็นค่อยไปตามกำลัง ให้พอมีพอกิน ไม่อดอยาก สัดส่วนการใช้พื้นที่ทำการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ เพื่อให้ตัวเลขลงตัวและง่ายต่อการจดจำในพื้นที่ 15 ไร่ ดังนี้

- 1) สระน้ำ 3 ไร่ ลึก 4 เมตร (ประมาณร้อยละ 30 ของพื้นที่)
- 2) นาข้าว 5 ไร่ (ประมาณร้อยละ 30 ของพื้นที่)
- 3) พื้นที่ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก 5 ไร่ (ประมาณร้อยละ 30 ของพื้นที่)

- 4) ที่อยู่อาศัย และอื่น ๆ 2 ไร่ (ประมาณร้อยละ 10 ของพื้นที่)

สำหรับพื้นที่การเกษตรแล้วพื้นที่ปลูกข้าว 5 ไร่ และพื้นที่ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ และพืชผัก อีก 5 ไร่ รวมพื้นที่ 10 ไร่ หากมีความต้องการใช้น้ำไร่ละ 1,000 ลูกบาศก์เมตร พื้นที่ 10 ไร่ ต้องการใช้น้ำทั้งสิ้นอย่างน้อย 10,000 ลูกบาศก์เมตร

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง เกษตรกรรวมพลังกันในรูปแบบกลุ่มหรือสหกรณ์ ร่วมแรง
ใน 1) การผลิต 2) การตลาด 3) การเป็นอยู่ 4) สวัสดิการ 5) การศึกษา 6) สังคมและศาสนา เพื่อให้
พอมิกันมีใช้ ช่วยให้ชุมชนและสังคมดีขึ้นไปพร้อม ๆ กัน ไม่รวยคนเดียว

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สาม ร่วมมือกับแหล่งเงินและแหล่งพลังงาน ตั้งและบริการโรงสี
ตั้งและบริการร้านสหกรณ์ ช่วยกันลงทุน ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท ซึ่งไม่ใช่
ทำอาชีพเกษตรอย่างเดียว

ดังนั้น การพัฒนาตามแนวทฤษฎีใหม่นี้ จึงมีความจำเป็นต้องประยุกต์ใช้ให้
เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อม จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด

วัลลภ พรหมทอง (2550, น. 20) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนของเกษตรทฤษฎีใหม่ว่า
ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร นั้น
พระองค์ได้ทรงกำหนดไว้เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 เป็นการเริ่มต้นของทฤษฎีใหม่ เป็นขั้นตอนของการผลิตทาง
การเกษตรโดยตรง เพื่อให้มีอาหารอย่างพอเพียงสำหรับการบริโภคในครอบครัวของเกษตรกร ใน
ขั้นนี้เกษตรกรจะต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ รวมทั้งกรรมวิธีในการขุดสระน้ำ
การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ โดยปรึกษากับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ นอกจากนี้จะต้องศึกษาหาทางเพื่อ
รับการสนับสนุนในการขุดสระน้ำจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ เมื่อได้ข้อมูลต่าง ๆ และคิดว่ามี
ความรู้เพียงพอแล้ว จึงเริ่มดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่โดยยึดแนวการดำเนินงานตามหลักการของ
เกษตรทฤษฎีใหม่ที่มีการจัดทำแหล่งน้ำสำหรับการปลูกพืช และแบ่งหรือจัดสรรพื้นที่ออกเป็น
สัดส่วน เพื่อใช้ในการปลูกพืชและดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ลักษณะของการจัดสรรพื้นที่มีดังนี้

พื้นที่ส่วนที่ 1 ประมาณร้อยละ 30 ใช้สำหรับขุดสระหรือสร้างแหล่งน้ำเพื่อใช้
ในการเกษตร และกักเก็บน้ำไว้ใช้ยามขาดแคลน

พื้นที่ส่วนที่ 2 ประมาณร้อยละ 30 ใช้สำหรับปลูกข้าวไว้บริโภคภายใน
ครอบครัวให้เพียงพอตลอดทั้งปี

พื้นที่ส่วนที่ 3 ประมาณร้อยละ 30 ใช้สำหรับปลูกพืชอื่น ๆ ได้แก่ พืชไร่ ไม้ผล
พืชผัก พืชสมุนไพร และไม้ใช้สอยอื่น ๆ

พื้นที่ส่วนที่ 4 ประมาณร้อยละ 10 ใช้สำหรับปลูกสร้างที่อยู่อาศัยและ
โรงเรียนอื่น ๆ เช่น โรงเรียนเลี้ยงสัตว์ โรงเรียนเพาะเห็ด โรงเรียนเก็บเครื่องมือและอุปกรณ์
การเกษตร รวมทั้ง คุกคลอง และคันดิน

หากเกษตรกรเข้าใจหลักการและปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้องแล้ว เกษตรกรก็
จะอยู่ในสภาพพอมิพอกิน สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ไม่เดือดร้อนในเรื่องสภาพความเป็นอยู่

กล่าวโดยสรุป ก็คือ เป็นการทำการเกษตรพอเพียง เกษตรพอกินพออยู่ หรือเกษตรพึ่งตนเอง จากนั้นจึงพัฒนาไปสู่ขั้นที่ 2 ต่อไป

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 การรวมพลังกันในรูปของกลุ่มหรือสหกรณ์ ซึ่งเป็นการร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) **การผลิต** ในกระบวนการผลิตทางการเกษตรนั้น เกษตรกรสามารถที่จะดำเนินการร่วมกันได้หลาย ๆ ด้าน ดังนี้

(1) **การร่วมมือกันในด้านพันธุ์พืช** แบ่งปันหรือแลกเปลี่ยนกันภายในชุมชน ทำให้ประหยัดต้นทุนในการประกอบอาชีพ

(2) **การร่วมมือกันในการเตรียมดิน** ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนอุปกรณ์และแรงงาน ทำให้ประหยัดแรงงานและค่าใช้จ่าย

(3) **การร่วมมือกันทำงาน** เช่น ดำนา การหว่านเมล็ดหรือการปลูก การเกี่ยวเกี่ยวผลผลิต กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ ควรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือร่วมแรงกัน ดังกรณีประเพณี การลงแขก ของชาวนาไทยในอดีต

(4) **การช่วยเหลือกันในการจัดการแหล่งน้ำ** หากมีการช่วยเหลือกันในการขุดสระน้ำ หรือกรณีที่ขาดน้ำ มีการแบ่งปันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะเป็นการแก้ปัญหาหรือลดปัญหาในการขาดแคลนน้ำได้

2) **การตลาด** ทฤษฎีใหม่ขั้นนี้เป็นขั้นที่มีการตลาดเข้ามาเกี่ยวข้อง เนื่องจากเกษตรกรสามารถผลิตได้มากกว่าปริมาณที่ใช้ในการบริโภคส่วนที่เหลือก็สามารถนำไปจำหน่ายได้ ดังนั้นเกษตรกรควรมีการร่วมมือร่วมใจกันในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(1) **ลานตากข้าว** เกษตรกรควรร่วมมือกันในการจัดทำและใช้ลานตากข้าวร่วมกัน โดยกำหนดระยะเวลาการใช้ให้เหมาะสม

(2) **ยุงข้าวหรือยุงฉางเก็บรักษาเมล็ดพืชไร่** ยุงฉางมีไว้เพื่อเก็บรักษาผลิตผลในกรณีที่ยังไม่พร้อมที่จะขาย หรือในช่วงที่มีราคาต่ำ เกษตรกรในชุมชนควรร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเช่นเดียวกับกรณีของลานตากข้าว

(3) **เครื่องสีข้าว** เกษตรกรควรรวมกลุ่มกันเพื่อจัดหาหรือจัดตั้งเครื่องสีข้าวสำหรับใช้ในชุมชนของตนเอง จะทำให้ขายข้าวได้ในราคาสูงเพราะเป็นการขายให้โรงสีของตนเอง ไม่ต้องขายให้พ่อค้าคนกลาง และยังสามารถสีข้าวไว้บริโภคเอง เป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย

(4) **การจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรร่วมกัน** หากเกษตรกรนำมาจำหน่ายร่วมกันในรูปของกลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์ เกษตรกรก็จะสามารถจำหน่ายได้ในราคาสูง

เนื่องจากการจำหน่ายในลักษณะเช่นนี้เป็นการจำหน่ายแก่ผู้บริโภคโดยตรง ไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง

3) *ความเป็นอยู่* ในด้านสภาพชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชนนั้นเกษตรกรควรพึงพาอาศัยและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยพื้นฐาน จำพวกอาหารการกิน เช่น พริกเกลือ น้ำปลา กะปิ น้ำมันพืช หรือแม้แต่เสื้อผ้าหรือเครื่องนุ่งห่มก็สามารถแลกเปลี่ยนหรือแบ่งปันกันได้

4) *สวัสดิการ* ในแต่ละชุมชนควรจัดตั้ง จัดหาสวัสดิการต่าง ๆ สำหรับชุมชน เช่น กองทุนกู้ยืมสำหรับสมาชิก รวมทั้งการบริการในด้านสุขอนามัยในชุมชน สวัสดิการต่าง ๆ เหล่านี้เกษตรกรจะต้องร่วมมือร่วมใจกันจัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นสวัสดิการในชุมชน

5) *การศึกษา* การศึกษาจะเป็นส่วนช่วยให้สังคมและชุมชนอยู่อย่างมั่นคงและมีความสุข ดังนั้น เกษตรกรที่ร่วมดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่ควรมีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษา เช่น จัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา จัดหาวัสดุอุปกรณ์การศึกษาที่จำเป็นไว้บริการภายในชุมชน เพื่อประโยชน์ในการเล่าเรียนของบุตรหลานเกษตรกรเอง

6) *สังคมและศาสนา* ชุมชนจะอยู่อย่างสงบสุขได้จะต้องมีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ เช่น การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ร่วมกัน การพัฒนาสังคมและชุมชนร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นสาธารณสมบัติ เช่น วัด โรงเรียน ตลาด ตลอดจนแม่น้ำ ลำคลอง หนองบึง สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้หากเกษตรกรในชุมชนร่วมกันอนุรักษ์และพัฒนาให้มีสภาพดีแล้ว ชุมชนก็สามารถใช้ร่วมกันและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 หลังจากที่ชุมชนรวมพลัง ร่วมแรง ร่วมใจ ดำเนินงานจนเกิดประสิทธิผล และสังคมอยู่อย่างอบอุ่น มั่นคง และมีความสุขแล้ว ในขั้นที่ 3 ของทฤษฎีใหม่นี้ จะเป็นขั้นที่นำไปสู่ธุรกิจชุมชน เพื่อให้สภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกรในชุมชนดียิ่งขึ้น ขั้นนี้จึงเป็นขั้นของการติดต่อประสานงานกับแหล่งเงินทุน เพื่อนำเงินทุนมาใช้กับกิจกรรมต่าง ๆ ของเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาให้การดำเนินงานก้าวหน้ายิ่งขึ้นแหล่งเงินทุนที่สามารถติดต่อได้ เช่น ธนาคาร บริษัท ห้างร้านเอกชน รวมทั้งองค์กรและมูลนิธิต่าง ๆ ในการติดต่อประสานงานระหว่างเกษตรกร และแหล่งเงินทุนนี้ จะเป็นการเอื้อและประสานผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน คือประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับ ได้แก่

1) สามารถจำหน่ายผลิตผลได้ในราคาสูง เนื่องจากไม่ถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง เพราะเป็นการจำหน่ายแก่ผู้ซื้อโดยตรง

2) *ซื้อวัสดุอุปกรณ์การเกษตร* ได้ในราคาถูก เนื่องจากเป็นการซื้อในราคาขายส่ง เพราะซื้อผ่านกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์

3) **ซื้อผลิตผลการเกษตรได้ในราคาต่ำ** เนื่องจากเป็นการรับซื้อจากเกษตรกรโดยตรง ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง

4) **สามารถกระจายบุคลากรได้มากขึ้น** เนื่องจากในแหล่งชุมชนนั้นมีกิจการของแหล่งเงินทุนดำเนินการอยู่ จึงทำให้สามารถขยายกิจการ เพิ่มงาน และเพิ่มบุคลากรได้มากยิ่งขึ้น

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)

เกษตรทฤษฎีใหม่ คือ ระบบการเกษตรที่เน้นการจัดสรรทรัพยากรน้ำในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดสรรพื้นที่เพื่อใช้การเพาะปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก ที่มีเหลือจึงขาย มีการสร้างผลผลิตอาหารที่เพียงพอและสร้างการผลิตที่หลากหลายสำหรับเป็นแหล่งรายได้ที่มั่นคงของครัวเรือน สร้างความมั่นคงด้านอาหาร เกิดการพึ่งพาตนเอง และลดการพึ่งพาจากภายนอก

ดังนั้นเพื่อรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงมีต่อปวงชนชาวไทย และสนับสนุนให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามระบบเกษตรทฤษฎีใหม่ สามารถนำไปปรับใช้เพื่อการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน มีศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 และสามารถพัฒนาไปสู่ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 ได้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำ “โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสานสืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)” ขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 และดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 และให้สอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืน ตามวาระของประเทศ โดยส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีความสมัครใจ และ “ระเบิดจากข้างใน” ซึ่งต้องการสมัครเข้าร่วมโครงการฯ จากทุกตำบลของประเทศไทยเพิ่มขึ้น ในปี 2562 อีกจำนวน 70,000 คน รวมกับกลุ่มเป้าหมายในปี 2560-2561 จำนวน 140,206 คน รวมทั้งสิ้น 210,206 คน (ปี 2560 ถึง ปี 2562) ได้น้อมนำหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกร ตามภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ โดยมุ่งหวังจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ อันเกิดจากการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยการสร้างอาชีพอย่างเหมาะสมกับทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2561, น. 2)

3.4 การดำเนินการโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)

ในปี พ.ศ. 2562 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เปิดรับสมัครเกษตรกรที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 70,000 คน ที่มีความสมัครใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ระเบิดจากข้างใน) มีความพร้อมที่มีความตั้งใจจริงและต้องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ด้วยตนเอง ตามฐานะ (แรงงาน ทุน) มีที่ดินเพียงพอที่จะสามารถทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ และมีแหล่งน้ำของตนเองหรือแหล่งน้ำตามธรรมชาติหรือคลองชลประทาน และต้องมีน้ำใช้เพียงพอในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ตลอดปี

และได้ทำการประเมินศักยภาพเกษตรกรและจัดกลุ่มเกษตรกร ปี 2560 และ 2561 (รายละเอียด จำนวน 140,206 คน) โดยพิจารณาจากข้อมูลแหล่งน้ำ ที่ดิน แรงงาน และพฤติกรรมของเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ และประเมินศักยภาพโดยใช้หลักเกณฑ์การแบ่งกลุ่มเกษตรกรตามค่านิยามและตัวบ่งชี้ เป็น 3 กลุ่ม เพื่อนำไปวิเคราะห์และกำหนดแนวทางการพัฒนา ตามการจัดกลุ่ม

1) **กลุ่ม A** หมายถึง เกษตรกรที่สามารถพัฒนาตนเองสู่เกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3

- ค่านิยาม
1. เป็นเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จในเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1
  2. เป็นเกษตรกรที่สามารถเป็นต้นแบบได้

2) **กลุ่ม B** หมายถึง เกษตรกรที่เกือบจะไปสู่เกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1

- ค่านิยาม
1. เป็นเกษตรกรที่มีแนวโน้มจะประสบผลสำเร็จในเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1
  2. เป็นเกษตรกรที่ต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมให้สามารถเป็นเกษตรทฤษฎีใหม่

3) **กลุ่ม C** หมายถึง เกษตรกรที่อยู่ในขั้นตอนเรียนรู้และพัฒนาสู่เกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1

- ค่านิยาม
1. เป็นเกษตรกรที่ยังขาดประสบการณ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1
  2. เป็นเกษตรกรที่ต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง

มีการส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการเพื่อให้เกษตรกรได้รับความรู้ที่จำเป็นต่อการดำเนินการเกษตรในพื้นที่ของตนเอง โดยมีวิธีการดำเนินงานกิจกรรม ได้แก่ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ การบริหารจัดการน้ำ การจัดทำบัญชีครัวเรือน การ

จัดการฟาร์ม การดูแลรักษาโดยชีววิธี/วิถีธรรมชาติ/เกษตรอินทรีย์ การปรับปรุงบำรุงดิน ฯลฯ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2559, น. 10) และสนับสนุนปัจจัยการผลิตพื้นฐานเพื่อการพึ่งพาตนเองเบื้องต้นให้เกษตรกรผู้ร่วมโครงการริเริ่มทำเกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน เป็นแนวทางการส่งเสริมให้เกษตรกรทำการผลิตแบบพึ่งตนเอง ลดค่าใช้จ่ายในการครองชีพของครัวเรือน โดยมีการเตรียมแผนการปรับพื้นที่ และจัดหาปัจจัยการผลิต (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2559, น. 11) ดังนี้

1. การปรับปรุงพื้นที่ (ดิน/น้ำ)

2. การเตรียมปัจจัยการผลิต

- 2.1) พันธุ์พืชผักสวนครัว จำนวน 5 ชนิด
- 2.2) พันธุ์ไม้ผล/ไม้ยืนต้น
- 2.3) ท่อนพันธุ์หม่อน
- 2.4) พันธุ์สุสั่ว (สัตว์ปีก 4 ชนิด ได้แก่ ไก่ไข่ เป็ดไข่ ไก่พื้นเมือง เป็ดเทศ)
- 2.5) พันธุ์สัตว์น้ำ (ปลากินพืช 4 ชนิด ได้แก่ ปลานวลจันทร์เทศ ปลานิล ปลา

ตะเพียน และปลาอีสกเทศ)

กล่าวโดยสรุป เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางหรือหลักการในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุดที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชดำริเพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบความยากลำบาก รวมถึงการจัดการที่ดินให้มีระบบการผลิตที่หลากหลาย สร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร พึ่งพาตนเอง หลักการและขั้นตอนของเกษตรทฤษฎีใหม่มีทั้งหมด 3 ขั้นตอน ได้แก่ ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 เป็นการดำเนินการในครัวเรือน ในการแบ่งพื้นที่ทำกินออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30:30:30:10 พื้นที่ส่วนที่ 1 ใช้ในการขุดสระเก็บน้ำในฤดูฝน และใช้ปลูกพืชในฤดูแล้ง ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์และพืชต่าง ๆ พื้นที่ส่วนที่ 2 ใช้ในการปลูกข้าวนาปีเพื่อใช้เป็นอาหารประจำวันสำหรับครอบครัวตลอดปี พื้นที่ส่วนที่ 3 ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือก็นำไปจำหน่าย พื้นที่ส่วนที่ 4 เป็นที่อยู่อาศัย โรงเรียนเลี้ยงสัตว์ ถนนหนทาง และโรงเรียนอื่น ๆ ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปแบบกลุ่ม หรือสหกรณ์ ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินการด้านการผลิต การตลาด การเป็นอยู่ สวัสดิการ การศึกษา และสังคมและศาสนา ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรก็ควรพัฒนาก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือ ติดต่อประสานงานเพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัทห้างร้านเอกชน มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคาร หรือบริษัทเอกชนจะได้ประโยชน์ร่วมกัน โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎี

ใหม่ ถวายในหลวง) มีวัตถุประสงค์เพื่อสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้ ให้เกษตรกรนำแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตรผสมผสานมาใช้กับการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ของตนเอง และให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ลดรายจ่ายในครัวเรือนและมีรายได้เสริม มีการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกรเป้าหมาย ประเมินศักยภาพและจัดกลุ่มเกษตรกร ให้องค์ความรู้ สนับสนุนปัจจัยการผลิต และพัฒนาเกษตรกรให้ดูแลตัวเองได้อย่างยั่งยืน

สรุปทฤษฎีใหม่กับการจัดการเกษตรกรในแต่ละขั้นตอนได้ดังนี้ ขั้นที่ 1 คือการจัดการพื้นที่สำหรับเพาะปลูกพืช จัดการน้ำในเพียงพอสำหรับการเพาะปลูก สร้างความมั่นคงทางอาหารไว้บริโภคภายในครัวเรือน บนพื้นฐานการพึ่งตนเอง ขั้นที่ 2 คือการจัดการกลุ่มในชุมชนเพื่อการผลิตการตลาด สร้างสวัสดิการในชุมชน ส่งเสริมการศึกษา และทำนุบำรุงศาสนาและสังคมร่วมกัน ขั้นที่ 3 คือการขับเคลื่อนไปสู่ธุรกิจชุมชน ร่วมกันจัดตั้งและบริการโรงสี ร้านสหกรณ์ เพื่อให้สภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้น โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดต่าง ๆ มากำหนดประเด็นศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งประกอบไปด้วย ความเป็นมาและความหมายของเกษตรทฤษฎีใหม่ หลักการและขั้นตอนของเกษตรทฤษฎีใหม่ และปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านการส่งเสริม ด้านความรู้ และด้านการสนับสนุน

4. บริบททั่วไปของอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น และการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ของอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

บริบททั่วไปและการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ของอำเภออุบลรัตน์ จังหวัด แบ่งเป็น 2 ประเด็น อันได้แก่ บริบททั่วไปของอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น และการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ของอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 บริบททั่วไปของอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

สำนักงานเกษตรอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น (2562) ระบุว่า อำเภออุบลรัตน์ เป็นอำเภอหนึ่งใน 26 อำเภอของจังหวัดขอนแก่น คำขวัญอำเภอคือ ทะเลน้ำจืดอีสาน สวยตระการเขื่อนอุบลรัตน์นัมัสการองค์พระใหญ่ ห่อใจบางแสนสอง ลืมลองอาหารปลารสเด็ด มีพื้นที่ทั้งหมด 304,812.5 ไร่ หรือ 487.7 ตารางกิโลเมตร อำเภออุบลรัตน์มีอาณาเขตกับอำเภอและจังหวัดข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอเขาสวนกวาง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเขาสวนกวางและอำเภอน้ำพอง

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอบ้านฝาง และอำเภอหนองเรือ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอภูเวียง (จังหวัดขอนแก่น) และอำเภอโนนสังข์ (จังหวัดหนองบัวลำภู)

การแบ่งเขตการปกครอง

อำเภออุบลรัตน์ มีการแบ่งเขตการปกครอง จำนวน 6 ตำบล 71 หมู่บ้าน

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปของอำเภออุบลรัตน์ มีสภาพเป็นที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ พื้นที่ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นภูเขาเตี้ย และเนินดินขนาดใหญ่ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากที่เป็นพื้นที่อยู่ติดกับภูเขา กล่าวคือมีเทือกเขาภูพานคำตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอ ในลักษณะทอดยาวจากทิศเหนือไปทางทิศใต้

สภาพอากาศ มี 3 ฤดูโดยแต่ละฤดู จะมีสภาพที่แตกต่างกันมาก คือในฤดูร้อนจะร้อนอบอ้าว ส่วนในฤดูหนาวจะหนาวจัด จะมีเพียงฤดูฝนที่อากาศค่อนข้างจะสบาย มีปริมาณน้ำฝนน้อย

สถิติปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำฝน ปี 2562 จำนวน 1,660 มิลลิเมตร จำนวนฝนตก 138 วัน ปริมาณฝนตกสูงสุดเดือนพฤษภาคม 552 มิลลิเมตร (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, 2563)

อุณหภูมิ อุณหภูมิต่ำที่สุด 17.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด 41.0 องศาเซลเซียส

ทรัพยากรดิน ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง เนื้อที่ 158,203 ไร่ คิดเป็น 60.89 ของพื้นที่ทั้งหมด ดินในพื้นที่ราบลุ่ม 41,727 ไร่ ดินในพื้นที่ลาดชันสูง 38,464 ไร่

ลักษณะดิน กลุ่มชุดดินอำเภออุบลรัตน์มีชุดดินหลายชุดใน 6 ตำบล ประกอบด้วย ชุดดินที่ 22 ชุดดินที่ 40 ชุดดินที่ 41 ชุดดินที่ 44 และชุดดินที่ 48 เป็นต้น

ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน ลักษณะโดยทั่วไป มีพื้นที่เป็นที่ลุ่มและที่ดอนสลับกัน มีภูเขาเตี้ย ๆ ต่อเนื่องมาจากจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดเลย ภูเขาที่สูงที่สุด ของจังหวัด คือ ภูเขาพานคำ อยู่ในเขตอำเภออุบลรัตน์ สูง 35 เมตร ลักษณะพื้นที่จะค่อย ๆ ลาดลงทางทิศตะวันออกและทิศใต้ เฉลี่ยความสูงของพื้นที่ประมาณ 200 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล มีเนื้อที่ป่าไม้ ภูเขา

สภาพสังคม

สำนักงานเกษตรอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น (2562) ระบุว่า ปี 2561 อำเภออุบลรัตน์ มีประชากร รวม 44,884 คน เป็นชาย 22,488 คน คิดเป็นร้อยละ 50.10 เป็นหญิง 22,396 คน คิดเป็นร้อยละ 49.89 มีจำนวนครัวเรือน 12,263 ครัวเรือน เฉลี่ย 1 ครัวเรือนมีสมาชิกจำนวน 3.66 คน

องค์กรและสถาบันต่าง ๆ

สำนักงานเกษตรอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น (2562) ระบุว่า อำเภออุบลรัตน์ มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร จำนวน 6 กลุ่ม กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน 15 กลุ่ม กลุ่มยุวเกษตรกร จำนวน 6 กลุ่ม และวิสาหกิจชุมชน จำนวน 64 กลุ่ม เครือข่าย 2 กลุ่ม

การใช้ประโยชน์ที่ดิน

สำนักงานเกษตรอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น (2562) ระบุว่า อำเภออุบลรัตน์ มีการใช้ประโยชน์จากการทำการเกษตร 171,669 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 66.1 พื้นที่ป่า 50,886 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.6 พื้นที่น้ำ 23, 189 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.9 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง 13,925 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.4

4.2 การดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ของอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ของอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ปี พ.ศ. 2560 ถึง 2562 ผ่านการส่งเสริมองค์ความรู้ตามหลักสูตรกลาง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน หน่วยงานของกระทรวงเกษตรที่รับผิดชอบในพื้นที่ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ ให้คำแนะนำทางวิชาการตามความต้องการของเกษตรกร มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน 567 คน เป็นเกษตรกรในปี พ.ศ. 2560 จำนวน 189 คน ได้ถูกประเมินศักยภาพและจัดกลุ่มเกษตรกรแบ่งเป็น กลุ่ม A จำนวน 56 คน กลุ่ม B จำนวน 109 คน และกลุ่ม C จำนวน 24 คน เกษตรกรในปี พ.ศ. 2561 จำนวน 189 คน ได้ถูกประเมินศักยภาพและจัดกลุ่มเกษตรกรแบ่งเป็น กลุ่ม A จำนวน 38 คน กลุ่ม B

จำนวน 114 คน และกลุ่ม C จำนวน 37 คน และเกษตรกรในปี พ.ศ. 2562 จำนวน 189 คน ได้ถูกประเมินศักยภาพและจัดกลุ่มเกษตรกรแบ่งเป็น กลุ่ม A จำนวน 90 คน กลุ่ม B จำนวน 84 คน และกลุ่ม C จำนวน 15 คน (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น, 2562)

กล่าวโดยสรุป บริบททั่วไปของอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีพื้นที่ทั้งหมด 304,812.5 ไร่ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น จำนวน 6 ตำบล 71 หมู่บ้าน ลักษณะภูมิประเทศพื้นที่ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นภูเขาเตี้ย ๆ และเนินดินขนาดใหญ่ มีประชากรรวม 44,884 คน เป็นชาย 22,488 คน หญิง 22,396 คน มีจำนวนครัวเรือน 12,263 ครัวเรือน เฉลี่ย 1 ครัวเรือนมีสมาชิกจำนวน 3.66 คน มีองค์กรและสถาบันต่าง ๆ รวม 93 กลุ่ม มีการใช้ประโยชน์จากการทำการเกษตร 171,669 ไร่ อำเภออุบลรัตน์เป็นพื้นที่นอกเขตชลประทานมีปริมาณฝนตกน้อย กระจายตัวไม่สม่ำเสมอ พื้นที่ดินส่วนใหญ่เป็นดินในพื้นที่ดอนเขตดินแห้ง เป็นดินที่ไม่มีน้ำแข็งขังพบบริเวณที่เป็นเนิน มีการระบายน้ำดี สภาพพื้นที่อาจเป็นที่ราบเรียบ เป็นลูกคลื่น หรือเนินเขา เหมาะสำหรับใช้ปลูกพืชไร่ ไม้ผล และไม้ยืนต้น ซึ่งต้องการน้ำน้อย การใช้ประโยชน์ที่ดินสำหรับการทำการเกษตรส่วนใหญ่ใช้ปลูกพืชไร่และนาข้าว ซึ่งเป็นพืชเชิงเดี่ยว สำหรับ องค์กรและสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรมีทั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ และวิสาหกิจชุมชนที่เป็นกลไกสำคัญในการจัดการด้านการผลิต การตลาด และธุรกิจภายในชุมชน ดังนั้นในการทำการเกษตร สิ่งที่เกษตรกรควรคำนึงและให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก คือน้ำ เนื่องจากพื้นที่เกือบทั้งหมดของอำเภออุบลรัตน์อยู่นอกเขตชลประทาน อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตร จะมีก็แต่เพียงบางพื้นที่ที่ได้รับน้ำเพื่อการเกษตรจากสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าเท่านั้น ในช่วงฤดูแล้งอาจไม่ได้รับการส่งน้ำเพื่อมาใช้เพาะปลูก เกษตรทฤษฎีใหม่จึงมีความเหมาะสมที่เกษตรกรจะนำมาเป็นแนวทางในการทำการเกษตรเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำ จัดสรรแหล่งน้ำให้เพียงพอสำหรับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่และการเพาะปลูกในช่วงฤดูแล้ง วางแผนใช้น้ำอย่างคุ้มค่า ปรับเปลี่ยนจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวที่สะสมมานานทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มาเป็นการเพาะปลูกพืชที่หลากหลาย ทั้งไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผักสวนครัว เพื่อเป็นการสร้างแหล่งอาหารให้แก่ตนเอง โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดต่าง ๆ มากำหนดประเด็นศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ สภาพพื้นฐานทั่วไป ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร และการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 4 ประเด็น อันได้แก่ สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร และข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านสภาพพื้นฐานทั่วไป แบ่งออกเป็น 13 ประเด็น อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน ลักษณะการถือครองที่ดิน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร ขนาดพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ประสิทธิภาพการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ รายได้ในภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร และการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร

5.1.1 เพศ

สืบศักดิ์ คงไทย (2557, น. 46) ศึกษากระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าตัน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 75 เป็นเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับ จิระ กตะศิลา (2551, น. 36) ศึกษาการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นชาย ร้อยละ 92.5 และ อุ่นงัน เทียนศรี (2547, น. 55) ศึกษาการตัดสินใจต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นชาย ร้อยละ 84.0 ในขณะที่ จาริพร เพชรชิต (2558, น. 28) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการทำเกษตรแบบผสมผสานของเกษตรกรในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า เกษตรกรร้อยละ 58.63 เป็นเพศชาย และร้อยละ 41.37 เป็นเพศหญิง ซึ่งมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน

5.1.2 อายุ

สืบศักดิ์ คงไทย (2557, น. 46) พบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 37.5 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมา ร้อยละ 31.25 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี และมีอายุเฉลี่ย 48.68 ปี ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฐกฤตา ศรีสุขงค์ (2556, น. 36) ศึกษาการทำเกษตรผสมผสานของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี พบว่า อายุของเกษตรกรประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 34.8) มีอายุอยู่ในช่วง 51-60 ปี รองลงมา (ร้อยละ 33.1) มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี และมีอายุเฉลี่ย 48.87 ปี ในขณะที่ ชาริทิพย์ นิตินาติ (2561, น. 62) ศึกษาการดำเนินโครงการ 5 ประสานสืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 51 -60 ปี และ

61-70 ปี ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 39.7 และ 31.7 ตามลำดับ อายุเฉลี่ยของเกษตรกรคือ 56.88 ปี

5.1.3 ระดับการศึกษา

จิระ กตะศิลา (2551, น. 38) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.5 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ประถมศึกษา) ซึ่งสอดคล้องกับ สุดา ปิ่นประสม (2553, น. 50) ศึกษาการยอมรับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวันของสมาชิกกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ บ้านเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 63.6

5.1.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ณัฐกฤตา ศรีสุขงค์ (2556, น. 36) พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกรผู้ทำเกษตรผสมผสานเฉลี่ย 4.51 คน สอดคล้องกับ สุเทพ พันประสิทธิ์ (2553, น. 31) ศึกษาวิธีการผลิตตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรภาคกลาง พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรเฉลี่ย 4.4 คน ในขณะที่ สืบศักดิ์ คงไทย (2557, น. 46) พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.78 คน และ จิระ กตะศิลา (2551, น. 38) พบว่า สมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรเฉลี่ย 5.59 คน

5.1.5 จำนวนแรงงานในครัวเรือน

สุเทพ พันประสิทธิ์ (2553, น. 32) พบว่า ครัวเรือนของเกษตรกรทำงานในภาคเกษตร เฉลี่ย 2.81 ในขณะที่ ธารทิพย์ นิตินาติ (2561, น. 62) พบว่า เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำการเกษตร เฉลี่ย 1.67 คน

5.1.6 ลักษณะการถือครองที่ดิน

สุมณฑา มณฑิธร (2550, น. 46) ศึกษาโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่กรณีศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การถือครองที่ดินของครัวเรือนเป็นพื้นที่ของตนเองทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 100 สอดคล้องกับ สืบศักดิ์ คงไทย (2557, น. 49) พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 98.75 มีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง

5.1.7 ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร

จิระ กตะศิลา (2551, น. 43) พบว่า เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ถือครองเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในการทำการเกษตรเฉลี่ย 15.21 ไร่ ในขณะที่ ณัฐกฤตา ศรีสุขงค์ (2556, น. 39) พบว่า ขนาดพื้นที่ถือครองทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 10.31 ไร่

5.1.8 ขนาดพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่

สิริรัตน์ พิชิตพร (2546, น.68) ศึกษาความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรจังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 56.19 มีพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่

จำนวน 1-10 ไร่ รองลงมาร้อยละ 26.66 มีพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่จำนวน 11-20 ไร่ และเกษตรกร มีพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่เฉลี่ย 11.53 ไร่ ซึ่งสอดคล้องกับ ชารทิพย์ นิธิชาติ (2561, น. 68) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.3 มีพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 7.1 มีพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ 11-20 ไร่ และสอดคล้องกับ สุมณฑา มณเฑียร (2550, น. 46) พบว่า ขนาดพื้นที่ดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่เฉลี่ย 13.75 ไร่

5.1.9 ประสบการณ์การทำเกษตรทฤษฎีใหม่

จิระ กตะศิลา (2551, น. 43) พบว่า ประสบการณ์การเข้าร่วมโครงการของ เกษตรกรเฉลี่ย 3.81 ปี ในขณะที่ ฌัฐกฤตา ศรีสุขงค์ (2556, น. 43) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ การทำเกษตรผสมผสานเฉลี่ย 5.91 ปี

5.1.10 รายได้ในภาคการเกษตร

สืบศักดิ์ คงไทย (2557, น. 49) พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีรายได้ในภาคการเกษตร เฉลี่ย 101,523.91 บาทต่อปี ซึ่งใกล้เคียงกับที่ อุ่นงัน เทียนศรี (2547, น. 59) พบว่า เกษตรกรมีรายได้ ในภาคการเกษตร เฉลี่ย 96,562.9 บาท ในขณะที่ จิระ กตะศิลา (2551, น. 43) พบว่า เกษตรกรมี รายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 25,750.28 บาทต่อปี

5.1.11 รายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

เบญจวรรณ คงชน (2548, น. 47) ศึกษาการวิเคราะห์การประหยัดต่อขนาด และการประหยัดจากการขยายขอบเขตการผลิตของเกษตรทฤษฎีใหม่ในจังหวัดอุดรธานี พบว่า คราวเรือนเกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่มีรายได้เฉลี่ย ครัวเรือนละ 67,678 บาทต่อปี ซึ่งสอดคล้อง กับ ชูจิต ทองย้อย (2547, น. 45) ศึกษาการขยายผลเครือข่ายเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร อำเภอ ป่าซาง จังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการเกษตรทฤษฎีใหม่เฉลี่ย 67,080.65 บาท

5.1.12 รายได้นอกภาคการเกษตร

จิระ กตะศิลา (2551, น. 43) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 34.3 มีรายได้ 10,001- 20,000 บาท รองลงมาร้อยละ 23.9 มีรายได้ 20,001-30,000 บาท โดยมีรายได้เฉลี่ย 23,002.61 บาท ในขณะที่ อุ่นงัน เทียนศรี (2547, น. 55) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 75.41 มีรายได้นอกภาค เกษตรน้อยกว่า 50,000 บาท รองลงมาร้อยละ 16.39 มีรายได้ 50,000-100,000 บาท และมีรายได้ นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 25,015 บาท และขณะที่ สืบศักดิ์ คงไทย (2557, น. 46) พบว่า ผู้ให้ข้อมูล ร้อย ละ 66.88 มีรายได้นอกภาคเกษตร และร้อยละ 33.13 ไม่มีรายได้นอกภาคเกษตร โดยผู้ให้ข้อมูลมี รายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 11,003.02 บาท

5.1.13 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร

สืบศักดิ์ คงไทย (2557, น. 49) พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 74.38 ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร ในขณะที่ ชารทิพย์ นิตินาติ (2561, น. 71) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 77.5 โดยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.8 เป็นกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. สอดคล้องกับ ฉัญจกฤตา ศรีสุขยงค์ (2556, น. 36) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.1 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร โดยพบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.9 เป็นลูกค้า ธ.ก.ส.

5.2 ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

สิริรัตน์ พิชิตพร (2546, น. 49) พบว่า เกษตรกรมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรร้อยละ 47.6 มีความรู้ในระดับปานกลาง เกษตรกรร้อยละ 32.4 มีความรู้ในระดับดี และเกษตรกรร้อยละ 20.0 มีความรู้ในระดับน้อย ในขณะที่ เสาวนีย์ กาญจนหย่า (2547, น. 92) ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ ความรู้ และทัศนคติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษา: ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในระดับดี โดยส่วนใหญ่จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 74.55 มีความรู้ดีในหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ รองลงมาเกษตรกรจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 มีความรู้ดีมากในเกษตรทฤษฎีใหม่ และร้อยละ 7.27 มีจำนวน 4 คน มีความรู้ปานกลางในหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่

5.3 ปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

5.3.1 ปัญหาในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

สืบศักดิ์ คงไทย (2557, น. 96) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ได้แก่ ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจ ปัญหาด้านพื้นที่ และปัญหาด้านเงินทุน ซึ่งสอดคล้องกับ สิริรัตน์ พิชิตพร (2546, น. 65-66) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านเงินทุน ร้อยละ 38.1 และปัญหาเกี่ยวกับสภาพดิน ร้อยละ 33.3 ในขณะที่ จิระ กตะศิลา (2551, น. 66) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิตในภาพรวมระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.36) ปัญหาด้านการสร้างเครือข่ายในภาพรวมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.08) ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่ในภาพรวมระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 1.95) ปัญหาด้านเกษตรกรในภาพรวมระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.26) และปัญหาด้านการตลาดและราคาผลผลิตในภาพรวมระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 1.82) ซึ่งสอดคล้องกับ สิริรัตน์ พิชิตพร (2546, น. 65-66) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับการตลาด ร้อยละ 47.6 และมานะ ถนอมภูวนาด (2545, น. 100) ศึกษาความรู้และการปฏิบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในจังหวัดลพบุรี สระบุรีและสิงห์บุรี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาาราคาผลผลิตต่ำ ร้อยละ 24.0 สิริรัตน์ พิชิตพร (2546, น. 66) พบว่า ปัญหาที่มากเป็นอันดับหนึ่งขอเกษตรกร คือ ขาดแคลนน้ำ (ร้อยละ

60.9) แตกต่างจาก จิระ กตะศิลา (2551, น. 66) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิต ในประเด็นขาดแคลนแหล่งน้ำน้อย (ร้อยละ 82.8)

5.3.2 ความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

มานะ ถนอมภูวนาด (2545, น. 101) พบว่า เกษตรกรต้องการพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์มากที่สุด ร้อยละ 20.0 และที่รองลงไปต้องการประกันราคาพืชผล ร้อยละ 18.7 ต้องการแหล่งเงินกู้ ร้อยละ 15.3 การบริการด้านปุ๋ยเคมี ร้อยละ 10.7 การบริการสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 5.3 ต้องการนักวิชาการและนักส่งเสริมที่ทำงานจริงจั่ง ร้อยละ 3.3 ต้องการตลาดรองรับผลิตผล ร้อยละ 2.7 และผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ ร้อยละ 1.3 ในขณะที่ ชูจิต ทองย้อย (2574, น. 67) พบว่า เหตุผลในการจัดตั้งกลุ่มหรือเข้าร่วมกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมด ร้อยละ 96.77 ต้องการให้การสนับสนุนการดำเนินงานทางการเกษตรของสมาชิกกลุ่ม เช่น เป็นแหล่งศึกษาดูงานหรือเป็นวิทยากรประจำกลุ่ม ร้อยละ 93.55 ต้องการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์หรือผลผลิตระหว่างสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 87.10 ต้องการสร้างพลังเพื่อให้กลุ่มมีความเข้มแข็งสามารถต่อรองกับปัจจัยภายนอก ร้อยละ 83.87 ต้องการมีเพื่อนในการทำงานเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ร้อยละ 70.97 ต้องการแลกเปลี่ยนทรัพยากรในการทำงานเพื่อความประหยัดทั้งปัจจัยการผลิตและแรงงาน และร้อยละ 64.52 มีความสนใจร่วมกัน

5.4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

สิริรัตน์ พิชิตพร (2546, น. 65-66) พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำด้านการเกษตรภาครัฐควรให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการสร้างหรือขุดสระน้ำเพิ่มเติม เจาะบ่อบาดาลหรือสนับสนุนการทำระบบน้ำหยดหรือรูปแบบการใช้น้ำที่มีประสิทธิภาพ ด้านเงินทุนเกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าควรเพิ่มแหล่งเงินกู้ วงเงินกู้และระยะเวลาในการกู้ให้เป็นเงินกู้ระยะปานกลาง หรือเงินกู้ระยะยาว ด้านสภาพดินหน่วยงานควรแนะนำการดูแลรักษาบำรุงดินโดยใช้วิธีที่ถูกต้องเหมาะสมและลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร ด้านการตลาดควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแล ในเรื่องการจำหน่ายผลผลิต มีการแปรรูปผลผลิต กัดเกรดหรือมาตรฐานเพื่อกำหนดราคาขายให้เป็นราคากลาง และรวมกลุ่มกันไปจำหน่ายที่ตลาดกลาง ซึ่งสอดคล้องกับจิระ กตะศิลา (2551, น. 67) พบว่า ร้อยละ 73.8 เสนอว่าควรสนับสนุนเงินทุน รองลงมา ร้อยละ 66.4 เสนอให้จัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ร้อยละ 62.6 เสนอให้สนับสนุนพันธุ์พืช พันธุ์ปลา และพันธุ์สัตว์ ร้อยละ 56.7 เสนอว่าควรปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ร้อยละ 55.2 เสนอว่าควรจัดหาแหล่งรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน และสอดคล้องกับ สืบศักดิ์ คงไทย (2557, น. 96) พบว่า ข้อเสนอแนะด้านพื้นที่สามารถทำได้โดยใช้การกักเก็บบ่อน้ำซีเมนต์ มีการทดลองปรับปรุงในบางพื้นที่ก่อนค่อยๆ มีการพัฒนาไปเรื่อย ๆ เพื่อที่จะไม่เป็นภาระหนี้สินในการลงทุน ด้านเงินทุนสามารถที่จะเข้า

อบรมตามหน่วยงานราชการที่มีการส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่มีอาชีพ และสามารถพึ่งตนเองได้ ที่มีการแจกพันธุ์ไม้และให้บริการฟรีในความรู้ด้านการเกษตรหรือหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ จาก สถาบันการเงิน (ธ.ก.ส.) เพื่อนำเงินมาหมุนเวียนในการลงทุนเบื้องต้น และสิริรัตน์ พิชิตพร (2546, น. 65-66) พบว่า ด้านโรคและแมลงระบาดหน่วยงานที่เข้ามาแนะนำและฝึกอบรมควรแนะนำการ ดูแลรักษา การป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยใช้วิธีที่ถูกต้องเหมาะสม และลดปริมาณการใช้สารเคมี เช่น ยาฆ่าแมลงเพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับ สืบศักดิ์ คงไทย (2557, น. 96) พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจหน่วยงานราชการควรมีการจัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและ ติดตามผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง หรือผู้นำชุมชนควรมีการรวมกลุ่มของคนในพื้นที่ที่สนใจจัด อบรม หรือพาเกษตรกรในพื้นที่ศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อให้เกษตรกรได้เข้าใจยิ่งขึ้น และเกิด แนวความคิดที่จะนำกลับมาพัฒนาชุมชนตนเอง และ จิระ กตะศิลา (2551, น. 67) พบว่า ร้อยละ 59.7 เสนอว่าควรเข้าไปติดตามและเยี่ยมชมสมาชิกที่เข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 50.7 เสนอว่าควรจัดศึกษาดูงานในพื้นที่มีสมาชิกเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้

กล่าวโดยสรุป จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริมเกษตร ทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พบว่างานวิจัย ดังกล่าวได้ศึกษาใน ประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานใน ครัวเรือน ลักษณะการถือครองที่ดิน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร ขนาดพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ประสิทธิภาพการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ รายได้ในภาคการเกษตร รายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ รายได้นอกภาคการเกษตร และการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ และข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริม เกษตรทฤษฎีใหม่ โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำตัวแปรดังกล่าวมากำหนดกรอบการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีวิธีการดำเนินการวิจัย เกี่ยวกับ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ไร่ 5 ไร่ 5 ไร่ 5 ไร่ 5 ไร่) ปี 2560 ถึง 2562 ในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 567 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

1.2.1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane (1973) อ้างใน เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2561, น. 5-38) ที่ความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่าง 151 คน โดยคำนวณ ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด = 567

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ = 0.05

$$\begin{aligned} n &= \frac{567}{1 + 567(0.07)^2} \\ &= 150.06 \text{ หรือ } 151 \end{aligned}$$

ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6 ของประชากรทั้งหมด

1.2.2 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของแต่ละตำบล จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 151 คน ใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบตามสัดส่วนของเกษตรกรในแต่ละตำบล โดยวิธีการคำนวณ ดังนี้

1) ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแต่ละตำบล

$$= \frac{\text{จำนวนประชากรแต่ละตำบล} \times 100}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

2) ขนาดกลุ่มตัวอย่างของแต่ละตำบล

$$= \frac{\text{ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแต่ละตำบล} \times \text{ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด}}{100}$$

ได้จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแยกตามสัดส่วนของแต่ละตำบล ตามรายละเอียดในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแยกตามสัดส่วนของแต่ละตำบล

ตำบล	จำนวนประชากร (คน)	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนตัวอย่าง (คน)
เขื่อนอุบลรัตน์	-	-	-
โคกสูง	28	4.9	7
ทุ่งโป่ง	15	2.6	4
นาคำ	107	18.9	29
บ้านดง	73	12.9	19
ศรีสุขสำราญ	344	60.7	92
รวม	567	100	151

1.2.3 การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับสลากตามรายชื่อเกษตรกรของแต่ละตำบลตามสัดส่วน ให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 151 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) มีทั้งปลายปิดและปลายเปิด โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์และการทดสอบแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดข้อมูลที่ต้องการในประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย แล้วจึงกำหนดตัวชี้วัดและมาตรวัดข้อมูลในแต่ละประเด็นตามที่ได้กำหนดไว้ แล้วจึงนำข้อมูลตามประเด็นตัวชี้วัดและมาตรวัดมาสร้างเป็นข้อคำถาม ประกอบด้วยคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน ลักษณะการถือครองที่ดิน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร ขนาดพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ประสบการณ์การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ รายได้ในภาคการเกษตร รายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ รายได้นอกภาคการเกษตร และการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด มีคำตอบให้เลือกเป็นแบบให้เลือกคำตอบเดียว แบบให้เลือกตอบหลายคำตอบ และเติมคำในช่องว่าง

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร เป็นคำถามเพื่อทดสอบความรู้ของเกษตรกรในด้านความหมาย และหลักการและขั้นตอนของเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยใช้ข้อคำถาม รวม 15 ข้อ กำหนดข้อคำถามในลักษณะเลือกตอบ ถูก – ผิด และกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

0 คะแนน หมายถึง ตอบผิด

1 คะแนน หมายถึง ตอบถูก

ตอนที่ 3 ปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

1) **ปัญหาการในส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร** เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด มีคำถามให้เลือกเป็นแบบมาตรประมาณค่า (rating scale) กำหนดให้แต่ละข้อ มี 5 ระดับ โดยกำหนดคะแนนในแต่ละระดับดังนี้

5 เท่ากับ มีปัญหาระดับมากที่สุด

4 เท่ากับ มีปัญหาระดับมาก

3 เท่ากับ มีปัญหาระดับปานกลาง

2 เท่ากับ มีปัญหาระดับน้อย

1 เท่ากับ มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

2) ความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด มีคำถามให้เลือกเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) กำหนดให้แต่ละข้อมี 5 ระดับ โดยกำหนดคะแนนในแต่ละระดับดังนี้

5 เท่ากับ มีความต้องการระดับมากที่สุด

4 เท่ากับ มีความต้องการระดับมาก

3 เท่ากับ มีความต้องการระดับปานกลาง

2 เท่ากับ มีความต้องการระดับน้อย

1 เท่ากับ มีความต้องการระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด มีคำถามให้เลือกเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) กำหนดให้แต่ละข้อมี 5 ระดับ โดยกำหนดคะแนนในแต่ละระดับดังนี้

5 เท่ากับ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

4 เท่ากับ เห็นด้วยในระดับมาก

3 เท่ากับ เห็นด้วยในระดับปานกลาง

2 เท่ากับ เห็นด้วยในระดับน้อย

1 เท่ากับ เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

2.2 การตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ เมื่อสร้างแบบสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้อง สมบูรณ์ ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้จริง ดังนี้

2.2.1 การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าจากตำราและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำแก้ไข เพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีความถูกต้องสมบูรณ์และเที่ยงตรงตามเนื้อหา

2.2.2 การตรวจสอบความเที่ยงในการวัด (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองสัมภาษณ์กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ราย เพื่อมาวิเคราะห์ทางสถิติหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ (reliability consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha หรือ Cronbach) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้ค่าความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ เท่ากับ 0.956 แบ่งแยกในแต่ละตอน ได้ ดังนี้ (รายละเอียดในภาคผนวก ข)

ตอนที่ 3.1) ปัญหาในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร เท่ากับ 0.873

ตอนที่ 3.2) ความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร เท่ากับ 0.9911

ตอนที่ 4) ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร เท่ากับ 0.928

สำหรับค่าความเที่ยง (reliability) ที่เหมาะสมนั้น Carmines และ Zeller (1986) อ้างใน เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2561, น. 6-58) แนะนำว่าโดยทั่วไปแล้วค่าความเที่ยงของเครื่องมือวัดควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.80 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแบบสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีความเที่ยงสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลด้วยตัวเองโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ กับกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี 2560 ถึง 2562 ในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 151 ราย และมีขั้นตอนการปฏิบัติการดังนี้

3.1 **ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์** ผู้วิจัยเตรียมการก่อนออกภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างประชากรในเรื่องต่อไปนี้

3.1.1 **การกำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์** กำหนดวัน เวลา สถานที่สัมภาษณ์รวมไปถึงการนัดหมายล่วงหน้ากับกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์

3.1.2 **จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในกิจกรรมการสัมภาษณ์และการเดินทาง** ได้แก่ปากกา ขางลบ ดินสอกล้องถ่ายรูป แบบสัมภาษณ์ และยานพาหนะ

3.1.3 **ประสานงานเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง** ทำการนัดหมายเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่จะสัมภาษณ์โดยขอความช่วยเหลือจากผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้ากลุ่ม ฯลฯ เพื่อทำการนัดเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างตามรายชื่อให้ครั้งละ 7-10 คน ในเวลาและสถานที่ที่เกษตรกรสะดวกที่สุด

3.2 **ขั้นการสัมภาษณ์** ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนดังนี้

3.2.1 **แนะนำตัวผู้วิจัย** โดยการแนะนำตัวว่าเป็นใคร ทำอะไร ที่ไหน และมาทำอะไร เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์รู้จักก่อนที่จะทำการสัมภาษณ์

3.2.2 **ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย** ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยว่าเป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับผู้ตอบอย่างไร และชี้แจงความสำคัญของข้อมูลงานวิจัยแก่ผู้ให้ตอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จริงและครบถ้วน

3.2.3 **เริ่มดำเนินการสัมภาษณ์** อธิบายคำถามที่เตรียมไว้ให้ผู้สัมภาษณ์เข้าใจง่าย โดยใช้การพูดคุย ชักถาม ในระยะเวลากระชับและรวดเร็ว

3.3 **บันทึกผลการสัมภาษณ์** ทำการบันทึกผลไปพร้อมกับการให้คำสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง

3.4 **ขั้นสิ้นสุดของการสัมภาษณ์** มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

3.4.1 **ทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล** ผู้วิจัยได้ทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

3.4.2 **กล่าวขอบคุณ** ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้เกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้อง จัดหมวดหมู่และลงรหัส เพื่อประมวลผลและใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 **สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร** วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.)

4.2 **ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร** วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และการจัดอันดับ

การแปลความหมาย ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร โดยให้คะแนนสำหรับข้อที่ตอบถูกเท่ากับ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดเท่ากับ 0 คะแนน จำนวน 15 ข้อ คะแนนเต็มเท่ากับ 15 คะแนน นำรวมจำนวนคะแนนที่เกษตรกรตอบถูกต้องตามหลักวิชาการมาเทียบเป็นเกณฑ์การประเมินระดับความรู้ มี 5 ระดับ เพื่อแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

คะแนน	13 – 15	หมายถึง	มีความรู้ในระดับมากที่สุด
คะแนน	10 – 12	หมายถึง	มีความรู้ในระดับมาก
คะแนน	7 – 9	หมายถึง	มีความรู้ในระดับปานกลาง
คะแนน	4 – 6	หมายถึง	มีความรู้ในระดับน้อย
คะแนน	1 – 3	หมายถึง	มีความรู้ในระดับน้อยที่สุด

4.3 ปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และการจัดอันดับออกเป็น 5 ระดับ เพื่อแปลผล ซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ขนาดชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

4.3.1 ปัญหาในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร โดยแบ่งระดับคะแนนเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.00	หมายถึง	มีปัญหาในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20	หมายถึง	มีปัญหาในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40	หมายถึง	มีปัญหาในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60	หมายถึง	มีปัญหาในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.80	หมายถึง	มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

4.3.2 ความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร โดยแบ่งระดับคะแนนเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.00	หมายถึง	มีความต้องการในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20	หมายถึง	มีความต้องการในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40	หมายถึง	มีความต้องการในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60	หมายถึง	มีความต้องการในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.80	หมายถึง	มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด

4.4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด

(maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และการจัดอันดับ ออกเป็น 5 ระดับ เพื่อแปรผล ซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย โดยแบ่งระดับคะแนนเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.80	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี 2560 ถึง 2562 ในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 151 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน ลักษณะการถือครองที่ดิน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร ขนาดพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ประสิทธิภาพการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ รายได้ในภาคการเกษตร รายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ รายได้นอกภาคการเกษตร และการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

n = 151		
สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	67	44.4
หญิง	84	55.6
อายุ (ปี)		
น้อยกว่า 41	7	4.6
41-50	34	22.5
51-60	53	35.1
61-70	46	30.5
มากกว่า 70	11	7.3
ต่ำสุด = 32 สูงสุด = 79 ค่าเฉลี่ย = 57.10 S.D. = 9.844		
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	102	67.5
มัธยมศึกษาตอนต้น	24	15.9
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	17	11.3
อนุปริญญา/ปวส.	4	2.6
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	3	2.0
ปริญญาตรีขึ้นไป	1	0.7
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
น้อยกว่า 4	34	22.5
4-6	100	66.2
มากกว่า 6	17	11.3
ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 10 ค่าเฉลี่ย = 4.60 S.D. = 1.588		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 151		
สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน)		
น้อยกว่า 2	84	55.6
2-3	37	24.5
มากกว่า 3	30	19.9
ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 6 ค่าเฉลี่ย = 2.60 S.D. = 1.059		
ลักษณะการถือครองที่ดิน		
ของตนเองทั้งหมด	129	85.5
ของตนเองและเช่า	18	11.9
เช่าทั้งหมด	4	2.6
ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)		
น้อยกว่า 11	39	25.8
11-20	57	37.8
21-30	29	19.2
31-40	10	6.6
มากกว่า 40	16	10.6
ต่ำสุด = 3.50 สูงสุด = 100 ค่าเฉลี่ย = 21.15 S.D. = 15.834		
ขนาดพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ไร่)		
ไม่มี	2	1.3
มี	149	99.7
น้อยกว่า 6	82	54.9
6-10	35	23.4
มากกว่า 10	32	21.4
ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 47 ค่าเฉลี่ย = 7.56 S.D. = 6.321		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 151		
สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ปี)		
ไม่มี	5	3.3
มี	146	96.7
น้อยกว่า 3	66	43.7
3-4	44	29.1
มากกว่า 5	36	23.9
ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 22 ค่าเฉลี่ย = 3.91 S.D. = 3.615		
รายได้ในภาคการเกษตร (บาทต่อปี)		
น้อยกว่า 25,001	17	11.3
25,001-45,000	55	36.4
45,001-65,000	37	24.4
65,001-85,000	14	9.3
มากกว่า 85,000	28	18.6
ต่ำสุด = 5,000 สูงสุด = 376,000 ค่าเฉลี่ย = 61,901.99 S.D. = 49,650.792		
รายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (บาทต่อปี)		
ไม่มี	5	3.3
มี	146	96.7
น้อยกว่า 15,001	65	43.0
15,001-25,000	25	16.6
25,001-35,000	22	14.6
35,001-45,000	16	10.6
มากกว่า 45,000	18	11.9
ต่ำสุด = 200 สูงสุด = 376,000 ค่าเฉลี่ย = 26,817.81 S.D. = 35,325.573		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 151		
สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
รายได้นอกภาคการเกษตร (บาทต่อปี)		
ไม่มี	24	15.9
มี	127	84.1
น้อยกว่า 20,001	65	43.0
20,001-30,000	18	11.9
30,001-40,000	9	6.0
40,001-50,000	9	6.0
มากกว่า 50,000	26	17.2
ต่ำสุด = 2,000 สูงสุด = 510,000 ค่าเฉลี่ย = 44,768.50 S.D. = 72,154.065		
การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร *		
ไม่ได้เป็น	33	21.9
เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	118	78.1
สหกรณ์ภาคการเกษตร	37	24.5
กลุ่มเกษตรกร	17	11.3
กลุ่มส่งเสริมอาชีพ	5	3.3
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	3	2.0
วิสาหกิจชุมชน/เครือข่าย	10	6.6
อาสาสมัครเกษตร	2	1.3
ลูกค้า ธ.ก.ส.	87	57.6

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นปรากฏผล ดังนี้

เพศ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 55.6 เป็นเพศหญิง รองลงมา ร้อยละ 44.4 เป็น เพศชาย

อายุ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 35.1 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี รองลงมา ร้อยละ 30.5 มีอายุระหว่าง 61-70 ปี ร้อยละ 22.5 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 7.3 มีอายุมากกว่า 70 ปี และร้อยละ

4.6 มีอายุน้อยกว่า 41 ปี ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีอายุต่ำสุด 32 ปี อายุสูงสุด 79 ปี และมีอายุเฉลี่ย 57.10 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.844 ปี

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 67.5 มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 15.9 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 11.3 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 2.6 มีระดับการศึกษานุปริญญา/ปวศ. ร้อยละ 2.0 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และน้อยที่สุด ร้อยละ 0.7 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ตามลำดับ

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 66.2 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 4-6 คน รองลงมา ร้อยละ 22.5 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า 3 คน และน้อยที่สุด ร้อยละ 11.3 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มากกว่า 6 คน ตามลำดับ โดยจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ต่ำสุด 1 คน สูงสุด 10 คน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 4.60 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.588 คน

จำนวนแรงงานในครัวเรือน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 55.6 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนน้อยกว่า 2 คน รองลงมา ร้อยละ 24.5 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 2-3 คน และน้อยที่สุด ร้อยละ 19.9 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน มากกว่า 3 คน ตามลำดับ โดยจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 6 คน และจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.60 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.059 คน

ลักษณะการถือครองที่ดิน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 85.5 มีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเองทั้งหมด รองลงมา ร้อยละ 11.9 มีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเองและเช่า และน้อยที่สุด ร้อยละ 2.6 มีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นเช่าทั้งหมด

ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 37.8 มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรระหว่าง 11-20 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 25.8 มีขนาดพื้นที่ทำเกษตร น้อยกว่า 11 ไร่ ร้อยละ 19.2 มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรระหว่าง 21-30 ไร่ ร้อยละ 10.6 มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรมากกว่า 40 ไร่ และน้อยที่สุด ร้อยละ 6.6 มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตร 31-40 ไร่ ตามลำดับ โดยขนาดพื้นที่ทำการเกษตรต่ำสุด 3.50 ไร่ สูงสุด 100 ไร่ และขนาดพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 21.15 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 15.834 ไร่

ขนาดพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 54.9 มีขนาดพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ น้อยกว่า 6 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 23.4 มีขนาดพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ 6-10 ไร่ และน้อยที่สุด ร้อยละ 21.2 มีขนาดพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่มากกว่า 10 ไร่ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 1.3 ไม่มีพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยขนาดพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 47 ไร่ และขนาดพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เฉลี่ย 7.56 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.321 ไร่

ประสบการณ์การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 43.7 มีประสบการณ์การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ น้อยกว่า 3 ปี รองลงมา ร้อยละ 29.1 มีประสบการณ์การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ 3-4 ปี และร้อยละ 23.9 มีประสบการณ์การทำเกษตรทฤษฎีใหม่มากกว่า 5 ปี ตามลำดับ และยังพบว่าเกษตรกร ร้อยละ 3.3 ไม่มีประสบการณ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยประสบการณ์การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 22 ปี และประสบการณ์การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เฉลี่ย 3.91 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.615 ปี

รายได้ในภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 36.4 มีรายได้ในภาคการเกษตร ระหว่าง 25,001-45,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 24.4 มีรายได้ในภาคการเกษตร ระหว่าง 45,001-65,000 บาท ร้อยละ 18.6 มีรายได้ในภาคการเกษตรมากกว่า 85,000 บาท ร้อยละ 11.3 มีรายได้ในภาคการเกษตรน้อยกว่า 25,001 บาท และน้อยที่สุด ร้อยละ 9.3 มีรายได้ในภาคการเกษตรระหว่าง 65,001-85,000 บาท ตามลำดับ โดยรายได้ในภาคการเกษตร ต่ำสุด 5,000 บาท สูงสุด 376,000 บาท และรายได้ในภาคการเกษตร เฉลี่ย 61,901.99 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 49,650.79 บาท

รายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 43.0 มีรายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ น้อยกว่า 15,001 บาท รองลงมา ร้อยละ 16.6 มีรายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ระหว่าง 15,001-25,000 บาท ร้อยละ 14.6 มีรายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ระหว่าง 25,001-35,000 บาท ร้อยละ 11.9 มีรายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มากกว่า 45,000 บาท และน้อยที่สุด ร้อยละ 10.6 มีรายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ระหว่าง 35,001-45,000 บาท ตามลำดับ และยังพบว่าเกษตรกร ร้อยละ 3.3 ไม่มีรายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยรายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ต่ำสุด 200 บาท สูงสุด 376,000 บาท และรายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เฉลี่ย 26,817.81 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 35,063.925 บาท

รายได้นอกภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 43.0 มีรายได้นอกภาคการเกษตร น้อยกว่า 20,001 บาท รองลงมา ร้อยละ 17.2 มีรายได้นอกภาคการเกษตรมากกว่า 50,000 บาท ร้อยละ 11.9 มีรายได้นอกภาคการเกษตร 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 6.0 มีรายได้นอกภาคการเกษตร 30,001-40,000 บาทและ40,001-50,000 บาท เท่ากัน ตามลำดับ และยังพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 15.9 ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร และยังพบว่าเกษตรกร ร้อยละ 15.9 ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร โดยรายได้นอกภาคการเกษตร ต่ำสุด 2,000 บาท สูงสุด 510,000 บาท และรายได้นอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 44,768.50 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 71,254.065 บาท

การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 78.1 เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร โดยเกษตรกรร้อยละ 57.6 เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. รองลงมา ร้อยละ 24.5 เป็นสมาชิกสหกรณ์ภาคการเกษตร ร้อยละ 11.3 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 6.6 เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน/เครือข่าย ร้อยละ 3.3 เป็นสมาชิกกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ร้อยละ 2.0 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และน้อยที่สุด ร้อยละ 1.3 เป็นสมาชิกอาสาสมัครเกษตร ตามลำดับ และร้อยละ 21.9 ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

การวิเคราะห์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย ความเป็นมาและความหมายของเกษตรทฤษฎีใหม่ และหลักการและขั้นตอนของเกษตรทฤษฎีใหม่ ผู้วิจัยได้ตรวจให้คะแนนในแต่ละข้อโดยให้ 1 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบถูก และให้ 0 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบผิด แล้วทำการรวมคะแนนทั้งหมดและนำคะแนนรวมของแต่ละคนมาจัดระดับความรู้ตามเกณฑ์ในการประเมิน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.2 และ 4.3

ตารางที่ 4.2 ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่	คำตอบ	ผู้ตอบได้ถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
n= 151				
ความหมาย				
1.1 เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นแบบอย่างที่เป็นรูปธรรมของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงที่เห็นผลชัดเจน	ถูก	148	98.0	3
1.2 การทำเกษตรทฤษฎีใหม่เน้นการพึ่งพาจากภายนอกเป็นหลัก (คำตอบที่ถูกต้อง คือ การทำเกษตรทฤษฎีใหม่เน้นการพึ่งพาจากภายในเป็นหลัก)	ผิด	70	46.4	10
1.3 เกษตรทฤษฎีใหม่ คือ ระบบการเกษตรที่เน้นการจัดสรรทรัพยากรน้ำในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด	ถูก	144	95.4	7

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n= 151

ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่	คำตอบ	ผู้ตอบได้ถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
1.4 การจัดสรรพื้นที่เพาะปลูกเพื่อขายเป็นแนวทางของเกษตรทฤษฎีใหม่ (คำตอบที่ถูก คือ การจัดสรรพื้นที่เพาะปลูกเพื่อบริโภคเป็นแนวทางของเกษตรทฤษฎีใหม่)	ผิด	46	30.5	12
1.5 เกษตรทฤษฎีใหม่เหมาะกับเกษตรกรรายย่อยที่อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีที่ดินทำกินประมาณ 5-15 ไร่ หลักการและขั้นตอน	ถูก	116	76.8	9
2.1 หลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่ มี 4 ขั้นตอน (คำตอบที่ถูก คือ หลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่ มี 3 ขั้นตอน)	ผิด	21	13.9	15
2.2 ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 เป็นขั้นของการติดต่อประสานงานหาแหล่งเงินทุน เพื่อนำเงินทุนมาใช้กับกิจกรรมต่าง ๆ ของเกษตรทฤษฎีใหม่ (คำตอบที่ถูก คือ ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 เป็นการผลิตให้พึ่งตนเองได้ ด้วยวิธีง่าย ๆ ค่อยเป็นค่อยไปตามกำลังพอมีกินมีใช้ไม่อดอยาก)	ผิด	39	25.8	13
2.3 การจัดสรรพื้นที่ทำกินตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ สระน้ำ, นาข้าว, พืชไร่ พืชสวน, และที่อยู่อาศัย	ถูก	147	97.4	4
2.4 อัตราส่วนของการจัดสรรพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ (สระน้ำ:นาข้าว:พืชไร่พืชสวน:ที่อยู่อาศัย) คือ (30:30:20:20) (คำตอบที่ถูก คือ อัตราส่วนของการจัดสรรพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ (สระน้ำ:นาข้าว:พืชไร่พืชสวน:ที่อยู่อาศัย) คือ (30:30:30:10))	ผิด	22	14.6	14
2.5 ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 เป็นการรวมพลังในรูปแบบของกลุ่มหรือสหกรณ์ ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ	ถูก	126	83.4	8

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n= 151

ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่	คำตอบ	ผู้ตอบได้ถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
2.6 ผลของทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 เพื่อให้พอมีกิน มีใช้ ช่วยให้ชุมชนและสังคมดีขึ้นไปพร้อม ๆ กัน ไม่รวยคนเดียว	ถูก	151	100.0	1
2.7 ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 เป็นขั้นที่นำไปสู่ธุรกิจชุมชน เพื่อให้สภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกรในชุมชนดีขึ้น	ถูก	147	97.4	4
2.8 ประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 คือ ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท ซึ่งไม่ใช่ทำอาชีพเกษตรอย่างเดียว	ถูก	146	96.7	6
2.9 การพัฒนาตามแนวทฤษฎีใหม่ ไม่มีความจำเป็นต้องประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อม (คำตอบที่ถูก คือ การพัฒนาตามแนวทฤษฎีใหม่จำเป็นต้องประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อม)	ผิด	54	35.8	11
2.10 เกษตรทฤษฎีใหม่ หากนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังแล้วจะเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน	ถูก	151	100.0	1

จากตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พบว่า

ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ด้านความหมาย พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 98.0 ตอบได้ถูกต้องเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นแบบอย่างที่เป็นรูปธรรมของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงที่เห็นผลชัดเจน รองลงมา ร้อยละ 95.4 ตอบได้ถูกต้องเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ ระบบการเกษตรที่เน้นการจัดสรรทรัพยากรน้ำในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด ร้อยละ 76.8 ตอบได้ถูกต้องเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่เหมาะกับเกษตรกรรายย่อยที่อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีที่ดินทำกินประมาณ 5-15 ไร่ ร้อยละ 46.4 ตอบได้ถูกต้องเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่เน้นการพึ่งพาจากภายนอกเป็นหลัก และร้อยละ 30.5 ตอบได้ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดสรรพื้นที่เพาะปลูกเพื่อขายเป็นแนวทางของเกษตรทฤษฎีใหม่ตามลำดับ

ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ด้านหลักการและขั้นตอน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 100.0 ตอบได้ถูกต้องเกี่ยวกับผลของทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 เพื่อให้พอมิถิน มีใช้ ช่วยให้ชุมชนและสังคมดีขึ้นไปพร้อม ๆ กัน ไม่รวยคนเดียว เท่ากันกับเกษตรทฤษฎีใหม่ หากนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังแล้วจะเกิดการพัฒนายั่งยืน รองลงมา ร้อยละ 97.4 ตอบได้ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดสรรพื้นที่ทำกินตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ สระน้ำ, นาข้าว, พืชไร่ พืชสวน, และที่อยู่อาศัย เท่ากันกับทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 เป็นขั้นที่นำไปสู่ธุรกิจชุมชน เพื่อให้สภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกรในชุมชนดีขึ้น ร้อยละ 25.8 ตอบได้ถูกต้องเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 เป็นขั้นของการติดต่อประสานงานหาแหล่งเงินทุน เพื่อนำเงินทุนมาใช้กับกิจกรรมต่าง ๆ ของเกษตรทฤษฎีใหม่ ร้อยละ 14.6 ตอบได้ถูกต้องเกี่ยวกับอัตราส่วนของการจัดสรรพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ (สระน้ำ:นาข้าว:พืชไร่พืชสวน:ที่อยู่อาศัย) คือ (30:30:20:20) และร้อยละ 13.9 ตอบได้ถูกต้องเกี่ยวกับหลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่ มี 4 ขั้นตอน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ระดับความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

n = 151				
ความรู้ (คะแนน)	ความหมาย	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
13 - 15	มากที่สุด	14	9.3	3
10 - 12	มาก	70	46.4	1
7 - 9	ปานกลาง	66	43.7	2
4 - 6	น้อย	1	0.6	4
1 - 3	น้อยที่สุด	-	-	-
ต่ำสุด = 6 สูงสุด = 15 ค่าเฉลี่ย = 10.12 S.D. = 1.716				

จากตารางที่ 4.3 สรุประดับความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ภาพรวมในระดับมาก ร้อยละ 46.4 มีความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 43.7 มีความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 9.3 มีความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ มีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 0.7 มีความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับน้อย โดยเกษตรกรมีระดับความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ต่ำสุด 6 คะแนน สูงสุด 15 คะแนน และระดับความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรเฉลี่ย 10.12 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.716 คะแนน

ตอนที่ 3 ปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย ปัญหาในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ และความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่

3.1 ปัญหาในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ประกอบไปด้วย 1) ปัญหาด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ได้แก่ ปัญหาการส่งเสริมแบบรายบุคคล แบบกลุ่ม แบบมวลชน 2) ปัญหาด้านความรู้ของเกษตรกร ได้แก่ ปัญหาความรู้ด้านการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่ม และ 3) ปัญหาด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.4 - 4.9

ตารางที่ 4.4 ปัญหาด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
ปัญหาการส่งเสริมแบบรายบุคคล						2.72 (1.032)	ปานกลาง	
1. ขาดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	9 (6.0)	26 (17.2)	77 (51.0)	19 (12.6)	20 (13.2)	2.90 (1.031)	ปานกลาง	3
2. เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	-	3 (2.0)	30 (19.9)	41 (27.2)	77 (51.0)	1.73 (0.848)	น้อยที่สุด	5

n = 151

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
3. เจ้าหน้าที่ ขาดการติดตาม ให้คำแนะนำ ในการทำ เกษตรทฤษฎี ใหม่	9 (6.0)	27 (17.9)	62 (41.1)	27 (17.9)	26 (17.2)	2.77 (1.115)	ปาน กลาง	4
4. เกษตรกรไม่ สะดวกในการ เดินทางมาพบ เจ้าหน้าที่	17 (11.3)	45 (29.8)	49 (32.5)	26 (17.2)	14 (9.3)	3.17 (1.128)	ปาน กลาง	1
5. การ ติดต่อสื่อสาร กับเจ้าหน้าที่ไม่ สะดวก	5 (3.3)	49 (32.5)	56 (37.1)	24 (15.9)	17 (11.3)	3.01 (1.036)	ปาน กลาง	2
ปัญหาการส่งเสริมแบบกลุ่ม						3.02 (1.073)	ปาน กลาง	
1. ขาดการจัด ฝึกอบรมใน การทำเกษตร ทฤษฎีใหม่	10 (6.6)	20 (13.2)	69 (45.7)	34 (22.5)	18 (11.9)	2.80 (1.033)	ปาน กลาง	4
2. เนื้อหาใน การฝึกอบรม ไม่ตรงต่อความ ต้องการ	6 (4.0)	23 (15.2)	58 (38.4)	36 (23.8)	28 (18.5)	2.62 (1.075)	ปาน กลาง	5

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
3. ขาดการ แลกเปลี่ยน เรียนรู้เกี่ยวกับ เกษตรทฤษฎี ใหม่จาก เกษตรกร ต้นแบบ	6 (4.0)	44 (29.1)	61 (40.4)	27 (17.9)	13 (8.6)	3.02 (0.990)	ปาน กลาง	3
4. ขาดการ จัดทำแปลง เรียนรู้เกษตร ทฤษฎีใหม่ใน พื้นที่	27 (17.9)	41 (27.2)	45 (29.8)	26 (17.2)	12 (7.9)	3.30 (1.182)	ปาน กลาง	2
5. ขาด การศึกษาดูงาน นอกสถานที่ เกี่ยวกับเกษตร ทฤษฎีใหม่	22 (14.6)	49 (32.5)	48 (31.8)	24 (15.9)	8 (5.3)	3.35 (1.078)	ปาน กลาง	1
ปัญหาการส่งเสริมแบบมวลชน						3.35 (1.113)	ปาน กลาง	
1. ขาดเอกสาร คู่มือเกี่ยวกับ เกษตรทฤษฎี ใหม่	15 (9.9)	46 (30.5)	40 (26.5)	25 (16.6)	25 (16.6)	3.01 (1.241)	ปาน กลาง	3
2. ขาดแผ่นพับ เกี่ยวกับเกษตร ทฤษฎีใหม่	10 (6.6)	42 (27.8)	46 (30.5)	33 (21.9)	20 (13)	2.93 (1.138)	ปาน กลาง	4

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
3. ขาดการจัด นิทรรศการหรือ กิจกรรมเกี่ยวกับ เกษตรทฤษฎี ใหม่	13 (8.6)	56 (37.1)	52 (34.4)	18 (11.9)	12 (7.9)	3.26 (1.044)	ปาน กลาง	2
4. ขาดความรู้ใน การใช้สื่อ อิเล็กทรอนิกส์	76 (50.3)	42 (27.8)	23 (15.2)	5 (3.3)	5 (3.3)	4.19 (1.029)	มาก	1

n = 151

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีดังนี้

ปัญหาการส่งเสริมแบบรายบุคคล พบว่า เกษตรกรมีปัญหาการส่งเสริมแบบรายบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.72) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรมีปัญหาการส่งเสริมแบบรายบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง 4 ประเด็น คือ เกษตรกรไม่สะดวกเดินทางมาพบเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.17) การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ไม่สะดวก (ค่าเฉลี่ย 3.01) ขาดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 2.90) และ เจ้าหน้าที่ขาดการติดตามให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 2.77) และพบว่า เกษตรกรมีปัญหาการส่งเสริมแบบรายบุคคลอยู่ในระดับน้อยที่สุด 1 ประเด็น คือ เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 2.90) ตามลำดับ

ปัญหาการส่งเสริมแบบกลุ่ม พบว่า เกษตรกรมีปัญหาการส่งเสริมแบบกลุ่มในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.02) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรมีปัญหาการส่งเสริมแบบกลุ่มอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ประเด็น คือ ขาดการศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.35) ขาดการจัดทำแปลงเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.30) ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่จากเกษตรกรต้นแบบ (ค่าเฉลี่ย 3.02) ขาดการจัดฝึกอบรมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 2.80) และเนื้อหาในการฝึกอบรมไม่ตรงต่อความต้องการ (ค่าเฉลี่ย 2.62) ตามลำดับ

ปัญหาการส่งเสริมแบบมวลชน พบว่า เกษตรกรมีปัญหาการส่งเสริมแบบมวลชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น คือ เกษตรกรขาดความรู้ในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ค่าเฉลี่ย 4.19) รองลงมามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น คือ ขาดการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.26) ขาดเอกสารคู่มือเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.01) และขาดแผนพับเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 2.93) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 สรุปปัญหาด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

n = 151				
ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย	อันดับ
ปัญหาการส่งเสริมแบบรายบุคคล	2.72	1.032	ปานกลาง	3
ปัญหาการส่งเสริมแบบกลุ่ม	3.02	1.073	ปานกลาง	2
ปัญหาการส่งเสริมแบบมวลชน	3.35	1.113	ปานกลาง	1
รวม	3.03	1.059	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.5 สรุปปัญหาด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้ดังนี้ ปัญหาการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.03) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 ประเด็น คือ ปัญหาการส่งเสริมแบบมวลชน (ค่าเฉลี่ย 3.35) ปัญหาการส่งเสริมแบบกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.02) และปัญหาการส่งเสริมแบบรายบุคคล (ค่าเฉลี่ย 2.72) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ปัญหาด้านความรู้ของเกษตรกร

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
ปัญหาความรู้ด้านการผลิต						3.30	ปาน	
						(0.936)	กลาง	
1. ขาดความรู้ ในการบริหาร จัดการพื้นที่ ตามแนวทาง เกษตรทฤษฎี ใหม่	16 (10.6)	34 (22.5)	80 (53.0)	14 (9.3)	7 (4.6)	3.25 (0.933)	ปาน กลาง	3
2. ขาดความรู้ ในการ จัดระบบการ ผลิต	10 (6.6)	45 (29.8)	71 (47.0)	19 (12.6)	6 (4.0)	3.23 (0.896)	ปาน กลาง	4
3. ขาดความรู้ ในการบริหาร จัดการศัตรูพืช	19 (12.6)	46 (30.5)	65 (43.0)	17 (11.3)	4 (2.6)	3.39 (0.938)	ปาน กลาง	1
4. ขาดความรู้ ในการแปรรูป ผลผลิต	19 (12.6)	47 (31.1)	64 (42.4)	14 (9.3)	7 (4.6)	3.38 (0.978)	ปาน กลาง	2
ปัญหาความรู้ด้านการตลาด						3.57	มาก	
						(0.981)		
1. ขาดความรู้ ในการหา ช่องทางในการ จัดจำหน่าย	27 (17.9)	67 (44.4)	35 (23.2)	18 (11.9)	4 (2.6)	3.63 (0.997)	มาก	1
2. ขาดความรู้ ในการเพิ่ม มูลค่าสินค้า เกษตร	18 (11.9)	65 (43.0)	51 (33.8)	9 (6.0)	8 (5.3)	3.50 (0.965)	มาก	2

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 151

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
ปัญหาความรู้ด้านการรวมกลุ่ม						3.31	ปาน	
						(0.965)	กลาง	
1. ขาดความรู้ ในการจัดตั้ง กลุ่ม	16 (10.6)	42 (27.8)	63 (41.7)	24 (15.9)	6 (4.0)	3.25 (0.981)	ปาน กลาง	3
2. ขาดความรู้ ในการสร้าง เครือข่าย	20 (13.2)	41 (27.2)	67 (44.4)	18 (11.9)	5 (3.3)	3.35 (0.967)	ปาน กลาง	1
3. ขาดความรู้ ในการบริหาร จัดการกลุ่ม	17 (11.3)	43 (28.5)	67 (44.4)	19 (12.6)	5 (3.3)	3.32 (0.948)	ปาน กลาง	2

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านความรู้ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีดังนี้

ปัญหาความรู้ด้านการผลิต พบว่า เกษตรกรมีปัญหาคำความรู้ด้านการผลิตภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรมีปัญหาคำความรู้ด้านการผลิตอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ประเด็น คือ ขาดความรู้ในการบริหารจัดการศัตรูพืชอยู่ (ค่าเฉลี่ย 3.39) ขาดความรู้ในการแปรรูปผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.38) ขาดความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.25) และขาดความรู้ในการจัดระบบการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.23) ตามลำดับ

ปัญหาความรู้ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรมีปัญหาคำความรู้ด้านการตลาดภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.57) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรมีปัญหาคำความรู้ด้านการตลาดอยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ประเด็น คือ ขาดความรู้ในการหาช่องทางในการจัดจำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 3.63) และขาดความรู้ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.50) ตามลำดับ

ปัญหาความรู้ด้านการรวมกลุ่ม พบว่า เกษตรกรมีปัญหาคำความรู้ด้านการรวมกลุ่มภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.31) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรมีปัญหาคำความรู้ด้านการรวมกลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 ประเด็น คือ ขาดความรู้ใน

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 151

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
2. ขาดการ สนับสนุน แหล่งเงินทุน ในการทำ เกษตรทฤษฎี ใหม่	31 (20.5)	67 (44.4)	39 (26.2)	11 (7.3)	4 (2.6)	3.73 (0.959)	มาก	3
3. ขาดการ สนับสนุน แหล่งน้ำใน การทำเกษตร ทฤษฎีใหม่จาก หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	45 (29.8)	59 (39.1)	37 (23.5)	10 (6.6)	3 (2.0)	3.88 (0.979)	มาก	1
4. ขาดการ สนับสนุนด้าน นโยบายจาก ภาครัฐในการ ทำเกษตร ทฤษฎีใหม่	18 (11.9)	42 (27.8)	72 (47.7)	14 (9.3)	5 (3.3)	3.36 (0.926)	ปาน กลาง	6
5. ขาดการ สนับสนุนจาก ภาคเอกชนใน การทำเกษตร ทฤษฎีใหม่	55 (36.4)	45 (29.8)	32 (21.2)	11 (7.3)	8 (5.3)	3.85 (1.153)	มาก	2
6. ขาดการ สนับสนุนการ รวมกลุ่มใน การทำเกษตร ทฤษฎีใหม่	15 (9.9)	37 (24.5)	68 (45.0)	17 (11.3)	14 (9.3)	3.15 (1.054)	ปาน กลาง	7

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 151

ประเด็น	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
7. ขาดการ สนับสนุน สถานที่ในการ จำหน่าย ผลิตภัณฑ์	29 (19.2)	43 (28.5)	47 (31.1)	26 (17.2)	6 (4.0)	3.42 (1.104)	มาก	5

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านการสนับสนุนเกษตรกรทฤษฎีใหม่
ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.58) เมื่อ
พิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการสนับสนุนเกษตรกรทฤษฎีใหม่ใน
ระดับมากอยู่ 5 ประเด็น คือ ขาดการสนับสนุนแหล่งน้ำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่จากหน่วยงาน
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 3.88) ขาดการสนับสนุนจากภาคเอกชนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่
(ค่าเฉลี่ย 3.85) ขาดการสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.73) ขาดการ
สนับสนุนปัจจัยการผลิตในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.70) และขาดการสนับสนุนสถานที่
ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 3.42) และเกษตรกรมีปัญหาด้านการสนับสนุนเกษตรกรทฤษฎี
ใหม่ในระดับปานกลางอยู่ 2 ประเด็น คือ ขาดการสนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐในการทำ
เกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.36) และขาดการสนับสนุนการรวมกลุ่มในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่
(ค่าเฉลี่ย 3.15) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 สรุปรวมปัญหาในการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์
จังหวัดขอนแก่น

n = 151

ปัญหา	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
ด้านการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่	3.03	ปานกลาง	3
การส่งเสริมแบบรายบุคคล	2.72	ปานกลาง	
การส่งเสริมแบบกลุ่ม	3.02	ปานกลาง	
การส่งเสริมแบบมวลชน	3.35	ปานกลาง	

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 151				
ปัญหา	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ	
ด้านความรู้	3.40	ปานกลาง	2	
ความรู้ด้านการผลิต	3.31	ปานกลาง		
ความรู้ด้านการตลาด	3.57	มาก		
ความรู้ด้านการรวมกลุ่ม	3.31	ปานกลาง		
ด้านการสนับสนุนเกษตรกรทฤษฎีใหม่	3.58	มาก	1	
รวม	3.33	มาก		

จากตารางที่ 4.9 สรุปรวมปัญหาในการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้ดังนี้ ปัญหาในการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.33) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ปัญหาด้านการสนับสนุนเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.58) และมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ปัญหาความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.40) และปัญหาด้านการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.03) ตามลำดับ

3.2 ความต้องการในการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ประกอบไปด้วย 1) ความต้องการด้านการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ได้แก่ ความต้องการส่งเสริมแบบรายบุคคล แบบกลุ่ม แบบมวลชน 2) ความต้องการด้านความรู้ของเกษตรกร ได้แก่ ความต้องการความรู้ด้านการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่ม และ 3) ความต้องการด้านการสนับสนุนเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.10 - 4.15

ตารางที่ 4.10 ความต้องการด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

n = 151

ประเด็น	ระดับความต้องการ (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
ความต้องการส่งเสริมแบบรายบุคคล						3.64	มาก	
						(0.880)		
1. การติดตามให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่จากเจ้าหน้าที่	32 (21.2)	67 (44.4)	42 (27.8)	9 (6.0)	1 (0.7)	3.79 (0.867)	มาก	1
2. การเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่	16 (10.6)	61 (40.4)	59 (39.1)	10 (6.6)	5 (3.3)	3.48 (0.893)	มาก	2
ความต้องการส่งเสริมแบบกลุ่ม						3.70	มาก	
						(0.904)		
1. การจัดฝึกอบรมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	26 (0.7)	78 (7.9)	34 (22.5)	12 (51.7)	1 (17.2)	3.77 (0.852)	มาก	1

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความต้องการ (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
2. การ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ เกี่ยวกับ เกษตรทฤษฎี ใหม่จาก เกษตรกร ต้นแบบใน พื้นที่	23 (15.2)	66 (43.7)	45 (29.8)	16 (10.6)	1 (0.7)	3.62 (0.893)	มาก	4
3. การจัดทำ แปลงเรียนรู้ เกษตรทฤษฎี ใหม่ในพื้นที่	32 (21.2)	62 (41.1)	46 (30.5)	9 (6.0)	2 (1.3)	3.75 (0.903)	มาก	2
4. การจัด ศึกษาดูงาน นอกสถานที่ เกี่ยวกับ เกษตรทฤษฎี ใหม่	34 (22.5)	54 (35.8)	47 (31.1)	14 (9.3)	2 (1.3)	3.69 (0.967)	มาก	3
ความต้องการส่งเสริมแบบมวลชน						3.44 (1.053)	ปาน กลาง	
1. เอกสาร คู่มือเกี่ยวกับ เกษตรทฤษฎี ใหม่	21 (13.9)	56 (37.1)	55 (36.4)	14 (9.3)	5 (3.3)	3.49 (0.958)	มาก	1
2. เอกสาร แผ่นพับ เกี่ยวกับ เกษตรทฤษฎี ใหม่	16 (10.6)	58 (38.4)	51 (33.8)	21 (13.9)	5 (3.3)	3.39 (0.966)	ปาน กลาง	2

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความต้องการ (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
3. การจัด นิทรรศการ หรือกิจกรรม ให้ความรู้ เกี่ยวกับ เกษตรทฤษฎี ใหม่	14 (9.3)	56 (37.1)	56 (37.1)	22 (14.6)	3 (2.0)	3.37 (0.914)	ปาน กลาง	3
4. การใช้ อินเทอร์เน็ต เพื่อการ สืบค้นข้อมูล	22 (14.6)	36 (23.8)	36 (23.8)	23 (15.2)	34 (22.5)	2.93 (1.372)	ปาน กลาง	4

n = 151

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีดังนี้

ความต้องการส่งเสริมแบบรายบุคคล พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมแบบรายบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมแบบรายบุคคลอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น คือ การติดตามให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่จากเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.79) และควรเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.48) ตามลำดับ

ความต้องการส่งเสริมแบบกลุ่ม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมแบบกลุ่มในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.70) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมแบบกลุ่มอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ประเด็น คือ การจัดฝึกอบรมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.77) การจัดทำแปลงเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.75) การจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.69) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่จากเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.62) ตามลำดับ

ความต้องการส่งเสริมแบบมวลชน พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมแบบมวลชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น คือ เอกสารคู่มือเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.49) รองลงมา มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น คือ เอกสารแผ่นพับเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.39) การจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.37) และ การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้นข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 2.93) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 สรุปความต้องการด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร
ในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

n = 151				
ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย	อันดับ
ความต้องการส่งเสริมแบบรายบุคคล	3.64	0.880	มาก	2
ความต้องการส่งเสริมแบบกลุ่ม	3.70	0.904	มาก	1
ความต้องการส่งเสริมแบบมวลชน	3.44	1.053	มาก	3
รวม	3.59	0.946	มาก	

จากตารางที่ 4.11 สรุปความต้องการด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้ดังนี้ ความต้องการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.59) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น คือ ความต้องการส่งเสริมแบบกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.70) ความต้องการส่งเสริมแบบรายบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.64) และความต้องการส่งเสริมแบบมวลชน (ค่าเฉลี่ย 3.44) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 ความต้องการด้านความรู้ของเกษตรกร

ประเด็น	ระดับความต้องการ (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
ความต้องการความรู้ด้านการผลิต						3.67	มาก	
						(0.894)		
1. การอบรมให้ ความรู้ในการ บริหารจัดการ พื้นที่ตาม แนวทางเกษตร ทฤษฎีใหม่	24 (15.9)	69 (45.7)	50 (33.1)	4 (2.6)	4 (2.6)	3.70 (0.864)	มาก	1
2. การอบรมให้ ความรู้ในการ จัดระบบการ ผลิต	23 (15.2)	64 (42.4)	50 (33.1)	12 (7.9)	2 (1.3)	3.62 (0.885)	มาก	4
3. การอบรมให้ ความรู้ในการ บริหารจัดการ ศัตรูพืช	30 (19.9)	61 (40.4)	48 (31.8)	9 (6.0)	3 (2.0)	3.70 (0.922)	มาก	1
4. การอบรมให้ ความรู้ในการ แปรรูปผลผลิต	27 (17.9)	58 (38.4)	53 (35.1)	11 (7.3)	2 (1.3)	3.64 (0.904)	มาก	3
ความต้องการความรู้ด้านการตลาด						3.59	มาก	
						(0.952)		
1. การให้ ความรู้ในการ หาช่องทางใน การจัดจำหน่าย	29 (19.2)	55 (36.4)	48 (31.8)	13 (8.6)	6 (4.0)	3.58 (1.022)	มาก	2

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความต้องการ (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
2. การให้ ความรู้ในการ เพิ่มมูลค่า สินค้าเกษตร	23 (15.2)	59 (39.1)	54 (35.8)	14 (9.3)	1 (0.7)	3.59 (0.881)	มาก	1
ความต้องการความรู้ด้านการรวมกลุ่ม						3.51 (0.851)	มาก	
1. การให้ ความรู้ในการ จัดตั้งกลุ่ม	20 (13.2)	51 (33.8)	71 (47.0)	7 (4.6)	2 (1.3)	3.53 (0.831)	มาก	2
2. การให้ ความรู้ในการ สร้างเครือข่าย	21 (13.9)	43 (28.5)	73 (48.3)	11 (7.3)	3 (2.0)	3.45 (0.892)	มาก	3
3. การให้ ความรู้ในการ บริหารจัดการ กลุ่ม	19 (12.6)	56 (37.1)	66 (43.7)	8 (5.3)	2 (1.3)	3.54 (0.831)	มาก	1

จากตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านความรู้ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีดังนี้

ความต้องการความรู้ด้านการผลิต พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ด้านการผลิตภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.67) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ด้านการผลิตอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ประเด็น คือ การอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.70) การอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 3.70) การอบรมให้ความรู้ในการแปรรูปผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.64) และการอบรมให้ความรู้ในการจัดระบบการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.62) ตามลำดับ

ความต้องการความรู้ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ด้านการตลาดภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.59) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ด้านการตลาดอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ประเด็น คือ การให้ความรู้ใน

การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.59) และการให้ความรู้ในการหาช่องทางในการจัดจำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 3.58) ตามลำดับ

ความต้องการความรู้ด้านการรวมกลุ่ม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ด้านการรวมกลุ่มภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.51) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ด้านการรวมกลุ่มอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ประเด็น คือ การให้ความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.54) การให้ความรู้ในการจัดตั้งกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.53) และการให้ความรู้ในการสร้างเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 3.45) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 สรุปความต้องการด้านความรู้ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

n = 151				
ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย	อันดับ
ความต้องการความรู้ด้านการผลิต	3.67	0.894	มาก	1
ความต้องการความรู้ด้านการตลาด	3.59	0.952	มาก	2
ความต้องการความรู้ด้านการรวมกลุ่ม	3.51	0.851	มาก	3
รวม	3.59	0.920	มาก	

จากตารางที่ 4.13 สรุปความต้องการด้านความรู้ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้ดังนี้ ความต้องการด้านความรู้ของเกษตรกรภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.59) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน คือ ความต้องการความรู้ด้านการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.67) ความต้องการความรู้ด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.59) และ ความต้องการความรู้ด้านการรวมกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.51) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 ความต้องการด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

n = 151

ประเด็น	ระดับความต้องการ (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
ความต้องการด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่						3.79 (0.923)	มาก	
1. การ สนับสนุนการ เข้าถึงแหล่ง ปัจจัยการผลิต ในการทำ เกษตรทฤษฎี ใหม่	34 (22.5)	74 (49.0)	37 (24.5)	3 (2.0)	3 (2.0)	3.88 (0.848)	มาก	2
2. การ สนับสนุน แหล่งเงินทุน ในการทำ เกษตรทฤษฎี ใหม่	37 (24.5)	69 (45.7)	37 (24.5)	6 (4.0)	2 (1.3)	3.88 (0.871)	มาก	2
3. การ สนับสนุนจาก หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งน้ำ พันธุ์พืช พันธุ์ สัตว์	54 (35.8)	67 (44.4)	23 (15.2)	5 (3.3)	2 (1.3)	4.10 (0.870)	มาก	1
4. การ สนับสนุนด้าน นโยบายจาก ภาครัฐในการ ทำเกษตร ทฤษฎีใหม่	34 (22.5)	71 (47.0)	39 (25.8)	4 (2.6)	3 (2.0)	3.85 (0.867)	มาก	4

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

n = 151

ประเด็น	ระดับความต้องการ (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
5. การ สนับสนุนจาก ภาคเอกชนใน การทำเกษตร ทฤษฎีใหม่	36 (23.8)	48 (31.8)	47 (31.1)	13 (8.6)	7 (4.6)	3.62 (1.082)	มาก	6
6. การ สนับสนุนการ รวมกลุ่มใน การทำเกษตร ทฤษฎีใหม่	24 (15.9)	56 (37.1)	52 (34.4)	18 (11.9)	1 (0.7)	3.56 (0.921)	มาก	7
7. การ สนับสนุน สถานที่ในการ จำหน่าย ผลิตภัณฑ์	30 (19.9)	58 (38.4)	45 (29.8)	13 (8.6)	5 (3.3)	3.63 (1.004)	มาก	5

จากตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.79) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับมากที่สุดทั้ง 7 ประเด็น คือ การสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งน้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ (ค่าเฉลี่ย 4.10) การสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งปัจจัยการผลิตในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.88) การสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.88) การสนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.85) การสนับสนุนสถานที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 3.63) การสนับสนุนจากภาคเอกชนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.62) และการสนับสนุนการรวมกลุ่มในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.56) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 สรุปรวมความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร
ในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

n = 151			
ความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
ความต้องการด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่	3.55	มาก	3
การส่งเสริมแบบรายบุคคล	3.64	มาก	
การส่งเสริมแบบกลุ่ม	3.70	มาก	
การส่งเสริมแบบมวลชน	3.44	มาก	
ความต้องการด้านความรู้	3.59	มาก	2
ความรู้ด้านการผลิต	3.67	มาก	
ความรู้ด้านการตลาด	3.59	มาก	
ความรู้ด้านการรวมกลุ่ม	3.51	มาก	
ความต้องการด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่	3.79	มาก	1
รวม	3.64	มาก	

จากตารางที่ 4.15 สรุปรวมความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้ดังนี้ ความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน คือ ความต้องการด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.79) ความต้องการด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.59) และ ความต้องการด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.55) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 1) ข้อเสนอแนะแนวทางด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ได้แก่ ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบรายบุคคล แบบกลุ่ม แบบมวลชน 2) ข้อเสนอแนะแนวทางด้านความรู้ของเกษตรกร ได้แก่ ข้อเสนอแนะ

แนวทางความรู้ด้านการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่ม และ 3) ข้อเสนอแนะแนวทางด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.16 - 4.21

ตารางที่ 4.16 ระดับความเห็นต่อข้อเสนอแนะแนวทางด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

ประเด็น	ระดับความเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบรายบุคคล						3.48	มาก	
						(1.023)		
1. เจ้าหน้าที่ ควรมีการ ติดตามให้ คำแนะนำใน การทำเกษตร ทฤษฎีใหม่ อย่าง สม่ำเสมอ	33 (21.9)	72 (47.7)	36 (23.8)	5 (3.3)	5 (3.3)	3.81 (0.927)	มาก	1
2. เจ้าหน้าที่มี การบริการ ให้คำแนะนำ เกษตรกร ผ่านช่องทาง โทรศัพท์เพื่อ ความสะดวก ในการติดต่อ	23 (15.2)	72 (47.7)	42 (27.8)	11 (7.3)	3 (2.0)	3.67 (0.892)	มาก	2

n = 151

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

n = 151

ประเด็น	ระดับความเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
3. เจ้าหน้าที่มี การบริการ ให้คำแนะนำ เกษตรกร ผ่านช่องทาง แอปพลิเคชัน ออนไลน์ เพื่อ ความสะดวก ในการติดต่อ	17 (11.3)	39 (25.8)	42 (27.8)	28 (18.5)	25 (16.6)	2.97 (1.251)	ปาน กลาง	3
ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบกลุ่ม						3.78 (0.854)	มาก	
1. ควรมีการ จัดฝึกอบรม ในการทำ เกษตรทฤษฎี ใหม่แก่ เกษตรกร อย่าง สม่ำเสมอ	26 (17.2)	65 (43.0)	53 (35.1)	6 (4.0)	1 (0.7)	3.72 (0.818)	มาก	5
2. ควรมีการ สำรวจความ ต้องการของ เนื้อหาในการ ฝึกอบรมจาก เกษตรกร ก่อนทำ ฝึกอบรมใน แต่ละครั้ง	28 (18.5)	64 (42.4)	52 (34.4)	6 (4.0)	1 (0.7)	3.74 (0.828)	มาก	3

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

n = 151

ประเด็น	ระดับความเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
3. คवर ประสานงาน ให้มีการ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ เกี่ยวกับ เกษตรทฤษฎี ใหม่จาก เกษตรกร ต้นแบบใน พื้นที่	26 (17.2)	69 (45.7)	47 (31.1)	8 (5.3)	1 (0.7)	3.74 (0.830)	มาก	3
4. คवर สนับสนุนให้ มีการจัดทำ แปลงเรียนรู้ เกษตรทฤษฎี ใหม่ในพื้นที่	38 (25.2)	62 (41.1)	44 (29.1)	5 (3.3)	2 (1.3)	3.85 (0.882)	มาก	1
5. ควรมีการ จัดศึกษาดู งานนอก สถานที่ เกี่ยวกับ เกษตรทฤษฎี ใหม่แก่ เกษตรกร อย่างทั่วถึง	38 (25.2)	66 (43.7)	36 (23.8)	9 (6.0)	2 (1.3)	3.85 (0.912)	มาก	1

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

n = 151

ประเด็น	ระดับความเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบมวลชน						3.39 (0.954)	ปาน กลาง	
1. ควรมีการ จัดทำเอกสาร คู่มือเกี่ยวกับ เกษตรทฤษฎี ใหม่เผยแพร่ แก่เกษตรกร	27 (17.9)	69 (45.7)	51 (33.8)	3 (2.0)	1 (0.7)	3.78 (0.782)	มาก	1
2. ควรมีการ จัดทำแผ่น พับเกี่ยวกับ เกษตรทฤษฎี ใหม่เผยแพร่ แก่เกษตรกร	16 (10.6)	61 (40.4)	68 (45.0)	5 (3.3)	1 (0.7)	3.57 (0.753)	มาก	3
3. ควรมีการ จัด นิทรรศการ หรือกิจกรรม ให้ความรู้ เกี่ยวกับ เกษตรทฤษฎี ใหม่ในวัน ต่าง ๆ เช่น อำเภอ เคลื่อนที่ การ จัดงานวัน ถ่ายทอด เทคโนโลยีฯ	19 (12.6)	53 (35.1)	62 (41.1)	15 (9.9)	2 (1.3)	3.48 (0.886)	มาก	4

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

n = 151

ประเด็น	ระดับความเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
4. ควรมีการ ให้ความรู้ และข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับ เกษตรทฤษฎี ใหม่ผ่าน สื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อย่าง สม่ำเสมอ	24 (15.9)	58 (38.4)	58 (38.4)	10 (6.6)	1 (0.7)	3.62 (0.854)	มาก	2
5. ควรมีการ ให้ความรู้ และข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับ เกษตรทฤษฎี ใหม่ผ่าน ช่องทางเฟ ซบุ๊กอย่าง ต่อเนื่อง	13 (8.6)	48 (31.8)	33 (21.9)	38 (25.2)	19 (12.6)	2.99 (1.194)	ปาน กลาง	5

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
6. ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ผ่านช่องทางยูทูบอย่างต่อเนื่อง	15 (9.9)	44 (29.1)	29 (19.2)	40 (26.5)	23 (15.2)	2.92 (1.252)	ปานกลาง	6

จากตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นต่อข้อเสนอแนะแนวทางด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีดังนี้

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบรายบุคคล พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะการส่งเสริมแบบรายบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะการส่งเสริมแบบรายบุคคลอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น คือ เจ้าหน้าที่ควรมีการติดตามให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.81) และเจ้าหน้าที่มีการบริการให้คำแนะนำเกษตรกรผ่านช่องทางโทรศัพท์เพื่อความสะดวกในการติดต่อ (ค่าเฉลี่ย 3.67) และเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะการส่งเสริมแบบรายบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น คือ เจ้าหน้าที่มีการบริการให้คำแนะนำเกษตรกรผ่านช่องทางแอปพลิเคชันไลน์ เพื่อความสะดวกในการติดต่อ (ค่าเฉลี่ย 2.97) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบกลุ่ม พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะการส่งเสริมแบบกลุ่มในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.78) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะการส่งเสริมแบบกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ประเด็น คือ ควรสนับสนุนให้มีการจัดทำแปลงเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.85) ควรมีการจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย 3.85) ควรมีการสำรวจความต้องการของเนื้อหาในการฝึกอบรมจากเกษตรกรก่อนทำฝึกอบรมใน

แต่ละครั้ง (ค่าเฉลี่ย 3.74) ควรประสานงานให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ จากเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.74) และควรมีการจัดฝึกอบรมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.72) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบมวลชน พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับ ข้อเสนอแนะการส่งเสริมแบบมวลชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.39) เมื่อ พิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะการส่งเสริมแบบ มวลชนอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น คือ ควรมีการจัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ เผยแพร่แก่เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.78) ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎี ใหม่ผ่านสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.62) ควรมีการจัดทำแผ่นพับ เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่เผยแพร่แก่เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.57) ควรมีการจัดนิทรรศการหรือ กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ในวันต่าง ๆ เช่น อำเภอเคลื่อนที่ การจัดงานวัน ถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ (ค่าเฉลี่ย 3.48) และเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะการส่งเสริมแบบ มวลชนอยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น คือ ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตร ทฤษฎีใหม่ผ่านช่องทางเฟซบุ๊กอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 2.99) และควรมีการให้ความรู้และข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ผ่านช่องทางยูทูบอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 2.92) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 สรุประดับความเห็นต่อข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของ เกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

n = 151				
ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย	อันดับ
ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบ รายบุคคล	3.48	1.023	มาก	2
ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบ กลุ่ม	3.78	0.854	มาก	1
ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบ มวลชน	3.39	0.954	ปานกลาง	3
รวม	3.55	0.940	มาก	

จากตารางที่ 4.17 สรุประดับความเห็นต่อข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริม เกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้ดังนี้ เกษตรกรเห็นด้วยกับ

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.55) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่าเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.78) และข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบรายบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.48) และเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับปานกลาง 1 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบมวลชน (ค่าเฉลี่ย 3.39) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 ระดับความเห็นต่อข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมความรู้ของเกษตรกร

ประเด็น	ระดับข้อความเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
ข้อเสนอแนะความรู้ด้านการผลิต						3.80	มาก	
						(0.819)		
1. ควรมีการอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกรที่สนใจ	31 (20.5)	74 (49.0)	43 (28.5)	2 (1.3)	1 (0.7)	3.87 (0.769)	มาก	1
2. ควรมีการอบรมให้ความรู้ในการจัดระบบการผลิตแก่เกษตรกรที่สนใจ	31 (20.5)	69 (45.7)	45 (29.8)	5 (3.3)	1 (0.7)	3.82 (0.817)	มาก	2

n = 151

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับข้อความเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
3. ควรมีการ อบรมให้ ความรู้ในการ บริหารจัดการ ศัตรูพืชแก่ เกษตรกรที่ สนใจ	28 (18.5)	71 (47.0)	44 (29.1)	7 (4.6)	1 (0.7)	3.78 (0.824)	มาก	3
4. ควรมีการ อบรมให้ ความรู้ในการ แปรรูปผลผลิต แก่เกษตรกรที่ สนใจ	29 (19.2)	61 (40.4)	51 (33.8)	9 (6.0)	1 (0.7)	3.72 (0.867)	มาก	4
ข้อเสนอแนะความรู้ด้านการตลาด						3.73 (0.872)	มาก	
1. ควรมีการให้ ความรู้ในการ หาช่องทางใน การจัดจำหน่าย แก่เกษตรกรที่ สนใจ	28 (18.5)	66 (43.7)	50 (33.1)	4 (2.6)	3 (2.0)	3.74 (0.860)	มาก	1
2. ควรมีการให้ ความรู้ในการ เพิ่มมูลค่า สินค้าเกษตร แก่เกษตรกรที่ สนใจ	29 (19.2)	62 (41.1)	48 (31.8)	11 (7.3)	1 (0.7)	3.71 (0.884)	มาก	2

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับข้อความเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
ข้อเสนอแนะความรู้ด้านการรวมกลุ่ม						3.55 (0.799)	มาก	
1. ควรมีการให้ ความรู้ในการ จัดตั้งกลุ่ม	17 (11.3)	66 (43.7)	60 (39.7)	7 (4.6)	1 (0.7)	3.60 (0.775)	มาก	1
2. ควรมีการให้ ความรู้ในการ สร้างเครือข่าย	18 (11.9)	57 (37.7)	69 (45.7)	5 (3.3)	2 (1.3)	3.56 (0.797)	มาก	2
3. ควรมีการให้ ความรู้ในการ บริหารจัดการ กลุ่ม	16 (10.6)	59 (39.1)	62 (41.1)	13 (8.6)	1 (0.7)	3.50 (0.824)	มาก	3

จากตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับข้อความเห็นต่อข้อเสนอแนะด้านความรู้ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีดังนี้

ข้อเสนอแนะความรู้ด้านการผลิต พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะความรู้ด้านการผลิตภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.80) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะความรู้ด้านการผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ประเด็น คือ ควรมีการอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกรที่สนใจ (ค่าเฉลี่ย 3.87) ควรมีการอบรมให้ความรู้ในการจัดระบบการผลิตแก่เกษตรกรที่สนใจ (ค่าเฉลี่ย 3.82) ควรมีการอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการศัตรูพืชแก่เกษตรกรที่สนใจ (ค่าเฉลี่ย 3.78) และควรมีการอบรมให้ความรู้ในการแปรรูปผลผลิตแก่เกษตรกรที่สนใจ (ค่าเฉลี่ย 3.72) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะความรู้ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะความรู้ด้านการตลาดภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.73) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะความรู้ด้านการตลาดอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น คือ ควรมีการให้ความรู้ในการหาช่องทางในการจัดจำหน่ายแก่เกษตรกรที่สนใจ (ค่าเฉลี่ย 3.74) และควรมีการให้ความรู้ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแก่เกษตรกรที่สนใจ (ค่าเฉลี่ย 3.71) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะความรู้ด้านการรวมกลุ่ม พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะความรู้ด้านการรวมกลุ่มภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.55) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะความรู้ด้านการรวมกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ประเด็น คือ ควรมีการให้ความรู้ในการจัดตั้งกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.60) ควรมีการให้ความรู้ในการสร้างเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 3.56) และควรมีการให้ความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.50) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 สรุประดับความเห็นต่อข้อเสนอแนะด้านความรู้ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

n = 151

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย	อันดับ
ข้อเสนอแนะความรู้ด้านการผลิต	3.80	0.819	มาก	1
ข้อเสนอแนะความรู้ด้านการตลาด	3.73	0.872	มาก	2
ข้อเสนอแนะความรู้ด้านการรวมกลุ่ม	3.55	0.799	มาก	3
รวม	3.69	0.830	มาก	

จากตารางที่ 4.19 สรุประดับความเห็นต่อข้อเสนอแนะด้านความรู้ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้ดังนี้ เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะด้านความรู้ของเกษตรกรภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.69) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน คือ ข้อเสนอแนะความรู้ด้านการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.80) ข้อเสนอแนะความรู้ด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.73) และ ข้อเสนอแนะความรู้ด้านการรวมกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.55) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 ระดับความเห็นต่อข้อเสนอแนะแนวทางการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ของ
เกษตรกร

n = 151

ประเด็น	ระดับความเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
ข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่						3.92	มาก	
						(0.810)		
1. ควรมีการ สนับสนุนการ เข้าถึงแหล่ง ปัจจัยการผลิต ที่มีคุณภาพ และราคาถูก เช่น ต้นพันธุ์ ปุ๋ย	46 (30.5)	87 (57.6)	16 (10.6)	2 (1.3)	-	4.17 (0.661)	มาก	2
2. ควรมีการ สนับสนุนการ เข้าถึงแหล่ง เงินทุนในการ ทำเกษตร ทฤษฎีใหม่	41 (27.2)	69 (45.7)	35 (23.2)	5 (3.3)	1 (0.7)	3.95 (0.835)	มาก	4
3. ควรมีการ สนับสนุนจาก หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งน้ำ พันธุ์พืช พันธุ์ สัตว์	52 (34.4)	80 (53.0)	15 (9.9)	3 (2.0)	1 (0.7)	4.19 (0.743)	มาก	1

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

n = 151

ประเด็น	ระดับความเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
4. ควรมีการ สนับสนุนด้าน นโยบายจาก ภาครัฐในการ ทำเกษตร ทฤษฎีใหม่ อย่างต่อเนื่อง	41 (27.2)	82 (54.3)	24 (15.9)	4 (2.6)	-	4.06 (0.732)	มาก	3
5. ควรมีการ แสวงหาความ ร่วมมือจาก ภาคเอกชนเพื่อ สนับสนุนใน การทำเกษตร ทฤษฎีใหม่ อย่างต่อเนื่อง	31 (20.5)	62 (41.1)	47 (31.1)	7 (4.6)	4 (2.6)	3.72 (0.932)	มาก	7
6. ควรมีการ สนับสนุนให้ เกษตรกรใน พื้นที่รวมกลุ่ม เกี่ยวกับเกษตร ทฤษฎีใหม่	25 (16.6)	74 (49.0)	44 (29.1)	8 (5.3)	-	3.77 (0.787)	มาก	6
7. ควรมีการ สนับสนุนให้ เกษตรกรใน พื้นที่สร้าง เครือข่าย เกษตรทฤษฎี ใหม่กับกลุ่ม อื่นๆ	24 (15.9)	66 (43.7)	47 (31.1)	12 (7.9)	2 (1.3)	3.65 (0.888)	มาก	8

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	5	4	3	2	1			
8. ควรมีการ สนับสนุน สถานที่ในการ จำหน่าย ผลิตภัณฑ์ใน พื้นที่	37 (24.5)	65 (43.0)	39 (25.8)	8 (5.3)	2 (1.3)	3.84 (0.903)	มาก	5

n = 151

จากตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเห็นต่อข้อเสนอแนะแนวทางการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.92) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นพบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะแนวทางการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับมากที่สุด 7 ประเด็น คือ ควรมีการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งน้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ (ค่าเฉลี่ย 4.19) ควรมีการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ และราคาถูก เช่น ต้นพันธุ์ ปุ๋ย (ค่าเฉลี่ย 4.17) ควรมีการสนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 4.06) ควรมีการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.95) ควรมีการสนับสนุนสถานที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.84) ควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่รวมกลุ่มเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.77) ควรมีการแสวงหาความร่วมมือจากภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 3.72) และควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่สร้างเครือข่ายเกษตรทฤษฎีใหม่กับกลุ่มอื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.65) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 สรุปรวมระดับความเห็นต่อข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่
ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

n = 151			
ข้อเสนอแนะ	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่	3.55	มาก	3
การส่งเสริมแบบรายบุคคล	3.48	มาก	
การส่งเสริมแบบกลุ่ม	3.78	มาก	
การส่งเสริมแบบมวลชน	3.39	ปานกลาง	
ข้อเสนอแนะด้านความรู้	3.69	มาก	2
ความรู้ด้านการผลิต	3.80	มาก	
ความรู้ด้านการตลาด	3.73	มาก	
ความรู้ด้านการรวมกลุ่ม	3.55	มาก	
ข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่	3.92	มาก	1
รวม	3.72	มาก	

จากตารางที่ 4.21 สรุปรวมระดับความเห็นต่อข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้ดังนี้ เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.72) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน คือ ข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.92) ข้อเสนอแนะด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.69) และข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.55) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.22 สรุปรวมปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

n = 151

ด้าน	ปัญหา ในการส่งเสริม เกษตรทฤษฎีใหม่	ความต้องการ ในการส่งเสริม เกษตรทฤษฎีใหม่	ข้อเสนอแนะ แนวทาง ในการส่งเสริม เกษตรทฤษฎีใหม่
ด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่	ปานกลาง (3.03)	มาก (3.55)	มาก (3.55)
ด้านการส่งเสริมแบบรายบุคคล	ปานกลาง (2.72)	มาก (3.64)	มาก (3.48)
ด้านการส่งเสริมแบบกลุ่ม	ปานกลาง (3.02)	มาก (3.70)	มาก (3.78)
ด้านการส่งเสริมแบบมวลชน	ปานกลาง (3.35)	มาก (3.44)	ปานกลาง (3.39)
ด้านความรู้	ปานกลาง (3.40)	มาก (3.59)	มาก (3.69)
ความรู้ด้านการผลิต	ปานกลาง (3.31)	มาก (3.67)	มาก (3.80)
ความรู้ด้านการตลาด	มาก (3.57)	มาก (3.59)	มาก (3.73)
ความรู้ด้านการรวมกลุ่ม	ปานกลาง (3.31)	มาก (3.51)	มาก (3.55)
ด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่	มาก (3.58)	มาก (3.79)	มาก (3.92)
รวม	มาก (3.33)	มาก (3.64)	มาก (3.72)

จากตารางที่ 4.22 สรุปรวมปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้ดังนี้ 1) เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้านคือ ข้อเสนอด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ ข้อเสนอแนะด้านความรู้ และข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ 2) เกษตรกรมีความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า เกษตรกรมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้านคือ ความต้องการด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ ความต้องการด้านความรู้ และความต้องการด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ 3) เกษตรกรมีปัญหาในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุด 1 ด้านคือ ปัญหาด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ และมีปัญหาในระดับปานกลางอยู่ 2 ด้านคือ ปัญหาด้านความรู้ และปัญหาด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามลำดับ

จากผลการวิจัยสามารถสรุปข้อเสนอแนะในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ได้ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 สรุปข้อเสนอแนะการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญ 3 ส่วน ประกอบด้วย สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร 2) ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร 3) ปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร 4) ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ไร่ 5 ไร่ 5 ไร่) ในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 567 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ที่ความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 151 คน ใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบตามสัดส่วนเกษตรกรในแต่ละตำบล และสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยการจับสลากตามรายชื่อเกษตรกร เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ 1) สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร 2) ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร 3) ปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร 4) ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ทดสอบความเชื่อถือได้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 คน ในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ค่าความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ เท่ากับ 0.956 แบ่งแยกในแต่ละตอนได้ ดังนี้

ตอนที่ 3.1) ปัญหาในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร เท่ากับ 0.873

ตอนที่ 3.2) ความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร เท่ากับ 0.911

ตอนที่ 4) ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร เท่ากับ 0.928

เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 55.6 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 57.10 ปี เกษตรกรร้อยละ 67.5 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.60 คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.60 คน เกษตรกรร้อยละ 85.5 มีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตัวเองทั้งหมด มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 21.15 ไร่ มีขนาดพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่เฉลี่ย 7.56 ไร่ มีประสบการณ์ทำเกษตรทฤษฎีใหม่เฉลี่ย 3.91 ปี มีรายได้ภาคการเกษตร เฉลี่ย 61,901.99 บาทต่อปี มีรายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เฉลี่ย 26,817.81 บาทต่อปี มีรายได้นอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 44,768.50 บาทต่อปี และเกษตรกรร้อยละ 78.1 เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร โดยเกษตรกรร้อยละ 54.0 เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. รองลงมา ร้อยละ 23.4 เป็นสมาชิกสหกรณ์ภาคการเกษตร ร้อยละ 10.6 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ตามลำดับ

1.3.2 ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับมาก โดยเกษตรกรร้อยละ 46.4 มีความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 43.7 และร้อยละ 9.3 มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง และมากที่สุด ตามลำดับ โดยมีคะแนนเฉลี่ย 10.12 คะแนน

1.3.3 ปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

1) ปัญหาในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับปัญหาจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้านความรู้ และด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามลำดับ

(1) *ปัญหาด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่*ของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ การส่งเสริมแบบมวลชน การส่งเสริมแบบกลุ่ม และการส่งเสริมแบบรายบุคคล ตามลำดับ

ก. *ปัญหาการส่งเสริมแบบรายบุคคล* ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการส่งเสริมแบบรายบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ เกษตรกรไม่สะดวกในการเดินทางมาพบเจ้าหน้าที่ การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ไม่สะดวก ขาดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เจ้าหน้าที่ขาดการติดตามให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามลำดับ

ข. *ปัญหาการส่งเสริมแบบกลุ่ม* ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการส่งเสริมแบบกลุ่ม ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ ขาดการศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ขาดการจัดทำแปลงเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่จากเกษตรกรต้นแบบ ขาดการจัดฝึกอบรมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และเนื้อหาในการฝึกอบรมไม่ตรงต่อความต้องการ ตามลำดับ

ค. *ปัญหาการส่งเสริมแบบมวลชน* ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการส่งเสริมแบบมวลชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ ขาดความรู้ในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ขาดการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ขาดเอกสารคู่มือเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ และขาดแผ่นพับเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามลำดับ

(2) *ปัญหาด้านความรู้ของเกษตรกร* ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาด้านความรู้อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ ความรู้ด้านการตลาด ความรู้ด้านการผลิต เท่ากันกับ ความรู้ด้านการรวมกลุ่ม ตามลำดับ

ก. *ปัญหาความรู้ด้านการผลิต* ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาความรู้ด้านการผลิต ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ ขาดความรู้ในการบริหารจัดการศัตรูพืช ขาดความรู้ในการแปรรูปผลผลิต ขาดความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ และขาดความรู้ในการจัดระบบการผลิต ตามลำดับ

ข. ปัญหาความรู้ด้านการตลาด ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาความรู้ด้านการตลาด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ ขาดความรู้ในการหาช่องทางในการจัดจำหน่าย และขาดความรู้ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรตามลำดับ

ค. ปัญหาความรู้ด้านการรวมกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาความรู้ด้านการรวมกลุ่ม ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ ขาดความรู้ในการสร้างเครือข่าย ขาดความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม และขาดความรู้ในการจัดตั้งกลุ่ม ตามลำดับ

(3) ปัญหาด้านการสนับสนุนเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาด้านการสนับสนุนเกษตรกรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ ขาดการสนับสนุนแหล่งน้ำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ขาดการสนับสนุนจากภาคเอกชนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ขาดการสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ขาดการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ขาดการสนับสนุนสถานที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ขาดการสนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และขาดการสนับสนุนการรวมกลุ่มในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามลำดับ

2) ความต้องการในการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการในการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความต้องการจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสนับสนุนเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ด้านความรู้และด้านการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ตามลำดับ

(1) ความต้องการด้านการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความต้องการจากมากไปหาน้อย คือ การส่งเสริมแบบกลุ่ม การส่งเสริมแบบรายบุคคล และการส่งเสริมแบบมวลชน ตามลำดับ

ก. ความต้องการส่งเสริมแบบรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการส่งเสริมแบบรายบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการจากมากไปหาน้อย คือ การติดตามให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่จากเจ้าหน้าที่ และควรเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ ตามลำดับ

ข. ความต้องการส่งเสริมแบบกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการส่งเสริมแบบกลุ่ม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการจาก

มากไปหาน้อย คือ การจัดฝึกอบรมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร การจัดทำแปลงเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ การจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่จากเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ ตามลำดับ

ค. *ความต้องการส่งเสริมแบบมวลชน* ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการส่งเสริมแบบมวลชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการจากมากไปหาน้อย คือ เอกสารคู่มือเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ เอกสารแผ่นพับเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ การจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ และการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้นข้อมูล ตามลำดับ

(2) *ความต้องการด้านความรู้ของเกษตรกร* ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านความรู้ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความต้องการจากมากไปหาน้อย คือ ความรู้ด้านการผลิต ความรู้ด้านการตลาด และความรู้ด้านการรวมกลุ่ม ตามลำดับ

ก. *ความต้องการความรู้ด้านการผลิต* ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการความรู้ด้านการผลิต ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการจากมากไปหาน้อย คือ การอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ เท่ากันกับการอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการศัตรูพืช การอบรมให้ความรู้ในการแปรรูปผลผลิต และการอบรมให้ความรู้ในการจัดระบบการผลิต ตามลำดับ

ข. *ความต้องการความรู้ด้านการตลาด* ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการความรู้ด้านการตลาด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการจากมากไปหาน้อย คือ การให้ความรู้ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร การให้ความรู้ในการหาช่องทางในการจัดจำหน่าย ตามลำดับ

ค. *ความต้องการความรู้ด้านการรวมกลุ่ม* ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการความรู้ด้านการรวมกลุ่ม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการจากมากไปหาน้อย คือ การให้ความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม การให้ความรู้ในการจัดตั้งกลุ่ม และการให้ความรู้ในการสร้างเครือข่าย ตามลำดับ

(3) *ความต้องการด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร* ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการจากมากไปหาน้อย คือ การสนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ การสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งปัจจัยการผลิตในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เท่ากันกับ การสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ การ

สนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ การสนับสนุนสถานที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การสนับสนุนจากภาคเอกชนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และการสนับสนุนการรวมกลุ่มในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามลำดับ

1.3.4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับการเห็นด้วยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้านความรู้ และด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามลำดับ

1) ข้อเสนอแนะแนวทางด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับการเห็นด้วยจากมากไปหาน้อย คือ การส่งเสริมแบบกลุ่ม การส่งเสริมแบบรายบุคคล และการส่งเสริมแบบมวลชน ตามลำดับ

(1) ข้อเสนอแนะการส่งเสริมแบบรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะการส่งเสริมแบบรายบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรเห็นด้วยจากมากไปหาน้อย คือ เจ้าหน้าที่ควรมีการติดตามให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างสม่ำเสมอ เจ้าหน้าที่ที่มีบริการให้คำแนะนำเกษตรกรผ่านช่องทางโทรศัพท์เพื่อความสะดวกในการติดต่อ และเจ้าหน้าที่ที่มีบริการให้คำแนะนำเกษตรกรผ่านช่องทางแอปพลิเคชันไลน์ เพื่อความสะดวกในการติดต่อ ตามลำดับ

(2) ข้อเสนอแนะการส่งเสริมแบบกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะการส่งเสริมแบบกลุ่ม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรเห็นด้วยจากมากไปหาน้อย คือ ควรสนับสนุนให้มีการจัดทำแปลงเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ เท่ากันกับ ควรมีการจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง ควรมีการสำรวจความต้องการของเนื้อหาในการฝึกอบรมจากเกษตรกรก่อนทำฝึกอบรมในแต่ละครั้ง เท่ากันกับ ควรประสานงานให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่จากเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ และควรมีการจัดฝึกอบรมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ

(3) ข้อเสนอแนะการส่งเสริมแบบมวลชน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะการส่งเสริมแบบมวลชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรเห็นด้วยจากมากไปหาน้อย คือ ควรมีการจัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่เผยแพร่แก่เกษตรกร ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ผ่านสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อย่างสม่ำเสมอ ควรมีการจัดทำแผ่นพับเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎี

ใหม่เผยแพร่แก่เกษตรกร ควรมีการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ในวันต่าง ๆ เช่น อำเภอเคลื่อนที่ การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ผ่านช่องทางเฟซบุ๊กอย่างต่อเนื่อง และควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ผ่านช่องทางยูทูบอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

2) ข้อเสนอแนะแนวทางด้านความรู้ของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะด้านความรู้ที่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่เกษตรกรเห็นด้วยจากมากไปหาน้อย คือ ความรู้ด้านการผลิต ความรู้ด้านการตลาด และความรู้ด้านการรวมกลุ่ม ตามลำดับ

(1) ข้อเสนอแนะความรู้ด้านการผลิต ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะความรู้ด้านการผลิต ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรเห็นด้วยจากมากไปหาน้อย คือ ควรมีการอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกรที่สนใจ ควรมีการอบรมให้ความรู้ในการจัดระบบการผลิตแก่เกษตรกรที่สนใจ ควรมีการอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการศัตรูพืชแก่เกษตรกรที่สนใจ และควรมีการอบรมให้ความรู้ในการแปรรูปผลผลิตแก่เกษตรกรที่สนใจ ตามลำดับ

(2) ข้อเสนอแนะความรู้ด้านการตลาด ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะความรู้ด้านการตลาด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรมีเห็นด้วยจากมากไปหาน้อย คือ ควรมีการให้ความรู้ในการหาช่องทางในการจัดจำหน่ายแก่เกษตรกรที่สนใจ และควรมีการให้ความรู้ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแก่เกษตรกรที่สนใจ ตามลำดับ

(3) ข้อเสนอแนะความรู้ด้านการรวมกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะความรู้ด้านการรวมกลุ่ม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรเห็นด้วยจากมากไปหาน้อย คือ ควรมีการให้ความรู้ในการจัดตั้งกลุ่ม ควรมีการให้ความรู้ในการสร้างเครือข่าย และควรมีการให้ความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม ตามลำดับ

3) ข้อเสนอแนะแนวทางด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับประเด็นที่เกษตรกรเห็นด้วยจากมากไปหาน้อย คือ ควรมีการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งน้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ควรมีการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและราคาถูก เช่น ดินพันธุ์ ปุ๋ย ควรมีการสนับสนุนนโยบายจากภาครัฐในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างต่อเนื่อง ควรมีการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ควรมีการสนับสนุนสถานที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในพื้นที่

ควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่รวมกลุ่มเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ควรมีการแสวงหาความร่วมมือจากภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างต่อเนื่อง ควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่สร้างเครือข่ายเกษตรทฤษฎีใหม่กับกลุ่มอื่น ๆ ตามลำดับ

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร และข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร มีประเด็นที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

2.1.1 เพศ

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 55.6 เป็นเพศหญิง รองลงมา ร้อยละ 44.4 เป็นเพศชาย ซึ่งมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับ จาริพร เพชรชิต (2558, น. 28) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการทำเกษตรแบบผสมผสานของเกษตรกรในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า เกษตรกรร้อยละ 58.63 เป็น เพศชาย และร้อยละ 41.37 เป็นเพศหญิง ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของอีก 3 คน คือ สืบศักดิ์ คงไทย (2557, น. 46) ศึกษากระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าดั้น อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 75 เป็นเพศชาย จิระ กตะศิลา (2551, น. 36) ศึกษาการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นชายร้อยละ 92.5 และ อุ่น เทียนศรี (2547, น. 55) ศึกษาการตัดสินใจต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 84.0 เพศเป็นชาย

2.1.2 อายุ

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 57.10 ปี ใกล้เคียงกับการศึกษาของ ธารทิพย์ นิตินาติ (2561, น. 62) ศึกษาการดำเนินโครงการ 5 ประสานสืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า อายุเฉลี่ยของเกษตรกร คือ 56.88 ปี แตกต่างจากการศึกษาของ สืบศักดิ์ คงไทย (2557, น. 46) พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีอายุเฉลี่ย 48.68 ปี

และ อนุรักษ์ สุทธิรงค์ (2556, น. 36) ศึกษาการทำเกษตรผสมผสานของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 48.87 ปี

2.1.3 ระดับการศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.5 มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุดา ปิ่นประสม (2553, น. 50) ศึกษาการยอมรับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวันของสมาชิกกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่บ้านเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 63.6 และจิระ กตะศิลา (2551, น. 38) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.5 จบการศึกษาคณะมัธยมศึกษา (ประถมศึกษา)

2.1.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 4.60 คน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อนุรักษ์ สุทธิรงค์ (2556, น. 36) พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกรผู้ทำเกษตรผสมผสานเฉลี่ย 4.51 คน สุเทพ พันประสิทธิ์ (2553, น. 31) ศึกษาวิถีการผลิตตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรภาคกลาง พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรเฉลี่ย 4.4 คน และสำนักงานเกษตรอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น (2562) เฉลี่ย 1 ครัวเรือน มีสมาชิกจำนวน 3.66 คน แตกต่างจาก สืบศักดิ์ คงไทย (2557, น. 46) พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.78 คน และ จิระ กตะศิลา (2551, น. 38) พบว่า สมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรเฉลี่ย 5.59 คน

2.1.5 จำนวนแรงงานในครัวเรือน

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.6 คน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุเทพ พันประสิทธิ์ (2553, น. 32) พบว่า ครัวเรือนของเกษตรกรทำงานในภาคเกษตร เฉลี่ย 2.81 แตกต่างจาก ชารทิพย์ นิธิชาติ (2561, น. 62) พบว่า เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำการเกษตร เฉลี่ย 1.67 คน

2.1.6 ลักษณะการถือครองที่ดิน

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.5 มีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเองทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา สุมนทนา มณเฑียร (2550, น. 46) ศึกษาโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การถือครองที่ดินของครัวเรือนเป็นพื้นที่ของตนเองทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 100 และ สืบศักดิ์ คงไทย (2557, น. 49) พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 98.75 มีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง

2.1.7 ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 21.15 ไร่ แตกต่างกับการศึกษาของ จิระ กตะศิลา (2551, น. 43) พบว่า เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ถือครองเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในการทำการเกษตรเฉลี่ย 15.21 ไร่ และการศึกษาของ ณัฐกฤตา ศรีสุขยงค์ (2556, น. 39) พบว่า ขนาดพื้นที่ถือครองทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 10.31 ไร่

2.1.8 ขนาดพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกร มีขนาดพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่เฉลี่ย 7.56 ไร่ แตกต่างจากการศึกษาของ สิริรัตน์ พิษิตพร (2561, น.68) ศึกษาความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรจังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่เฉลี่ย 11.53 ไร่ และ สุมณฑา มณฑิธร (2550, น. 46) พบว่า ขนาดพื้นที่ดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่เฉลี่ย 13.75 ไร่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.60 คน และการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต้องใช้ความใส่ใจและใช้เวลาต่อวันในการจัดการพื้นที่มากกว่าพืชเชิงเดี่ยวจึงทำให้เกษตรกรมีพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ไม่มากนัก ประกอบกับประสบการณ์ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ยังน้อย และจากการศึกษาายังพบว่า มีเกษตรกรจำนวน 2 คน ที่ไม่ได้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรอยู่ในช่วงการตัดสินใจที่จะทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ก็เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและศึกษาหาความรู้ไปพร้อมๆ กัน

2.1.9 ประสบการณ์ทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ทำเกษตรทฤษฎีใหม่เฉลี่ย 3.91 ปี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จิระ กตะศิลา (2551, น. 43) พบว่า ประสบการณ์การเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรเฉลี่ย 3.81 ปี แตกต่างจากการศึกษาของ ณัฐกฤตา ศรีสุขยงค์ (2556, น. 43) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์การทำเกษตรผสมผสานเฉลี่ย 5.91 ปี จากการศึกษายังพบว่า มีเกษตรกรที่ไม่มีประสบการณ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 5 คน เป็นเกษตรกรที่อยู่ในช่วงการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 2 คน และเป็นเกษตรกรที่เพิ่งจะเริ่มทำเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 3 คน

2.1.10 รายได้ในภาคการเกษตร

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีรายได้ในภาคการเกษตร เฉลี่ย 61,901.99 บาทต่อปี แตกต่างจากการศึกษาของ สืบศักดิ์ คงไทย (2557, น. 49) พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 101,523.91 บาทต่อปี อุ่น เทียนศรี (2547, น. 59) พบว่า เกษตรกรมีรายได้ในภาคการเกษตร เฉลี่ย 96,562.9 บาทต่อปี และจิระ กตะศิลา (2551, น. 43) พบว่า เกษตรกรมีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 25,750.28 บาทต่อปี

2.1.11 รายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เฉลี่ย 26,817.81 บาทต่อปี และยังพบว่าเกษตรกรไม่มีรายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่เนื่องจากเพิ่งทำการผลิต จำนวน 3 คน และอยู่ในช่วงตัดสินใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 2 คน รวม 5 คน แตกต่างจากการศึกษาของ เบญจวรรณ คงชน (2548, น. 47) ศึกษาการวิเคราะห์การประหยัดต่อขนาดและการประหยัดจากการขยายขอบเขตการผลิตของเกษตรทฤษฎีใหม่ในจังหวัดอุดรธานี พบว่า คราวเรือนเกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่มีรายได้ เฉลี่ย คราวเรือนละ 67,678 บาทต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับ ชูจิต ทองย้อย (2547, น. 45) ศึกษาการขยายผลเครือข่ายเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการเกษตรทฤษฎีใหม่ เฉลี่ย 67,080.65 บาทต่อปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรเฉลี่ย 7.56 ไร่ ประกอบกับประสบการณ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ยังน้อย เฉลี่ย 3.91 ปี และเกษตรกรเน้นการเพาะปลูกเพื่อความมั่นคงทางอาหาร ไว้บริโภคภายในครัวเรือน ลดรายจ่าย มากกว่าการจำหน่าย

2.1.12 รายได้นอกภาคการเกษตร

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีรายได้นอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 44,768.50 บาทต่อปี และยังพบว่าเกษตรกรไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร จำนวน 24 ราย แตกต่างจากการศึกษาของ จิระ กตะศิลา (2551, น. 43) พบว่า เกษตรกรมีรายได้นอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 23,002.61 บาท และ อุ่น เทียนศรี (2547, น. 55) พบว่า เกษตรกรมีรายได้นอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 25,015 บาท

2.1.13 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร โดยส่วนใหญ่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชารทิพย์ นิติชาติ (2561, น. 71) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. และ ฌัฐกฤตา ศรีสุขรงค์ (2556, น. 36) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรโดยส่วนใหญ่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. แตกต่างจากการศึกษาของ สืบศักดิ์ คงไทย (2557, น. 49) พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร

2.2 ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 46.4 มีความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เสาวนีย์ กาญจนหย่า (2547, น. 92) ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ ความรู้ และทัศนคติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษา: ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรมีความรู้อยู่ในระดับดี แตกต่างจาก

การศึกษาของ สิริรัตน์ พิชิตพร (2546, น. 49) พบว่า เกษตรกรมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง มีประเด็นที่ควรอภิปรายได้ดังนี้

ประเด็นที่เกษตรกรตอบถูกต้องน้อยที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ หลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่ มี 3 ขั้นตอน อัตราส่วนของการจัดสรรพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ (สระน้ำ:นาข้าว:พืชไร่:พืชสวน:ที่อยู่อาศัย) คือ (30:30:30:10) และทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 เป็นการผลิตให้พึ่งตนเองได้ ด้วยวิธีง่าย ๆ ค่อยเป็นค่อยไปตามกำลัง พอมีกินมีใช้ ไม่อดอยาก

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ จำนวนครั้งของการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อปีงบประมาณมีจำนวนน้อยครั้ง อาจทำให้เกษตรกรยังไม่เข้าใจในเรื่องของหลักการและขั้นตอนของเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างลึกซึ้ง

2.3 ปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

2.3.1 ปัญหาในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับมาก ดังนี้

1) ปัญหาด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

ขาดการสนับสนุนแหล่งน้ำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีปัญหาในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เกษตรกรอยู่ในพื้นที่นอกเขตชลประทาน และขาดแคลนแหล่งน้ำธรรมชาติ บางพื้นที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติอาจไม่เพียงพอ และอาจไม่สามารถนำมาใช้เพื่อการเกษตรได้ การสนับสนุนแหล่งน้ำจากหน่วยงานของรัฐยังไม่ทั่วถึง เนื่องจากงบประมาณสนับสนุนแต่ละปีมีจำนวนจำกัดและต้องรอคิวตามลำดับ หากเกษตรกรต้องดำเนินการขุดสระ หรือขุดเจาะน้ำบาดาลเองจะมีค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งสอดคล้องกับ สิริรัตน์ พิชิตพร (2546, น. 66) พบว่า ปัญหาที่มากเป็นอันดับหนึ่งของเกษตรกร คือ ขาดแคลนน้ำ

2) ปัญหาด้านความรู้

ปัญหาความรู้ด้านการตลาด

ขาดความรู้ในการหาช่องทางในการจัดจำหน่าย มีปัญหาในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เกษตรกรส่วนใหญ่มักจะจำหน่ายผลผลิตที่เป็นพืชเศรษฐกิจที่ลานรับซื้อในพื้นที่ และเป็นการจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง หากเป็นผลผลิตจำพวกผักผลไม้หากมีปริมาณมากพอที่จะจำหน่ายบางรายก็จะเป็นผู้จำหน่ายเอง บางรายก็จะมีเกษตรกรด้วยกันเองที่เป็นแม่ค้ารับซื้อต่อ เพื่อไปจำหน่ายที่ตลาดชุมชน หรือตลาดสดในตัวอำเภอ หากมีปริมาณน้อยก็จะไว้บริโภคภายในครัวเรือนหรือแบ่งปันเพื่อนบ้าน

3) ปัญหาด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่

ปัญหาการส่งเสริมแบบมวลชน

ขาดความรู้ในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีปัญหาในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ทำให้มีปัญหาด้านสายตา และนิ้วหรือมือในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งการใช้งานและการทำความเข้าใจในการใช้งาน ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากความซับซ้อนของระบบเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้เป็นอุปสรรค

2.3.2 ความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับมาก ดังนี้

1) ความต้องการด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

การสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งน้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ มีความต้องการในระดับมาก อาจเป็นเพราะ ปัญหาหลักของเกษตรกรคือ ขาดแคลนแหล่งน้ำที่เป็นปัจจัยสำคัญในการทำการเกษตร และจากการศึกษาที่พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มากกว่าครึ่ง มีพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่เพียง 1-5 ไร่ โดยส่วนใหญ่เกษตรกรเน้นการปลูกพืชเศรษฐกิจเป็นหลัก เช่น ข้าว มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน และยางพารา ที่เป็นพืชสามารถทนแล้งได้ดีหากอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียวในการผลิต มากกว่าการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือเกษตรผสมผสานที่จำเป็นต้องอาศัยแหล่งน้ำเป็น ปัจจัยหลัก ในการผลิตทั้งระบบ ซึ่งใกล้เคียงกับการศึกษาของมานะ ถนอมภูวนาด (2545, น. 101) ศึกษาความรู้และการปฏิบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในจังหวัดลพบุรี สระบุรีและสิงห์บุรี พบว่า เกษตรกรต้องการพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์มากที่สุด ร้อยละ 20.0

2) ความต้องการด้านความรู้

ความต้องการความรู้ด้านการผลิต

การอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ มีความต้องการในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เกษตรกรอาจจะยังไม่เข้าใจในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่เป็นหลักการสำคัญที่เน้นการจัดสรรทรัพยากรน้ำในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด และจัดสรรพื้นที่เพื่อเพาะปลูกเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก สืบเนื่องมาจากปัญหาหลักของเกษตรกรคือการขาดแคลนแหล่งน้ำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ จึงทำให้เกษตรกรยังไม่สามารถบริหารจัดการน้ำที่มีอยู่ให้เพียงพอต่อการผลิตได้ และจากการศึกษาความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ประเด็นที่เกษตรกรตอบได้ถูกต้องน้อยที่สุด 1 ใน 3

ประเด็น คือ อัตราส่วนของการจัดสรรพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ (สระน้ำ:นาข้าว:พืชไร่ พืชสวน:ที่อยู่อาศัย) คือ (30:30:30:10)

การอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการศัตรูพืช มีความต้องการในระดับมาก อาจเป็นเพราะ เกษตรกรยังไม่สามารถบริหารจัดการศัตรูพืชได้อย่างเหมาะสม ถึงแม้เกษตรกรจะมีประสบการณ์ในการทำเกษตรมาช้านาน แต่จากที่เกษตรกรประสบปัญหาด้านศัตรูพืชเข้าทำลาย เกษตรกรไม่ทราบถึงสาเหตุและแนวทางป้องกันกำจัดอย่างถูกต้องและเหมาะสม มุ่งเน้นการแก้ไขที่ปลายเหตุ คือ การใช้สารเคมี สืบเนื่องจากการที่เกษตรกรในพื้นที่เข้ามาติดต่อสอบถามเจ้าหน้าที่เพื่อหาทางแก้ไขด้านศัตรูพืชกับสำนักงานเกษตรอำเภอ มักจะพบว่าเกษตรกรยังขาดความรู้ในส่วนนี้อยู่มาก

3) ความต้องการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่

ความต้องการส่งเสริมแบบรายบุคคล

การติดตามให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่จากเจ้าหน้าที่ มีความต้องการในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การส่งเสริมโดยใช้เจ้าหน้าที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและโต้ตอบกันได้ทันที สามารถให้ข้อเสนอแนะ และแก้ปัญหาในการทำการเกษตรแก่เกษตรกรได้ตรงประเด็นเกิดการสื่อสารได้สองทาง

2.4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับมาก ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่

ควรมีการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งน้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เกษตรกรเห็นด้วยในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การสนับสนุนต่าง ๆ เช่น แหล่งน้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ มีความจำเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นระบบชลประทานที่ดิน บ่อบาดาล จากกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ท่อส่งน้ำหรือสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าจากกรมชลประทาน พันธุ์ไม้ผล ไม้ยืนต้น พันธุ์หม่อน พันธุ์ไก่เนื้อ ไก่ไข่ เป็ดไข่ พันธุ์ปลา ล้วนเป็นการสนับสนุนที่ทำให้เกษตรกรมีจุดเริ่มต้นที่ดีในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่หรือเกษตรผสมผสานให้เกิดความหลากหลายในการทำกิจกรรมเกษตร เน้นการผลิตเพื่อบริโภคภายในครัวเรือนเป็นหลัก เกิดการพึ่งพาตนเอง หากมีเหลือจึงขายหรือแบ่งปันคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สิริรัตน์ พิชิตพร (2546, น. 65-66) พบว่าข้อเสนอแนะเกี่ยวกับขาดแคลนน้ำด้านการเกษตรภาครัฐควรให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการสร้างหรือขุดสระน้ำเพิ่มเติม เจาะบ่อบาดาล หรือสนับสนุนการทำระบบน้ำหยดหรือรูปแบบการใช้

น้ำที่มีประสิทธิภาพ และ จิระ กตะศิลา (2551, น. 67) พบว่า ร้อยละ 62.6 เสนอให้สนับสนุนพันธุ์พืช พันธุ์ปลา และพันธุ์สัตว์ และร้อยละ 56.7 เสนอว่าควรปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

2. ข้อเสนอแนะด้านความรู้

ควรมีการอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกรที่สนใจ เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการพื้นที่ให้สอดคล้องกับแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นจุดเริ่มต้นในการลงมือทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ทั้งการจัดสรรพื้นที่และบริหารจัดการน้ำให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ของเกษตรกร และจากการสอบถามเกษตรกรเรื่องของบุคคลเป้าหมายที่จะอบรมถ่ายทอดความรู้เกษตรกรให้ความเห็นว่าควรจะเป็นเกษตรกรที่มีความสนใจ โดยไม่ควรจัดโควตาตามรายชื่อหรือไม่ควรจำกัดจำนวนในการอบรมให้ความรู้ ควรเปิดโอกาสให้เกษตรกรที่มีความสนใจจริง ๆ ก่อน

3. ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่

ควรสนับสนุนให้มีการจัดทำแปลงเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในชุมชนของเกษตรกรยังขาดแปลงเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเป็นต้นแบบหรือแนวทางในการปฏิบัติ รวมถึงแปลงเรียนรู้ยังทำให้เกิดการกระตุ้นหรือแรงจูงใจให้เกษตรกรเห็นความสำคัญในและผลของการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงหรือความสูญเสียที่อาจเกิดกับการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพียงอย่างเดียว ไม่ว่าจะเป็น การเกิดภัยแล้ง น้ำท่วม หรือการระบาดของศัตรูพืช เพราะหากเป็นพืชเชิงเดี่ยว จะเกิดผลกระทบในทางเศรษฐกิจมากกว่าการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และจากการสอบถามเกษตรกร อยากให้มีการจัดทำแปลงเรียนรู้ในพื้นที่อย่างน้อย ตำบลละ 1 จุด เพื่อให้เกษตรกรได้เข้าไปศึกษา แลกเปลี่ยนและเรียนรู้ได้อย่างสะดวก

ควรมีการจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่เกษตรกรได้ไปศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่จากที่อื่น ๆ จะเป็นการเปิดโลกทัศน์แก่เกษตรกร ได้พบเจอกับสิ่งใหม่ ๆ เกิดความตื่นตาตื่นใจต่อสิ่งใหม่ที่พบเห็น และอาจเกิดแรงบันดาลใจนำไปปรับปรุงปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่หรือของตนเองให้ดียิ่งขึ้น และควรให้โอกาสสำหรับผู้ที่มีความสนใจจริง และยังไม่เคยได้ไปศึกษาดูงานนอกสถานที่เป็นอันดับแรก

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

จากการวิจัยพบว่า ในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรตอบได้ถูกต้องน้อย ที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ หลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่ มี 3 ขั้นตอน อัตราส่วนของการจัดสรรพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ (สระน้ำ:นาข้าว:พืชไร่พืชสวน:ที่อยู่อาศัย) คือ (30:30:30:10) และทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 เป็นการผลิตให้พึ่งตนเองได้ ด้วยวิธีง่าย ๆ ค่อยเป็นค่อยไปตามกำลัง พอมีกินมีใช้ ไม่อดอยาก จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) เกษตรกรควรทำการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในส่วนของ หลักการและขั้นตอนของเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อให้เกษตรกรได้เข้าใจในหลักการ และสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อที่จะได้พัฒนาตนเองไปสู่ในแต่ละขั้นของทฤษฎีใหม่ได้อย่างเข้มแข็ง

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรขาดการสนับสนุนแหล่งน้ำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในระดับมาก จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) หากในชุมชนมีแหล่งน้ำสาธารณะ ควรร่วมมือกันขุดลอกหรือปรับปรุงแหล่งน้ำให้มีพื้นที่รองรับน้ำในฤดูฝนเพิ่มมากขึ้น

2) เกษตรกรที่มีแหล่งน้ำเป็นของตนเองก็ควรขุดลอกและปรับปรุงแหล่งน้ำของตนเองอย่างสม่ำเสมอ วางแผนการใช้น้ำอย่างประหยัดและรู้คุณค่า

3) เกษตรกรที่ไม่มีแหล่งน้ำเป็นของตนเอง ควรรวมกลุ่มสำหรับผู้ที่ไม่มีพื้นที่ทำการเกษตรที่อยู่ใกล้เคียงกัน ร่วมกันขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรไว้ใช้สอยร่วมกัน เพื่อเป็นการลดการลงทุนในเรื่องแหล่งน้ำ

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรขาดความรู้ในการหาช่องทางในการจัดจำหน่าย มีปัญหาในระดับมาก จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) เกษตรกรควรเข้าไปศึกษาหาความรู้ในเรื่องช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าจากกลุ่ม/องค์กรในชุมชน ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มส่งเสริมอาชีพ หรือวิสาหกิจชุมชนที่มีอยู่ในพื้นที่ เพื่อที่เกษตรกรจะได้มีแนวทางในการเพิ่มช่องทางในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของตนเอง

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรขาดความรู้ในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีปัญหาในระดับมาก จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) เกษตรกรควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือให้บุตรหลานในครัวเรือนแนะนำวิธีการใช้ เนื่องจากปัจจุบันการใช้สมาร์ตโฟนเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย และเกษตรกรสามารถเข้าถึงได้อย่างง่าย ประกอบกับการสนับสนุนจากรัฐบาลที่จัดให้ทุกหมู่บ้านมีอินเทอร์เน็ตประชารัฐไว้บริการอย่างทั่วถึง

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความต้องการการติดตามให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่จากเจ้าหน้าที่ในระดับมาก จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) เจ้าหน้าที่ควรร่วมกันวางแผนติดตาม ประเมินผล และให้คำแนะนำแก่เกษตรกรร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรขาดความรู้ในการหาช่องทางในการจัดจำหน่ายในระดับมาก จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรให้ความรู้ในเรื่องของการตลาดกับเกษตรกร

2) ควรส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อให้เกษตรกรร่วมกันวางแผนการผลิตให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด เมื่อกลุ่มมีผลผลิตทางการเกษตรที่มากพอในระดับหนึ่งที่จะส่งไปขายยังตลาด หรือมีพ่อค้ามารับซื้อผลผลิตเพื่อไปจำหน่ายต่อ ก็จะเป็นการเพิ่มช่องทางการตลาดอีกทางหนึ่ง

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรขาดความรู้ในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในระดับมาก จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรมีการให้ความรู้หรือแนะนำการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้แก่เกษตรกรในการหาความรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่

2) คัดเลือกเกษตรกรที่พอมีความรู้ในการใช้สื่อ หรือเกษตรกรรุ่นใหม่เป็นกลุ่มเป้าหมายแรก ที่จะเป็นผู้แนะนำให้แก่เกษตรกรท่านอื่นๆ ในเรื่องของการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความต้องการการอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับมาก และเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะว่าควรมีการอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกรที่สนใจในระดับมาก จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรมีการให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกรที่สนใจ เพื่อเพิ่มความรู้ให้แก่เกษตรกร และสามารถวางแผน

ในการจัดการพื้นที่ให้เป็นไปตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ตามความเหมาะสมของพื้นที่ของตนเอง

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความต้องการการอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการศัตรูพืชในระดับมาก จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรมีการให้ความรู้ในการบริหารจัดการศัตรูพืชแก่เกษตรกรที่สนใจ เพื่อเพิ่มความรู้ให้แก่เกษตรกร และเกษตรกรมีแนวทางในการบริหารจัดการศัตรูพืชได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและระดับนโยบาย

จากการวิจัยพบว่า ในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่เกษตรกรตอบได้ถูกต้องน้อย ที่สุด 3 ประเด็น ซึ่งอยู่ในด้านของหลักการและขั้นตอนของเกษตรทฤษฎีใหม่ จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) การจัดทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในด้านการส่งเสริมองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกร ควรมีการเน้นส่งเสริมความรู้ในเรื่องของหลักการและขั้นตอนของทฤษฎีใหม่ที่เป็นพื้นฐานสำคัญ เพื่อให้เกษตรกรได้รู้และเข้าใจในหลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่ในแต่ละขั้นตอนอย่างแท้จริง เพื่อที่สามารถนำมาปรับใช้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของตนเองได้อย่างเหมาะสม เกิดการพัฒนาตามลำดับขั้นเกิดประโยชน์และผลสำเร็จต่อตนเอง ชุมชน และสังคม

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรขาดการสนับสนุนแหล่งน้ำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในระดับมาก เกษตรกรมีความต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งน้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ในระดับมาก และเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งน้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ในระดับมาก จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) ควรมีการบูรณาการในการจัดหาและพัฒนาแหล่งน้ำ ระบบส่งน้ำ หรือระบบกระจายน้ำ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำในพื้นที่การเกษตรของเกษตรกร เกษตรกรในพื้นที่นอกเขตชลประทานจะได้มีแหล่งน้ำที่เหมาะสมกับการเกษตร และเป็นการสนับสนุนการทำเกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตรผสมผสาน

2) ควรมีการบูรณาการในการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรไม่ว่าจะเป็นพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ อาจจะสนับสนุนในรูปแบบของกลุ่มย่อยและการยืมคืน เพื่อพัฒนาเป็นกองทุนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์แก่ชุมชนต่อไป

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรขาดความรู้ในการหาช่องทางในการจัดจำหน่ายในระดับมาก เกษตรกรมีความต้องการการอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการศัตรูพืชในระดับ

มาก เกษตรกรมีความต้องการการอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับมาก และเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะว่าควรมีการอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกรที่สนใจในระดับมาก จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) การจัดทำหลักสูตรในการอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรควรมีเนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านหลักการและขั้นตอนของเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการรวมกลุ่ม เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้และแนวทางการจัดการในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่เพิ่มมากขึ้น

2) ควรมีการบูรณาการวางแผนจัดทำหลักสูตรร่วมกันจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะควรสนับสนุนให้มีการจัดทำแปลงเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ และควรมีการจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึงในระดับมาก และจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) ควรดำเนินการจัดทำแปลงเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ หรือผลักดันเกษตรกรที่ผ่านการประเมินศักยภาพและจัดกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในกลุ่ม A ให้เป็นต้นแบบในพื้นที่ ที่คอยให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่เกษตรกรท่านอื่น เกิดการเรียนรู้จากพื้นที่จริงของเกษตรกรเอง

2) ควรจัดหลักสูตรการเรียนรู้ให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ให้เกษตรกรอย่างทั่วถึง

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความต้องการการติดตามให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่จากเจ้าหน้าที่ในระดับมาก จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) ควรมีกลไกการขับเคลื่อนและการทำงานร่วมกัน ทั้งการติดตามงาน การประเมินผลอย่างจริงจังจากทุกภาคส่วน

3.1.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

1) ควรมีการวิจัยซ้ำในพื้นที่เดิม ในกรณีที่เกษตรกรทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อเนื่องมาแล้วหลาย ๆ ปี เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

2) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกรต่อไป

3) ควรทำการศึกษาเกษตรกรแต่ละระดับตามการประเมินศักยภาพและจัดกลุ่มของเกษตรกร A B C เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2543). *รูปแบบไร่นาสวนผสมตามแนวทฤษฎีใหม่ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่*. กรุงเทพฯ.
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. (2563). ระบบโทรมาตรเขื่อนจุฬาภรณ์และเขื่อนอุบลรัตน์. *ปริมาณน้ำฝน ปี 2562*. สืบค้น จาก <http://watertele.egat.co.th/ubolratana/>
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2559). *รายละเอียดโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่. คู่มือการปฏิบัติงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2560*. กรุงเทพฯ. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- _____. (2560). *Road Map โครงการ. คู่มือการปฏิบัติงานโครงการ 5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- จารีพร เพชรชิต. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อการทำเกษตรแบบผสมผสานของเกษตรกร ในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- จิระ กตะศิลา. (2551). *การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ชูจิต ทองย้อย. (2547). *การขยายผลเครือข่ายเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน*. (ปัญหาพิเศษปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- ณัฐกฤตา ศรีสุขงค์. (2556). *การทำเกษตรผสมผสานของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ดิเรก ฤกษ์ห่วย. (2522). *หลักการส่งเสริมการเกษตร*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บีเอฟไอ การพิมพ์.
- เดิมศักดิ์ คทวนิช. (2546). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ธารทิพย์ นิตชาติ. (2561). *การดำเนินโครงการ 5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- บุญธรรม จิตค้อนันต์. (2540). *การส่งเสริมการเกษตร. ส่งเสริมการเกษตร*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2561). ตัวแปร ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทางส่งเสริมและ
พัฒนาการเกษตร. *ประมวลสาระชุดวิชา การวิจัยและสถิติเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการ
เกษตร หน่วยที่ 1-5*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2561). การสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยทางส่งเสริมและพัฒนา
การเกษตร. *ประมวลสาระชุดวิชา การวิจัยและสถิติเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
หน่วยที่ 6-9*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เบญจวรรณ คงชน. (2548). *การวิเคราะห์การประหยัดต่อขนาดและการประหยัจากการขยายขอบเขต
การผลิตของเกษตรทฤษฎีใหม่ในจังหวัดอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตร
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2560). แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. *ประมวล
สาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา หน่วยที่ 1-5*. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (2556). *ความหมายของความต้องการ*. ฉะเชิงเทรา:
ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.
- มานะ ถนอมภูวนาด. (2545). *ความรู้และการปฏิบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
ในจังหวัดลพบุรี สระบุรีและสิงห์บุรี*. (รายงานการวิจัย ไม่ได้ตีพิมพ์).
สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2560). *จุดเริ่มต้นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง*. สืบค้นจาก
<https://www.chaipat.or.th/publication/publish-document/sufficiency-economy.html>
- วัลลภ พรหมทอง. (2550). *เกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น. (2562). *รายชื่อเกษตรกร โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
ปี 2560 ถึง 2562* [ไฟล์ข้อมูล]. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น.
- สำนักงานเกษตรอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น. (2562). *แผนพัฒนาการเกษตรอำเภออุบลรัตน์
จังหวัดขอนแก่น ปี 2562* [ไฟล์ข้อมูล]. สำนักงานเกษตรอำเภออุบลรัตน์.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2555). *จอมปราชญ์
แห่งการพัฒนาทฤษฎีใหม่*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2561). *คู่มือปฏิบัติงาน โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5
ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ.
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). การส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง) ปี 2562. รายงานผลการดำเนินงาน โครงการตามนโยบายสำคัญ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.
- สำนักประชาสัมพันธ์เขต 1 ขอนแก่น. (2558). “เกษตรทฤษฎีใหม่” ทฤษฎีใหม่ แนวทางการจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน. สืบค้นจาก https://region1.prd.go.th/ewt_news.php?nid=29377
- สินีนุช คุรุทเมือง แสนเสริม. (2561). จิตวิทยาและมนุษยสัมพันธ์ในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา หน่วยที่ 11-15. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สิริรัตน์ พิชิตพร. (2546). ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร จังหวัดลำพูน. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สืบศักดิ์ คงไทย. (2557). กระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษาบ้านป่าล้าน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- สุดา ปั้นประสม. (2553). การยอมรับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวันของสมาชิกกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่บ้านเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุเทพ พันประสิทธิ์. (2553). การศึกษาวิธีการผลิตตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรภาคกลาง. (รายงานการวิจัย ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- สุขฉันทา มณเฑียร. (2550). โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ : กรณีศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- เสาวนีย์ กาญจนหย่า. (2547). รูปแบบการเรียนรู้ ความรู้ และทัศนคติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ กรณีศึกษา: ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- องุ่น เทียนศรี. (2547). การตัดสินใจต่อการเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

อิสราภรณ์ ชัยภุณา. (2562). ระบบการเกษตรแบบยั่งยืน ทางรอดของเกษตรกรไทย. *วารสารเศรษฐกิจ*

การเกษตร, 65(754), 8-9. สืบค้นจาก

http://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2562/9_sep62-754.pdf

เอกบุตร อยู่สุข. (2555). กระบวนทัศน์การถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรทฤษฎีใหม่. *วารสารการอาชีพะ*

และเทคนิคศึกษา, 2(4), 14-24. สืบค้นจาก

<http://202.44.34.85/index.php/JVTE/article/download/1695/1210>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เลขที่.....

วันที่สัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์เกษตรกร

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หรือเติมคำลงในช่องว่าง

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่

1. เพศ [a1]
  - ( ) 1. ชาย
  - ( ) 2. หญิง
2. อายุ.....ปี (เกิน 6 เดือน นับเป็น 1 ปี) [a2]
3. ระดับการศึกษา [a3]
  - ( ) 1. ไม่ได้ศึกษา
  - ( ) 2. ประถมศึกษา
  - ( ) 3. มัธยมศึกษาตอนต้น
  - ( ) 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
  - ( ) 5. อนุปริญญา/ปวส.
  - ( ) 6. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
  - ( ) 7. ปริญญาตรีขึ้นไป
  - ( ) 8. อื่น ๆ ระบุ.....
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน [a4]
5. จำนวนแรงงานในครัวเรือน.....คน [a5]
6. ลักษณะการถือครองที่ดิน [a6]
  - ( ) 1. ของตนเองทั้งหมด
  - ( ) 2. ของตนเองและเช่า
  - ( ) 3. เช่าทั้งหมด
7. ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน.....ไร่.....งาน [a7]
8. ขนาดพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน.....ไร่.....งาน [a8]
9. ประสบการณ์การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน.....ปี [a9]
10. รายได้จากการทำการเกษตร (ปีที่ผ่านมา) จำนวน.....บาท [a10]
11. รายได้จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ปีที่ผ่านมา) จำนวน.....บาท [a11]
12. รายได้นอกภาคการเกษตร (ปีที่ผ่านมา) จำนวน.....บาท [a12]
13. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร [a13]
  - ( ) 1. ไม่ได้เป็นสมาชิก
  - ( ) 2. เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
    - ( ) 2.1 สหกรณ์ภาคการเกษตร[a13.2.1]
    - ( ) 2.2 กลุ่มเกษตรกร[a13.2.2]
    - ( ) 2.3 กลุ่มส่งเสริมอาชีพ[a13.2.3]
    - ( ) 2.4 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร[a13.2.4]

- ( ) 2.5 วิสาหกิจชุมชน/เครือข่าย[a13.2.5] ( ) 2.6 สมาคม.....[a13.2.6]
 ( ) 2.7 อาสาสมัครเกษตร[a13.2.7] ( ) 2.8 กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน[a13.2.8]
 ( ) 2.9 ลูกค้า ธ.ก.ส.[a13.2.9] ( ) 10. อื่น ๆ ระบุ.....[a13.2.10]

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบ หากท่านคิดว่า “ถูก” หรือ “ผิด”

ความหมาย หลักการและขั้นตอนของเกษตรทฤษฎีใหม่	คำตอบ	
	ถูก	ผิด
1. ความหมาย		
1.1 เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นแบบอย่างที่เป็นรูปธรรมของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงที่เห็นผลชัดเจน [b1.1]	✓	
1.2 การทำเกษตรทฤษฎีใหม่เน้นการพึ่งพาจากภายนอกเป็นหลัก [b1.2]		✓
1.3 เกษตรทฤษฎีใหม่ คือ ระบบการเกษตรที่เน้นการจัดสรรทรัพยากรน้ำในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด [b1.3]	✓	
1.4 การจัดสรรพื้นที่เพาะปลูกเพื่อขายเป็นแนวทางของเกษตรทฤษฎีใหม่ [b1.4]		✓
1.5 เกษตรทฤษฎีใหม่เหมาะกับเกษตรกรรายย่อยที่อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีที่ดินทำกินประมาณ 5-15 ไร่ [b1.5]	✓	
2. หลักการและขั้นตอน		
2.1 หลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่ มี 4 ขั้นตอน [b2.1]		✓
2.2 ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 เป็นขั้นของการติดต่อประสานงานหาแหล่งเงินทุน เพื่อนำเงินทุนมาใช้กับกิจกรรมต่าง ๆ ของเกษตรทฤษฎีใหม่ [b2.2]		✓
2.3 การจัดสรรพื้นที่ทำกินตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ สระน้ำ, นาข้าว, ไร่พืชไร่ พืชสวน, และที่อยู่อาศัย [b2.3]	✓	
2.4 อัตราส่วนของการจัดสรรพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ (สระน้ำ:นาข้าว:ไร่พืชไร่:พืชสวน:ที่อยู่อาศัย) คือ (30:30:20:20) [b2.4]		✓
2.5 ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 เป็นการรวมพลังในรูปของกลุ่มหรือสหกรณ์ ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ [b2.5]	✓	
2.6 ผลของทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 เพื่อให้พ่อกับมีกิน มีใช้ ช่วยให้ชุมชนและสังคมดีขึ้นไปพร้อม ๆ กัน ไม่รวยคนเดียว [b2.6]	✓	
2.7 ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 เป็นขั้นที่นำไปสู่ธุรกิจชุมชน เพื่อให้สภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกรในชุมชนดีขึ้น [b2.7]	✓	
2.8 ประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 คือ ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท ซึ่งไม่ใช่ทำอาชีพเกษตรอย่างเดียว [b2.8]	✓	
2.9 การพัฒนาตามแนวทฤษฎีใหม่ ไม่มีความจำเป็นต้องประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อม [b2.9]		✓
2.10 เกษตรทฤษฎีใหม่ หากนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังแล้วจะเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน [b2.10]	✓	

ตอนที่ 3 ปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

3.1 ปัญหาในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่

คำชี้แจง เกษตรกรมีปัญหาในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับใด โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับปัญหาของท่านในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ระดับปัญหา 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ที่	ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	ปัญหาด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่					
	1.1 ปัญหาการส่งเสริมแบบรายบุคคล					
	1.1.1	ขาดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ [c1.1.1]				
	1.1.2	เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ [c1.1.2]				
	1.1.3	เจ้าหน้าที่ขาดการติดตามให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ [c1.1.3]				
	1.1.4	เกษตรกรไม่สะดวกในการเดินทางมาพบเจ้าหน้าที่ [c1.1.4]				
	1.1.5	การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ไม่สะดวก [c1.1.5]				
	1.1.6	อื่น ๆ (ระบุ).....[c1.1.6]				
	1.2 ปัญหาการส่งเสริมแบบกลุ่ม					
	1.2.1	ขาดการจัดฝึกอบรมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ [c1.2.1]				
	1.2.2	เนื้อหาในการฝึกอบรมไม่ตรงต่อความต้องการ [c1.2.2]				
	1.2.3	ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่จากเกษตรกรต้นแบบ [c1.2.3]				
	1.2.4	ขาดการจัดทำแปลงเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ [c1.2.4]				
	1.2.5	ขาดการศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ [c1.2.5]				
	1.2.6	อื่น ๆ (ระบุ).....[c1.2.6]				
	1.3 ปัญหาการส่งเสริมแบบมวลชน					
	1.3.1	ขาดเอกสารคู่มือเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ [c1.3.1]				
	1.3.2	ขาดแผ่นพับเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ [c1.3.2]				
	1.3.3	ขาดการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ [c1.3.3]				
	1.3.4	ขาดความรู้ในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ [c1.3.4]				

ที่	ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	1.3.5 อื่น ๆ (ระบุ).....[c1.3.5]					
2	ปัญหาด้านความรู้					
	2.1 ปัญหาด้านความรู้ด้านการผลิต					
	2.1.1 ขาดความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ [c2.1.1]					
	2.1.2 ขาดความรู้ในการจัดระบบการผลิต [c2.1.2]					
	2.1.3 ขาดความรู้ในการบริหารจัดการศัตรูพืช [c2.1.3]					
	2.1.4 ขาดความรู้ในการแปรรูปผลผลิต [c2.1.4]					
	2.1.5 อื่น ๆ (ระบุ).....[c2.1.5]					
	2.2 ปัญหาด้านความรู้ด้านการตลาด					
	2.2.1 ขาดความรู้ในการหาช่องทางในการจัดจำหน่าย [c2.2.1]					
	2.2.2 ขาดความรู้ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร [c2.2.2]					
	2.2.3 อื่น ๆ (ระบุ).....[c2.2.3]					
	2.3 ปัญหาด้านความรู้ด้านการรวมกลุ่ม					
	2.3.1 ขาดความรู้ในการจัดตั้งกลุ่ม [c2.3.1]					
	2.3.2 ขาดความรู้ในการสร้างเครือข่าย [c2.3.2]					
	2.3.3 ขาดความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม [c2.3.3]					
	2.3.4 อื่น ๆ (ระบุ).....[c2.3.4]					
	3	ปัญหาด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่				
3.1 ขาดการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ [c3.1]						
3.2 ขาดการสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ [c3.2]						
3.3 ขาดการสนับสนุนแหล่งน้ำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง [c3.3]						
3.4 ขาดการสนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ [c3.4]						
3.5 ขาดการสนับสนุนจากภาคเอกชนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ [c3.5]						
3.6 ขาดการสนับสนุนการรวมกลุ่มในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ [c3.6]						
3.7 ขาดการสนับสนุนสถานที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ [c3.7]						
3.8 อื่น ๆ (ระบุ).....[c3.8]						

3.2 ความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่

คำชี้แจง เกษตรกรมีความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับใด โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความต้องการของท่านในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ระดับความต้องการ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ที่	ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	ความต้องการด้านการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่					
	1.1 ความต้องการส่งเสริมแบบรายบุคคล					
	1.1.1 การติดตามให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่จากเจ้าหน้าที่ [d1.1.1]					
	1.1.2 ควรเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ [d1.1.2]					
	1.1.3 อื่น ๆ (ระบุ).....[d1.1.3]					
	1.2 ความต้องการส่งเสริมแบบกลุ่ม					
	1.2.1 การจัดฝึกอบรมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร [d1.2.1]					
	1.2.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่จากเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ [d1.2.2]					
	1.2.3 การจัดทำแปลงเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ [d1.2.3]					
	1.2.4 การจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ [d1.2.4]					
	1.2.5 อื่น ๆ (ระบุ).....[d1.2.5]					
	1.3 ความต้องการส่งเสริมแบบมวลชน					
	1.3.1 เอกสารคู่มือเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ [d1.3.1]					
	1.3.2 เอกสารแผ่นพับเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ [d1.3.2]					
	1.3.3 การจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ [d1.3.3]					
	1.3.4 การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้นข้อมูล [d1.3.4]					
	1.3.5 อื่น ๆ (ระบุ).....[d1.3.5]					

ที่	ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2	ความต้องการด้านความรู้					
	2.1 ความต้องการความรู้ด้านการผลิต					
	2.1.1 การอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ [d2.1.1]					
	2.1.2 การอบรมให้ความรู้ในการจัดระบบการผลิต [d2.1.2]					
	2.1.3 การอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการศัตรูพืช [d2.1.3]					
	2.1.4 การอบรมให้ความรู้ในการแปรรูปผลผลิต [d2.1.4]					
	2.1.5 อื่น ๆ (ระบุ).....[d2.1.5]					
	2.2 ความต้องการความรู้ด้านการตลาด					
	2.2.1 การให้ความรู้ในการหาช่องทางในการจัดจำหน่าย [d2.2.1]					
	2.2.2 การให้ความรู้ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร [d2.2.2]					
	2.2.3 อื่น ๆ (ระบุ).....[d2.2.3]					
	2.3 ความต้องการความรู้ด้านการรวมกลุ่ม					
	2.3.1 การให้ความรู้ในการจัดตั้งกลุ่ม [d2.3.1]					
	2.3.2 การให้ความรู้ในการสร้างเครือข่าย [d2.3.2]					
	2.3.3 การให้ความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม [d2.3.3]					
	2.3.4 อื่น ๆ (ระบุ).....[d2.3.4]					
	3	ความต้องการด้านการสนับสนุนเกษตรทฤษฎีใหม่				
		3.1 การสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งปัจจัยการผลิตในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ [d3.1]				
		3.2 การสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ [d3.2]				
3.3 การสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งน้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ [d3.3]						
3.4 การสนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ [d3.4]						
3.5 การสนับสนุนจากภาคเอกชนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ [d3.5]						
3.6 การสนับสนุนการรวมกลุ่มในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ [d3.6]						
3.7 การสนับสนุนสถานที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ [d3.7]						
3.8 อื่น ๆ (ระบุ).....[d3.8]						

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่

คำชี้แจง เกษตรกรมีข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในระดับใด โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเห็นในแต่ละหัวข้อ ดังนี้

เห็นด้วยในระดับ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ที่	ประเด็นข้อเสนอแนะแนวทาง	เห็นด้วยในระดับ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่					
	1.1 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบรายบุคคล					
	1.1.1 เจ้าหน้าที่ควรมีการติดตามให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างสม่ำเสมอ [e1.1.1]					
	1.1.2 เจ้าหน้าที่ที่มีการบริการให้คำแนะนำเกษตรกรผ่านช่องทางโทรศัพท์ เพื่อความสะดวกในการติดต่อ [e1.1.2]					
	1.1.3 เจ้าหน้าที่ที่มีการบริการให้คำแนะนำเกษตรกรผ่านช่องทางแอปพลิเคชันไลน์ เพื่อความสะดวกในการติดต่อ [e1.1.3]					
	1.1.4 อื่น ๆ (ระบุ).....[e1.1.4]					
	1.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบกลุ่ม					
	1.2.1 ควรมีการจัดฝึกอบรมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ [e1.2.1]					
	1.2.2 ควรมีการสำรวจความต้องการของเนื้อหาในการฝึกอบรมจากเกษตรกรก่อนทำฝึกอบรมในแต่ละครั้ง [e1.2.2]					
	1.2.3 ควรประสานงานให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่จากเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ [e1.2.3]					
	1.2.4 ควรสนับสนุนให้มีการจัดทำแปลงเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ [e1.2.4]					
	1.2.5 ควรมีการจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง [e1.2.5]					
	1.2.6 อื่น ๆ (ระบุ).....[e1.2.6]					
	1.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมแบบมวลชน					
	1.3.1 ควรมีการจัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่เผยแพร่แก่เกษตรกร [e1.3.1]					

ที่	ประเด็นข้อเสนอแนะแนวทาง	เห็นด้วยในระดับ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	1.3.2 ควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่เผยแพร่แก่เกษตรกร [e1.3.2]					
	1.3.3 ควรมีการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ในวันต่าง ๆ เช่น อำเภอเคลื่อนที่ การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยี [e1.3.3]					
	1.3.4 ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ผ่านสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อย่างสม่ำเสมอ [e1.3.4]					
	1.3.5 ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ผ่านช่องทางเฟซบุ๊กอย่างต่อเนื่อง [e1.3.5]					
	1.3.6 ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ผ่านช่องทางยูทูบอย่างต่อเนื่อง [e1.3.6]					
	1.3.7 อื่น ๆ (ระบุ).....[e1.3.7]					
2	ข้อเสนอแนะแนวทางด้านความรู้					
	2.1 ข้อเสนอแนะแนวทางความรู้ด้านการผลิต					
	2.1.1 ควรมีการอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกรที่สนใจ [e2.1.1]					
	2.1.2 ควรมีการอบรมให้ความรู้ในการจัดระบบการผลิตแก่เกษตรกรที่สนใจ [e2.1.2]					
	2.1.3 ควรมีการอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการศัตรูพืชแก่เกษตรกรที่สนใจ [e2.1.3]					
	2.1.4 ควรมีการอบรมให้ความรู้ในการแปรรูปผลผลิตแก่เกษตรกรที่สนใจ [e2.1.4]					
	2.1.5 อื่น ๆ (ระบุ).....[e2.1.5]					
	2.2 ข้อเสนอแนะแนวทางความรู้ด้านการตลาด					
	2.2.1 ควรมีการให้ความรู้ในการหาช่องทางในการจัดจำหน่ายแก่เกษตรกรที่สนใจ [e2.2.1]					
	2.2.2 ควรมีการให้ความรู้ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแก่เกษตรกรที่สนใจ [e2.2.2]					
	2.2.3 อื่น ๆ (ระบุ).....[e2.2.3]					

ที่	ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับความเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	2.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการรวมกลุ่ม					
	2.3.1 ควรมีการให้ความรู้ในการจัดตั้งกลุ่ม [e2.3.1]					
	2.3.2 ควรมีการให้ความรู้ในการสร้างเครือข่าย [e2.3.2]					
	2.3.3 ควรมีการให้ความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม [e2.3.3]					
	2.3.4 อื่น ๆ (ระบุ).....[e2.3.4]					
3	ข้อเสนอแนะแนวทางการสนับสนุนเกษตรกรทฤษฎีใหม่					
	3.1 ควรมีการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและราคาถูก เช่น ต้นพันธุ์ ปุ๋ย [e3.1]					
	3.2 ควรมีการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ [e3.2]					
	3.3 ควรมีการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งน้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ [e3.3]					
	3.4 ควรมีการสนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างต่อเนื่อง [e3.4]					
	3.5 ควรมีการแสวงหาความร่วมมือจากภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างต่อเนื่อง [e3.5]					
	3.6 ควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่รวมกลุ่มเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ [e3.6]					
	3.7 ควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่สร้างเครือข่ายเกษตรกรทฤษฎีใหม่กับกลุ่มอื่น ๆ [e3.7]					
	3.8 ควรมีการสนับสนุนสถานที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ [e3.8]					
	3.9 อื่น ๆ (ระบุ).....[e3.9]					

ข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ

- 1).....
- 2).....
- 3).....
- 4).....
- 5).....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

ภาคผนวก ข

คำสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์

ตารางภาคผนวกที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

แบบสัมภาษณ์	Cronbach's Alpha
ตอนที่ 3.1 ปัญหาในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร	0.873
ตอนที่ 3.2 ความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร	0.911
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร	0.928
Cronbach's Alpha	0.956

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 3.1 ปัญหาในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

หัวข้อ	Alpha if item deleted
ขาดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	0.879
เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	0.877
เจ้าหน้าที่ขาดการติดตามให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	0.879
เกษตรกรไม่สะดวกในการเดินทางมาพบเจ้าหน้าที่	0.871
การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ไม่สะดวก	0.870
ขาดการจัดฝึกอบรมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	0.865
เนื้อหาในการฝึกอบรมไม่ตรงต่อความต้องการ	0.873
ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่จากเกษตรกรต้นแบบ	0.874
ขาดการจัดทำแปลงเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่	0.869
ขาดการศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่	0.869
ขาดเอกสารคู่มือเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่	0.865
ขาดแผ่นพับเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่	0.864
ขาดการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่	0.863
ขาดความรู้ในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์	0.876
ขาดความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่	0.861
ขาดความรู้ในการจัดระบบการผลิต	0.869
ขาดความรู้ในการบริหารจัดการศัตรูพืช	0.873
ขาดความรู้ในการแปรรูปผลผลิต	0.866
ขาดความรู้ในการหาช่องทางในการจัดจำหน่าย	0.868
ขาดความรู้ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร	0.866

ตารางภาคผนวกที่ 2 (ต่อ)

หัวข้อ	Alpha if item deleted
ขาดความรู้ในการจัดตั้งกลุ่ม	0.867
ขาดความรู้ในการสร้างเครือข่าย	0.865
ขาดความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม	0.864
ขาดการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	0.867
ขาดการสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	0.867
ขาดการสนับสนุนแหล่งน้ำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	0.868
ขาดการสนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	0.872
ขาดการสนับสนุนจากภาคเอกชนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	0.874
ขาดการสนับสนุนการรวมกลุ่มในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	0.869
ขาดการสนับสนุนสถานที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์	0.870
Cronbach's Alpha	0.873

ตารางภาคผนวกที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 3.2 ความต้องการในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

หัวข้อ	Alpha if item deleted
การติดตามให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่จากเจ้าหน้าที่	0.908
ควรเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่	0.907
การจัดฝึกอบรมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร	0.912
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่จากเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่	0.910
การจัดทำแปลงเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่	0.912
การจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่	0.907
เอกสารคู่มือเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่	0.906
เอกสารแผ่นพับเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่	0.907
การจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่	0.904
การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้นข้อมูล	0.911
การอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่	0.908
การอบรมให้ความรู้ในการจัดระบบการผลิต	0.909

ตารางภาคผนวกที่ 3 (ต่อ)

หัวข้อ	Alpha if item deleted
การอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการศัตรูพืช	0.910
การอบรมให้ความรู้ในการแปรรูปผลผลิต	0.907
การให้ความรู้ในการหาช่องทางในการจัดจำหน่าย	0.906
การให้ความรู้ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร	0.908
การให้ความรู้ในการจัดตั้งกลุ่ม	0.904
การให้ความรู้ในการสร้างเครือข่าย	0.905
การให้ความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม	0.906
การสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งปัจจัยการผลิตในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	0.906
การสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	0.911
การสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งน้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์	0.910
การสนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	0.909
การสนับสนุนจากภาคเอกชนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	0.915
การสนับสนุนการรวมกลุ่มในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	0.908
การสนับสนุนสถานที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์	0.908
Cronbach's Alpha	0.911

ตารางภาคผนวกที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

หัวข้อ	Alpha if item deleted
เจ้าหน้าที่ควรมีการติดตามให้คำแนะนำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างสม่ำเสมอ	0.924
เจ้าหน้าที่ที่มีการบริการให้คำแนะนำเกษตรกรผ่านช่องทางโทรศัพท์ เพื่อความสะดวกในการติดต่อ	0.925
เจ้าหน้าที่ที่มีการบริการให้คำแนะนำเกษตรกรผ่านช่องทางแอปพลิเคชันไลน์ เพื่อความสะดวกในการติดต่อ	0.926
ควรมีการจัดฝึกอบรมในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ	0.926
ควรมีการสำรวจความต้องการของเนื้อหาในการฝึกอบรมจากเกษตรกรก่อนทำฝึกอบรมในแต่ละครั้ง	0.925
ควรประสานงานให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่จากเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่	0.926

ตารางภาคผนวกที่ 4 (ต่อ)

หัวข้อ	Alpha if item deleted
ควรสนับสนุนให้มีการจัดทำแปลงเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่	0.928
ควรมีการจัดศึกษาฐานงานนอกสถานที่เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง	0.928
ควรมีการจัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่เผยแพร่แก่เกษตรกร	0.926
ควรมีการจัดทำแผ่นพับเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่เผยแพร่แก่เกษตรกร	0.925
ควรมีการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ในวันต่างๆ เช่น อำเภอเคลื่อนที่ การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ	0.923
ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ผ่านสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อย่างสม่ำเสมอ	0.923
ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ผ่านช่องทางเฟซบุ๊กอย่างต่อเนื่อง	0.926
ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ผ่านช่องทางยูทูบอย่างต่อเนื่อง	0.928
ควรมีการอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่แก่เกษตรกรที่สนใจ	0.924
ควรมีการอบรมให้ความรู้ในการจัดระบบการผลิตแก่เกษตรกรที่สนใจ	0.923
ควรมีการอบรมให้ความรู้ในการบริหารจัดการศัตรูพืชแก่เกษตรกรที่สนใจ	0.924
ควรมีการอบรมให้ความรู้ในการแปรรูปผลผลิตแก่เกษตรกรที่สนใจ	0.924
ควรมีการให้ความรู้ในการหาช่องทางในการจัดจำหน่ายแก่เกษตรกรที่สนใจ	0.926
ควรมีการให้ความรู้ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแก่เกษตรกรที่สนใจ	0.925
ควรมีการให้ความรู้ในการจัดตั้งกลุ่ม	0.924
ควรมีการให้ความรู้ในการสร้างเครือข่าย	0.924
ควรมีการให้ความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม	0.924
ควรมีการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและราคาถูก เช่น ต้นพันธุ์ ปุ๋ย	0.926
ควรมีการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	0.928
ควรมีการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งน้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์	0.927
ควรมีการสนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างต่อเนื่อง	0.926

ตารางภาคผนวกที่ 4 (ต่อ)

หัวข้อ	Alpha if item deleted
ควรมีการแสวงหาความร่วมมือจากภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างต่อเนื่อง	0.926
ควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่รวมกลุ่มเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่	0.924
ควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่สร้างเครือข่ายเกษตรทฤษฎีใหม่กับกลุ่มอื่น ๆ	0.925
ควรมีการสนับสนุนสถานที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในพื้นที่	0.930
Cronbach's Alpha	0.928

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวปิยะพร นิตยสุวรรณ
วัน เดือน ปีเกิด	5 พฤศจิกายน 2530
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขา กล้วยวิทยา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

